

Suvremene pedagoške spoznaje o odgoju, učenju i poučavanju s osvrtom na online učenje

---

Glavan, Adriana

Postgraduate specialist thesis / Završni specijalistički

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:014410>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-14**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI
ODSJEK ZA PEDAGOGIJU

Adriana Glavan

SUVREMENE PEDAGOŠKE SPOZNAJE O ODGOJU, UČENJU I POUČAVANJU S
OSVRTOM NA ONLINE UČENJE

SPECIJALISTIČKI RAD

Rijeka, 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI
ODSJEK ZA PEDAGOGIJU

Adriana Glavan

SUVREMENE PEDAGOŠKE SPOZNAJE O ODGOJU, UČENJU I POUČAVANJU S
OSVRTOM NA ONLINE UČENJE

SPECIJALISTIČKI RAD

Mentor:

prof. dr. sc. Anita Zovko

Rijeka, 2024.

UNIVERSITY OF RIJEKA
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES
DEPARTMENT OF EDUCATION

Adriana Glavan

CONTEMPORARY PEDAGOGICAL KNOWLEDGE ABOUT UPBRINGING,
LEARNING AND TEACHING WITH REFERENCE TO ONLINE LEARNING

SPECIALIST THESIS

Mentor:

Professor Anita Zovko, PhD

Rijeka, 2024

IZJAVA O AUTORSTVU SPECIJALISTIČKOG RADA

Ovim potvrđujem da sam osobno napisala rad pod naslovom: Suvremene pedagoške spoznaje o odgoju, učenju i poučavanju s osvrtom na online učenje te da sam njegoa autorica.

Svi dijelovi rada, nalazi i ideje koji su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima (mrežnim stranicama, literaturi i drugim) u radu su jasno označeni kao takvi te su adekvatno navedeni u popisu literature.

Ime i prezime studentice: Adriana Glavan

Datum: 28. ožujka 2024.

Vlastoručni potpis: Adriana Glavan

Sadržaj	
Sažetak	
Summary	
Predgovor	
Uvod	1
1. Suvremene pedagoške spoznaje o odgoju, učenju i poučavanju	3
<i>1.1. Od antike do suvremenosti: pedagoški koncepti o odgoju, učenju i poučavanju</i>	3
1.1.1. Pedagoška spoznaja.....	3
1.1.2. Odgoj.....	4
1.1.3. Učenje	5
1.1.4. Poučavanje	7
<i>1.2. Obilježja suvremenog odgoja, učenja i poučavanja</i>	11
2. Metodologija istraživanja	34
2.1. Predmet istraživanja	34
2.2. Cilj istraživanja	34
2.3. Opis instrumenata, metoda i tehnika prikupljanja podataka	35
2.4. Obrada podataka	37
2.5. Uzorak ispitanika.....	37
3. Analiza i interpretacija rezultata istraživanja	39
3.1. Rezultati anketnog upitnika za učenike, učitelje i roditelje	39
3.2. Rezultati intervjua.....	70
3.1.1. Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije u nastavi s aspekta učitelja i stručne suradnice.....	71
4. Rasprava o rezultatima istraživanja	73
5. Preporuke za unapređenje odgoja učenja i poučavanja u školskom okruženju	79
Zaključak	82
Popis tablica	84
Literatura i izvori	85

Prilog broj 1	93
<i>Anketni upitnik za učitelje</i>	96
<i>Anketni upitnik za roditelje</i>	101
<i>Anketni upitnik za učenike</i>	106
Prilog broj 2: Intervju s učiteljima i stručnim suradnicama	115
Prilog broj 3: Osobni dnevnik	122

Sažetak

Ovaj specijalistički rad istražuje suvremene pedagoške spoznaje o odgoju, učenju i poučavanju, kao i njihovu implementaciju u praksi.

Uvodni dio analizira pedagoške koncepte tijekom povijesti, ističući ključne aspekte odgoja, učenja i poučavanja. Poseban naglasak stavljen je na suvremene pristupe i obilježja odgoja, učenja i poučavanja.

Metodologija istraživanja detaljno je opisana, uključujući predmet istraživanja, ciljeve, korištene instrumente, metode prikupljanja podataka, obradu podataka i uzorak ispitanika. Analizirani su i interpretirani rezultati istraživanja, što omogućuje dublje razumijevanje suvremenih pedagoških spoznaja i njihovu primjenu u praksi.

Rad pruža važan uvid u aktualna istraživanja i prakse iz područja odgoja, učenja i poučavanja te ističe potrebu za kontinuiranim prilagođavanjem pedagoških pristupa i praksi kako bi se osiguralo optimalno obrazovno iskustvo za sve učenike.

Na kraju akcijskog istraživanja daje se niz preporuka s ciljem uklanjanja sraza između teorije i prakse u odgojno-obrazovnom procesu osnovne škole. Cilj je ovih preporuka osigurati djelovanje škole na način koji će motivirati učenike da ostvare svoj maksimum kako bi usvojenim znanjima, kompetencijama i vještinama bili spremni suočiti se s izazovima 21. stoljeća.

Preporuke obuhvaćaju implementaciju suvremenih pedagoških pristupa u nastavne metode i prakse, uključujući naglasak na aktivno učenje, personalizaciju poučavanja te integraciju tehnologije u nastavu. Također, naglašava se potreba za kontinuiranim profesionalnim razvojem učitelja kako bi se osigurala primjena najnovijih pedagoških spoznaja u praksi.

Preporuke uključuju promicanje suradničkog učenja, poticanje kritičkog razmišljanja i razvoj emocionalne inteligencije među učenicima. Važno je pronaći načine kako stvoriti poticajno okruženje u kojem će učenici biti motivirani za učenje i osobni razvoj kako bi bili aktivni sudionici u vlastitom učenju te sposobni usvojiti, razviti i primijeniti sve potrebne kompetencije za uspjeh u suvremenom svijetu.

Ključne riječi: suvremeno obrazovanje, personalizirano učenje, informacijsko-komunikacijska tehnologija, motivacija, emocionalna inteligencija

Summary

This specialist thesis provides pedagogical insights into education, learning, and teaching, as well as their implementation in practice. The introductory section analyzes pedagogical concepts throughout history, emphasizing key aspects of education, learning, and teaching. Special attention is given to modern approaches and characteristics of education, learning, and teaching.

The research methodology is thoroughly described, including the research subject, objectives, instruments used, data collection methods, data processing, and participant sample. The research results are analyzed and interpreted, enabling a deeper understanding of contemporary pedagogical insights and their application in practice.

The specialist thesis provides valuable insights into current research and practices in the field of education, learning, and teaching, highlighting the need for continuous adaptation of pedagogical approaches and practices to ensure an optimal educational experience for all students.

Upon the conclusion of the action research, a series of recommendations is provided with the aim of bridging the gap between theory and practice in the elementary school educational process. The goal of these recommendations is to ensure that the school operates in a manner that motivates students to achieve their maximum potential so that they are prepared to face the challenges of the 21st century with the acquired knowledge, competencies, and skills.

The recommendations include the implementation of contemporary pedagogical approaches in teaching methods and practices, including an emphasis on active learning, personalized teaching, and the integration of technology into instruction. Additionally, there is an emphasis on the need for continuous professional development of teachers to ensure the application of the latest pedagogical insights in practice.

The recommendations also include promoting collaborative learning, fostering critical thinking, and developing emotional intelligence among students. It is important to create a supportive environment in which students are motivated for learning and personal development.

The aim is to encourage the creation of an educational environment that motivates students to be active participants in their own learning and to develop all the necessary competencies for success in the modern world.

Keywords: contemporary education, personalized learning, information and communication technology, motivation, emotional intelligence

Predgovor

Ovaj rad rezultat je moje želje da kao ravnateljica osnovne škole potaknem promjene vezane za unapređenje nastavnog procesa u školi u kojoj radim. Želim razumjeti kako učenici vide svoju školu jer škola postoji za njih i zbog njih. Imala sam sreću vidjeti kako funkcionira osnovna škola u jednom malom danskom gradu, vrlo sličnome mjestu u kojem djeluje škola u kojoj radim. U razgovoru sa zaposlenicima i učenicima danske škole osjetila sam njihov ponos što rade i pohađaju školu po mjeri učenika, školu koja pruža jednake prilike za sve i kojoj je bitno da je učenik sretan. To je model koji bih voljela, barem u dijelu, vidjeti i u našoj praksi.

Sigurna sam u izvrsnost i neograničen potencijal naše škole te sam odlučna u namjeri da s vrsnim učiteljima i suradnicima, roditeljima i učenicima te uz potporu osnivača i lokalne zajednice zajednički radimo na napretku i razvoju škole koja će biti prepoznata kao mjesto izvrsnosti. Naša vizija nije samo obrazovati, već stvarati proaktivno okružje koje potiče učenike na istraživanje, suradnju i kreativnost. Želimo prepoznati talente svakog pojedinca, uključiti one koji su u potrebi i motivirati svakog da dosegne svoj puni potencijal.

Zahvaljujem svojoj obitelji na nesebičnoj podršci i strpljenju. Nije jednostavno razumjeti osobu kojoj je posao na visokome mjestu životnih prioriteta i koja gotovo nikad nije zadovoljna postignutim te uvijek traži više.

Zahvaljujem svojoj mentorici, prof. dr. Aniti Zovko.

Posebna zahvala kolegicama Nataši Mažer Baljak, Ini Randić Đorđević, Ani Grbčić, Tanji Klipa, Nataši Kovačević, Luciji Pećarina, Nataši Tonković i vanjskoj suradnici škole Dijani Toljanić na doprinosu istraživanju.

Uvod

U suvremenom društvu odgoj, poučavanje i učenje imaju ključnu ulogu u formiranju pojedinca, ali i budućih generacija te društva uopće.

Odgoj je proces koji se odvija tijekom cijelog života, a cilj mu je razviti karakter, vrijednosti, stavove i vještine potrebne za uspješno sudjelovanje u društvu. U suvremenom društvu odgoj je usmjeren na promicanje tolerancije, razumijevanje, razvijanje društvene odgovornosti i kritičkog mišljenja (Razum, 2007). Suvremeni odgoj naglašava važnost razvoja emocionalne inteligencije, komunikacijskih vještina i samopouzdanja kako bi se pojedinci mogli uspješno nositi s izazovima današnjeg svijeta.

Učenje je proces stjecanja znanja, vještina, iskustava i razumijevanja. U suvremenom društvu učenje nije ograničeno samo na formalno obrazovanje u školama i sveučilištima, već se odvija kroz cjeloživotno učenje u različitim kontekstima poput obrazovnih institucija, radnih mjesta, interneta, društvenih interakcija i iskustava. Suvremeno društvo naglašava važnost kontinuiranog učenja kako bi se pojedinci prilagodili brzim promjenama tehnologije, ekonomije i društva (Jelačić, 2021).

Poučavanje se odnosi na proces prenošenja znanja, vještina i vrijednosti s jedne osobe na drugu. Suvremene metode poučavanja naglašavaju interaktivnost, suradnju, primjenu stvarnih situacija i upotrebu tehnologije kako bi se osiguralo da učenici razvijaju kompetencije potrebne za uspjeh u 21. stoljeću.

Pedagoške spoznaje odnose se na znanja, teorije, principe i strategije koje se primjenjuju u procesu odgoja, učenja i poučavanja (Pintar, 2020). Ti koncepti rezultat su istraživanja i prakse u području pedagogije.

S obzirom na brze promjene u tehnologiji i globalnom gospodarstvu, pedagoške spoznaje moraju pratiti dinamične izazove današnjice. Digitalna pismenost predstavlja imperativ u suvremenom obrazovanju. Učenici trebaju ne samo razumjeti tehnologiju, već i razvijati kritičko mišljenje, evaluacijske vještine te naučiti etički koristiti digitalne resurse. U svijetu u kojem su tehnologija i informacije široko dostupni razvijanje sposobnosti kritičkog razmišljanja omogućuje selektivno procjenjivanje informacija te donošenje odluka koje se temelje na provjerenim informacijama. Naglasak na aktivnom učenju i personalizaciji omogućuje svakom učeniku da pronađe vlastiti put u procesu stjecanja znanja, prilagođen

upravo njegovim interesima, sposobnostima i stilu učenja (Gazibara, 2013). Takav pristup potiče autonomiju učenika i razvija odgovornost prema vlastitom obrazovanju.

Cilj je ovog specijalističkog rada istaknuti potrebu suvremenog pristupa odgoju, učenju i poučavanju u odnosu na tradicionalan pristup koji još uvijek dominira u našoj nastavnoj praksi. Kada govorimo o tradicionalnom poučavanju, najčešće mislimo na prenošenje znanja s učitelja na učenika (Terhart, 2002).

Potrebu za mijenjanjem metoda poučavanja generiraju nove generacije okružene digitalnom tehnologijom, stoga učitelji trebaju razumjeti sveobuhvatne karakteristike, perspektive i stilove tih učenika. Iako nisu svi rođeni u istom generacijskom razdoblju, oni dijele iste vrijednosti ili iskustva i zajednički kontekst koji oblikuje njihov svjetonazor (Seemiller i Grace, 2017).

Promijenjene generacije učenika sugeriraju zaključak da je potrebno mijenjati način poučavanja u školama. Poučavanje u hrvatskim školama još se uvijek uvelike temelji na tradicionalnim metodama, zanemarujući individualan pristup prema svakom učeniku, što negativno utječe na motivaciju učenika (Pavličević-Franić, 2011). Očekivanja roditelja često su neobjektivna, a učenici uglavnom uče radi dobivanja dobrih ocjena umjesto razvoja životnih kompetencija. Kako bi se postojeće stanje poboljšalo, velika odgovornost pada na učitelje od kojih se očekuju prilagodljivost, inovativnost i sposobnost implementacije individualnog pristupa poučavanju kako bi što više učenika ostvarilo svoj maksimalan potencijal (Korotaj, 2020).

U ovom se radu naglasak stavlja na ključne aspekte suvremenih pedagoških spoznaja te se istražuje njihova primjena u praksi učenja, odgoja i poučavanja na primjeru jedne srednje velike hrvatske osnovne škole.

1. Suvremene pedagoške spoznaje o odgoju, učenju i poučavanju

1. 1. Od antike do suvremenosti: pedagoški koncepti o odgoju, učenju i poučavanju

1.1.1. Pedagoška spoznaja

Etimologija riječi „spoznaja” potječe iz latinskog jezika u kojem su latinski filozofi koristili riječ „*cognitio*” kao prijevod grčke riječi „*gnosis*”, koju zapadna filozofska tradicija tumači kao „znanje” ili „teoriju” (Brandimonte, Bruno i Collina, 2006).

U pedagoškoj teoriji i praksi promjene su obilježene mnogobrojnim čimbenicima, od kojih je jedan od ključnih spoznaja, koja obuhvaća stjecanje novih informacija putem novih ideja, zakona, opovrgavanja prethodnih spoznaja ili unapređivanja postojećih. „*Spoznaja se manifestira putem iskustva, osjetila, promatranja, apstraktnog razmišljanja ili komunikacije s drugima, omogućavajući pojedincu oblikovanje mentalnih percepcija vanjskog svijeta i njihovu internu obradu.*” (Hrvatska enciklopedija, 2013).

Pedagoške spoznaje obuhvaćaju znanje, teorije, istraživanja i praktična iskustva vezana uz procese obrazovanja i učenja, što uključuje različite aspekte poput metoda poučavanja i učenja, razumijevanja dječjeg razvoja, psiholoških procesa, društvenih interakcija i utjecaja okoline na učenje. Te su spoznaje ključne za oblikovanje obrazovnih politika, planiranje kurikulumu, dizajniranje nastavnih programa i praksi te za poboljšanje kvalitete obrazovnog sustava. Razvojem pedagoške spoznaje stvaraju se pretpostavke za unapređenje praktičnog pedagoškog djelovanja (Palekčić, 2013).

Razvoj pedagoške spoznaje tijekom povijesti (Hercigonja, 2021) može se prikazati kao u tablici 1.:

Tablica 1. Razvoj pedagoške spoznaje tijekom povijesti

Razdoblje	Glavni koncepti	Predstavnici
Antika	Cjeloviti razvoj osobe, obrazovanje	Platon, Aristotel
Srednji vijek	Religijska moralna formacija	Sv. Augustin, Sv. Benedikt, Sv. Franjo, Toma Akvinski
Renesansa	Humanistički pristup, razvoj osobnosti	Comenius, Montaigne
Prosvjetiteljstvo	Razvoj racionalnosti, slobode, demokracije	John Locke, Jean-Jacques Rousseau
19. stoljeće	Razvoj novih pedagoških metoda	Johann Heinrich Pestalozzi, Friedrich Froebel, Maria Montessori

20. stoljeće	Razvoj psiholoških teorija, socijalno učenje	John Dewey, Lav Vigotski, Jean Piaget
--------------	--	---------------------------------------

Razumijevanje razvoja djece i adolescenata ključno je za odgojno-obrazovni rad, no među teoretičarima ne postoji suglasje oko najbolje pedagoške teorije. Koriste se postulati različitih teorija spoznaje poput Piagetove teorije kognitivnog razvoja, Vigotskijeve sociokulturne teorije, Bronfenbrennerove teorije ekoloških sustava te Feuersteinove teorije posredovanog iskustva. Suvremeni kontekst obrazovanja zahtijeva različite oblike nastave koji potiču aktivno učenje i razumijevanje društvenih i kulturnih konteksta.

Ideja kontinuiranog učenja i povezanosti obrazovanja sa stvarnim životnim situacijama ostaje relevantna, a suvremene pedagoške spoznaje ukazuju na važnost individualizacije obrazovnog procesa. Digitalna revolucija transformira način učenja i poučavanja te se naglašava potreba integracije tehnologije u nastavu.

Razvijanje kritičkog mišljenja, analitičkih sposobnosti i rješavanja problema te poticanje inkluzivnog obrazovanja, stvaranje motivirajućeg okruženja za učenje i kontinuirano prilagođavanje obrazovnog sustava učeniku ključni su koraci prema stvaranju sustava koji će pripremiti učenike za suvremeni svijet, o čemu u svojim radovima govore: Španja (2019), Bizjak (2022), Breslauer (2011), Nižić (2021) te Božin i sur. (2011).

1.1.2. Odgoj

Važan konstrukt pedagogije jest odgoj, koji još uvijek nije jasno definiran. Odgoj je proces koji obuhvaća sve oblike utjecaja na rast i razvoj čovjeka, a cilj mu je olakšati optimalan razvoj pojedinca u moralnom, emocionalnom, fizičkom, intelektualnom i socijalnom smislu (Milat, 2007).

Tijekom povijesti odgoj djece mijenjao se u skladu s dominantnim društvenim i kulturnim normama. U prapovijesti i antičkoj Grčkoj naglasak je bio na preživljavanju, prilagođavanju i moralnom razvoju, dok je tijekom srednjeg vijeka Crkva snažno utjecala promovirajući vjersko obrazovanje. U renesansi i prosvjetiteljstvu bila je naglašena važnost individualnosti, samopoštovanja i razvoja kritičkog mišljenja (Miloš, 2021).

Tijekom industrijske revolucije razvoj školstva i javnih institucija promijenio je načine odgoja djece te je naglasak bio na individualizaciji, samopoštovanju i razvoju socijalnih vještina (Kožuh, 2022).

U suvremenom dobu odgoj djece oblikuju složene mreže društvenih, obrazovnih i tehnoloških utjecaja. Vrijednosti poput individualnosti, tolerancije i inkluzivnosti postaju sve važnije, što utječe na identitet i samopoštovanje djece. Razvoj empatije i socijalnih vještina postaje ključan aspekt obrazovanja s naglaskom na razumijevanju različitosti i suradnji u globalnom kontekstu (Aličković, 2017).

1.1.3. Učenje

Učenje je proces stjecanja novih znanja, vještina, razumijevanja ili ponašanja koji može biti rezultat formalnog ili neformalnog obrazovanja. Razvoj procesa učenja imao je tijekom povijesti različite naglaske i oblike:

Klasična antika:

U ovom razdoblju učenje je bilo usmjereno na razumijevanje apstraktnih ideja kroz dijaloge i rasprave. Centri učenja bili su Platonova Akademija i Aristotelov Licej.

Srednji vijek:

Obrazovanje je bilo pod nadzorom Crkve, a učenje se uglavnom provodilo u manastirima i crkvama usredotočujući se na teologiju i filozofiju kršćanskog svjetonazora.

Renesansa:

Humanisti poput Erasmusa i Pica della Mirandole naglašavali su važnost individualnosti i obrazovanja temeljenog na klasičnim jezicima i studiju klasične književnosti, filozofije i povijesti.

Prosvjetiteljstvo:

Jean-Jacques Rousseau promovirao je prirodan razvoj djeteta i iskustveno učenje kroz interakcije s okolinom, suprotstavljajući se tradicionalnim metodama discipliniranja i memoriranja.

Moderno doba:

Ivan Pavlov istraživao je uvjetovani refleks, B. F. Skinner razvio je teoriju operantnog uvjetovanja, a Jean Piaget proučavao je kognitivni razvoj djece kroz četiri faze. Njihova istraživanja pružila su uvid u različite aspekte učenja i razvoja ljudskog ponašanja.

U svakom povijesnom razdoblju naglasci u učenju i obrazovanju mijenjali su se ovisno o društvenim, kulturnim i filozofskim utjecajima, a teorije i prakse koje su proizlazile iz tih razdoblja oblikovale su suvremene pedagoške pristupe i metodologije.

Ključni koncepti u učenju uključuju motivaciju, pažnju, pamćenje, razumijevanje, primjenu i refleksiju.

Teorije odgoja odražavale su se i na modele učenja (Slavin, 2018), kao što je prikazano u tablici 2.:

Tablica 2. Teorije odgoja

Teorija	Bihevoristička teorija odgoja	Kognitivna teorija odgoja	Sociokulturalna teorija odgoja	Humanistička teorija odgoja	Konstruktivistička teorija odgoja
Predstavnik	Ivan Pavlov i B. F. Skinner	Jean Piaget i Lav Vigotski	Lav Vigotski	Carl Rogers i Abraham Maslow	Jean Piaget, Lav Vigotski i Jerome Bruner
Naglasak	Vanjski poticaj i ponašanje	Unutarnji mentalni procesi: percepcija, pažnja, pamćenje i razmišljanje	Socijalni kontekst	Individualnost i osobni rast	Aktivna uloga učenika u izgradnji vlastitog znanja
Učenje	Proces stvaranja veza između poticaja i odgovora	Proces aktivnog konstruiranja znanja i razumijevanja. Naglasak je na mentalnim operacijama poput apstrakcije, analize i sinteze.	Proces socijalne interakcije i sudjelovanja u zajednici. Znanje se stječe kroz suradnju s drugima i u društvenom okruženju.	Proces osobnog otkrivanja i samostalnog istraživanja. Naglasak je na osobnom iskustvu, slobodnom izboru i samoodređenju.	Proces aktivne izgradnje znanja kroz osobno iskustvo, interakciju s okolinom i reinterpetaciju informacija.

Teorije odgoja nude različite perspektive procesa učenja i poučavanja:

Bihevioristička teorija: Naglašava vanjske čimbenike i učenje putem asocijacija između podražaja i odgovora koristeći se poticajima i kaznama kao sredstvom učenja.

Kognitivna teorija: Ističe unutarnje mentalne procese poput percepcije, pamćenja i rješavanja problema te smatra da je učenje aktivno procesiranje informacija u umu učenika.

Sociokulturalna teorija: Fokusira se na socijalni kontekst učenja vjerujući da se znanje konstruira kroz interakciju s drugima i društvenim okolinama.

Humanistička teorija: Stavlja naglasak na individualan rast, slobodu i potencijal učenika potičući osobno ispunjenje i samostalno učenje.

Konstruktivistička teorija: Osvrće se na aktivno sudjelovanje učenika u izgradnji vlastitog znanja kroz iskustva, refleksiju i interakciju s okolinom.

Kombinacija ili integracija ovih teorija može pružiti sveobuhvatan pristup obrazovanju koji uzima u obzir različite aspekte učenja i razvoja učenika promovirajući tako optimalan rast i razvoj.

1.1.4. Poučavanje

Poučavanje je svjesno usmjeravanje učenika u procesu stjecanja znanja i vještina, što obuhvaća planiranje, organizaciju aktivnosti te primjenu metoda i tehnika, uz pružanje povratnih informacija i podrške (Hattie, 2012).

Ključne komponente poučavanja obuhvaćaju pedagoške strategije, planiranje nastave, evaluaciju učenja te prilagodbu nastavnog procesa prema individualnim potrebama učenika (Herrera, 2019).

Temelji se na teorijama učenja, pedagoškim metodama i praksama te profesionalnim vještinama učitelja (Marzano i sur., 2001).

Efikasno poučavanje zahtijeva razumijevanje razvojnih karakteristika učenika, njihovih potreba, interesa i sposobnosti.

Razvoj pedagoških strategija, planiranja nastave, evaluacije učenja i prilagodbe nastavnog procesa pratimo kroz različita razdoblja koja se mijenjaju, što je rezultat razvoja pedagoške teorije i prakse.

Tablica 3. Prikaz razvoja pedagoških strategija (Gudjons, 1994.)

Razdoblje	Antika	Srednji vijek	Renesansa	Industrijska revolucija i moderno obrazovanje	Suvremeno obrazovanje
-----------	--------	---------------	-----------	---	-----------------------

Fokus	Razvoj karaktera, moralnih vrijednosti i građanskih vrline	Teološke istine i usmjerenost prema Crkvi	Razvoj ljudskog potencijala i individualnosti	Masovnost i sveobuhvatljivost	Stvaranje inkluzivnog, diferenciranog, podražavajućeg okruženja koje potiče razvoj svih učenika, promiče kritičko razmišljanje i samostalno učenje te se koristi tehnologijom kao sredstvom za unapređenje nastave i učenja
Pedagoške strategije	Izravna interakcija između učitelja i učenika	Autoritet Crkve. Memoriranje i interpretacija religijskih tekstova	Raznolikost – diskusije, debate i eksperimentalno učenje	Masovno obrazovanje, grupni rad, standardizirani programi i upotreba tehnologije	Aktivno učenje, diferencirano poučavanje i inkluzivni pristup. Planiranje nastave – multidisciplinarno, uz korištenje raznih metoda i tehnologija.
Evaluacija učenja	Usmeno ispitivanje i demonstracija znanja	Usmena ispitivanja i interpretacija vjerskih spisa	Pisani testovi i radovi	Razni oblici testiranja, ocjenjivanja i praćenja napretka učenika	Formativna procjena i kontinuirano praćenje napretka učenika
Prilagodba nastavnog procesa	Ograničena i često se sastojala od prilagođavanja učenika koji su imali posebne potrebe	Rijetka i obično se odnosila na prilagođavanje metoda učenja pojedinačnim potrebama učenika	Prvi pokušaji prilagodbe nastavnog procesa individualizacijom učenja i prilagođavanje materijala različitim stilovima učenja	Diferencirana strategija poučavanja i prilagodbe nastavnog procesa kako bi se zadovoljile različite potrebe učenika, uključujući i one s	Prilagodba nastavnog procesa postaje ključna, uključujući prilagodbe za različite stilove učenja, potrebe učenika s poteškoćama u učenju i promicanje inkluzivnog

				posebnim obrazovnim potrebama.	okruženja za sve učenike
Autoritet i	Platon (428./427. – 348./347. pr. Kr.) Aristotel (384. – 322. pr. Kr.) Sokrat (470./469. – 399. pr. Kr.) Aristofan (cca 446. – cca 386. pr. Kr.) Euklid (cca 300. pr. Kr.)	Sveti Augustin (354.– 430.) Toma Akvinski (1225. – 1274.) Al-Farabi (cca 872. – 950.) Al-Ghazali (1058. – 1111.) Ramon Llull (cca 1232. – 1316.)	Desiderius Erasmus (1466. – 1536.) Leonardo da Vinci (1452. – 1519.) Michel de Montaigne (1533. – 1592.) John Amos Comenius (1592. – 1670.) Francis Bacon (1561. – 1626.)	Johann Heinrich Pestalozzi (1746. – 1827.)) Friedrich Froebel (1782. – 1852.)) John Dewey (1859. – 1952.)) Maria Montessori (1870. – 1952.)) Lav Vigotski (1896. – 1934.))	Paulo Freire (1921. – 1997.) Howard Gardner (1943. –) Ken Robinson (1950. – 2020.) Carol Dweck (1946. –) Diane Ravitch (1938. –)

Proučavanje povijesnog razvoja pristupa poučavanju omogućuje nam uvid u evoluciju načina prenošenja znanja i vještina kroz generacije (Bagarić, 2012).

Antički filozofi poput Sokrata naglašavali su važnost dijaloga i poticanja razmišljanja kod učenika, dok je Platon promovirao ideju filozofskog vladara i rasprava u svojoj Akademiji. Srednjovjekovni svećenici poput Alcuina iz Yorka uspostavili su škole i razvili obrazovne standarde u Europi. U renesansi su humanisti poput Guarina i Vittorina istaknuli važnost klasičnog obrazovanja i kritičkog razmišljanja. U 17. stoljeću Jan Amos Komensky (Comenius) promovirao je sveobuhvatno obrazovanje i praktične metode poučavanja. Locke je u prosvjetiteljstvu naglašavao važnost iskustva, dok je Rousseau zagovarao prirodni pristup odgoju.

U moderno doba Maria Montessori i John Dewey predstavljali su nove pristupe obrazovanju, naglašavajući samostalno učenje i iskustveno učenje.

Konstruktivizam (Piaget), sociokulturna teorija (Vigotski) i humanističko učenje (Maslow) postali su dominantni tijekom 20. stoljeća.

Alternativne pedagogije poput Montessori i waldorfske pedagogije stavljaju naglasak na individualne potrebe djeteta i aktivno učenje (Vrcelj, 2018).

Proučavanje povijesti obrazovanja omogućuje nam da razumijemo razvoj obrazovnih praksi kroz vrijeme, identificiramo trendove i inovacije te da učimo iz prošlosti kako bismo unaprijedili obrazovanje u budućnosti (Matijević, 2009).

Povijest odgoja, učenja i poučavanja jasno pokazuje kontinuirani pokušaj postavljanja djeteta u središte obrazovnog procesa. Ideali kao što su razvoj kreativnosti, cjelovit razvoj ličnosti i interdisciplinarnost prisutni su gotovo od antičkih vremena. Međutim, unatoč tim vrijednostima i načelima, nijedan obrazovni sustav do danas nije uspio u potpunosti ostvariti svoje ciljeve u praksi.

Sukob između teorije i prakse u odgoju, učenju i poučavanju evidentan je tijekom čitave povijest. Iako su teorije često promovirale napredne ideje o obrazovanju, njihova implementacija u stvarnom svijetu nailazila je na prepreke. Razlozi za to mogu uključivati ograničenja resursa, kulturne i društvene prepreke, nedostatke u obrazovnom sustavu te otpor tradicionalnim praksama.

Iako su mnogi obrazovni sustavi usvojili ideale kao što su individualizacija, interaktivnost i integracija različitih disciplina, ostvarenje tih ciljeva u praksi često je bilo izazovno. Stoga je važno kontinuirano proučavati povijesne pristupe odgoju i obrazovanju kako bismo bolje razumjeli kako ih možemo primijeniti u suvremenom kontekstu i poboljšati obrazovne prakse u budućnosti.

1.2. Obilježja suvremenog odgoja, učenja i poučavanja

Očita je potreba za promjenom u obrazovanju kako bi se učenicima pružile vještine, znanja i stavovi potrebni za suočavanje s izazovima budućnosti. Djecu je potrebno naučiti o važnosti razumijevanja cjeline, kompleksnosti i povezanosti različitih aspekata znanja i iskustava. Oni trebaju razviti sposobnost razumijevanja povezanosti među različitim područjima znanja te prepoznavanja i rješavanja složenih problema. Valja ih potaknuti na razvijanje autonomije i samostalnosti omogućujući im da preuzmu odgovornost za vlastito učenje i razvoj. Potrebno je odgajati ih da promišljaju o dubljim pitanjima ljudske egzistencije, moralnosti i vrijednosti. Bitno je kod djeteta potaknuti razumijevanje vlastitog identiteta i kulture, ali i poštovanja i razumijevanja drugih kultura i perspektiva te poštovanje etičkih i moralnih vrijednosti, uključujući poštovanje istine, otvorenosti prema novim idejama i suradnje. Temeljni cilj odgoja i obrazovanja treba biti priprema učenika za sudjelovanje u stvaranju bolje budućnosti za sve (Morin, 2001).

1.2.1. Suvremeni odgoj

Suvremena paradigma odgoja rezultat je dugotrajnih istraživanja i promjena u shvaćanju djetinjstva, obrazovanja i psihološkog razvoja djece. Umjesto autoritarnog pristupa koji se fokusira na kontrolu i poslušnost, suvremeni pristup odgoju naglašava razumijevanje, podršku i suradnju između roditelja/odgajatelja i djeteta.

Suvremeni pristup odgoju stavlja naglasak na empatiju i razumijevanje djetetovih osjećaja, potreba i perspektiva. Roditelje, odgajatelje i učitelje potiče se da budu suosjećajni i povezani s djetetom na emocionalnoj razini. Teži se stvaranju podržavajuće okoline u kojoj se djeca osjećaju sigurno, poštovano i potaknuto na istraživanje i učenje. To može uključivati stvaranje prostora za slobodnu igru, poticanje kreativnosti i omogućavanje autonomije u skladu s djetetovom razvojnom dobi i sposobnostima.

Umjesto kažnjavanja za loše ponašanje, suvremeni pristup odgoju potiče suradnju i učenje kroz iskustvo. Roditelji i učitelji surađuju s djecom kako bi ih naučili razumjeti posljedice vlastitih djela, rješavati konflikte na konstruktivan način i razvijati vještine samoregulacije. Suvremeni odgoj prepoznaje važnost razvoja socioemocionalnih vještina poput empatije,

samopouzdanja, socijalnih vještina i rješavanja problema uz akademska postignuća. Stoga se velika važnost pridaje različitim aspektima razvoja djeteta, a ne samo akademskom uspjehu.

Komunikacija igra ključnu ulogu u suvremenom odgoju. Roditelji, odgajatelji i učitelji potiču dijalog s djecom kako bi ih bolje razumjeli i podržali u njihovu razvoj. Također, važno je posredovati u sukobima i poticati konstruktivnu komunikaciju (Daniel i Siegel, 2012).

Suvremeni pristupi odgoju predstavljaju dinamičan i multidisciplinarni pristup koji se kontinuirano razvija kako bi odgovorio na kompleksne potrebe suvremenog društva i promjenjive izazove koje donosi 21. stoljeće.

U suvremenim pedagoškim pristupima odgoju naglasak je na poticanju intrinzične motivacije učenika, tj. motivacije koja dolazi iznutra, kako bi se osigurao dugoročan interes djeteta za učenjem i razvojem.

Razumijevanje teorija motivacije, poput teorije samoodređenja (Deci i Ryan, 1985) ili teorije potreba (Maslow, 1943), ključno je za oblikovanje efikasnih pedagoških praksi koje potiču učenike na postizanje ciljeva.

Deci i Ryan u svojoj teoriji samoodređenja ističu važnost triju osnovnih potreba koje motiviraju ljude: autonomije, povezanosti i kompetencije. „*Kada djeca osjete da imaju kontrolu nad svojim učenjem (autonomija), osjećaju povezanost s drugima i podršku (povezanost) te se osjećaju sposobnima savladati izazove (kompetencija). To ih motivira da se angažiraju u učenju i postignu uspjeh.*” (Ryan i Deci, 2000).

Suvremeni pristupi odgoju naglašavaju važnost poštovanja individualnih potreba i osobnosti svakog djeteta. Teorija razvoja ličnosti i identiteta, kao što je Eriksonova teorija psihosocijalnog razvoja (Košić, 2017), ističe važnost pružanja podrške djetetu u razvoju vlastitog identiteta, samopoštovanja i samopouzdanja. Prema Eriksonovoj teoriji, svaki pojedinac prolazi kroz određene faze razvoja identiteta, pri čemu se postupno oblikuje osjećaj vlastitog identiteta, odnosno osjećaj tko smo mi kao osobe. U djetinjstvu je ključno podržati djetetov istraživački duh i dopustiti mu da eksperimentira s različitim ulogama i identitetima kako bi dijete otkrilo što mu najbolje odgovara.

Samopoštovanje se odnosi na percepciju i vrijednost koju pojedinac pridaje samom sebi. Kroz podršku, ljubav i pozitivno jačanje djeca razvijaju zdravo samopoštovanje. Važno je poticati djetetov osjećaj kompetentnosti i vrijednosti kako bi imalo osjećaj da može postići svoje ciljeve i nositi se s izazovima (Branden, 1994).

Samopouzdanje je vjerovanje u vlastite sposobnosti i kompetencije. Kroz pružanje prilika za uspjeh, podršku i konstruktivnu povratnu informaciju djeca razvijaju samopouzdanje. Važno je stvarati okruženje u kojem se djeca osjećaju sigurno i potaknuto da istraže i izraze svoje interese i talente (Bandura, 1997).

Suvremeni pristupi odgoju podrazumijevaju individualiziran pristup svakom djetetu, uzimajući u obzir njegove jedinstvene potrebe, interese, talente i osobnost. To podrazumijeva prilagođavanje odgojnih strategija i metoda u skladu s djetetovim temperamentom, stilom učenja i razvojnim potrebama. Osim toga, važno je stvarati podržavajuće okruženje u kojem se cijeni različitost i potiče svako dijete da maksimalno iskoristi svoj puni potencijal. Ovakav pristup ne samo da podržava optimalan razvoj djeteta, već stvara i temelje za dugoročan emocionalni i socijalni uspjeh. Emocionalna inteligencija postala je ključna komponenta suvremenih postavki o odgoju djece zbog svoje sposobnosti da doprinese cjelovitom razvoju pojedinca. Za cjelovit razvoj osobe bitno je razumijevanje vlastitih emocija i upravljanje njima, kao i razvijanje empatije te socijalnih vještina za postizanje uspjeha u školi i u životu općenito (Goleman, 2022).

Samoregulacija se odnosi na sposobnost upravljanja vlastitim emocijama, impulsima i ponašanjem. U kontekstu odgoja djece, poticanje samoregulacije podrazumijeva da djecu naučimo kako da prepoznaju svoje emocije, razumiju njihove uzroke i primijene strategije za njihovo kontroliranje. To je važno kako bi se djeca naučila nositi sa stresom, frustracijom i konfliktima na konstruktivan način.

Empatija je sposobnost razumijevanja i suosjećanja s osjećajima i perspektivama drugih ljudi. Razvijajući empatiju, djeca uče prepoznati osjećaje drugih, razvijati empatične odnose i sudjelovati u pozitivnoj komunikaciji. Razvijanje empatije kod djece ključno je za izgradnju međuljudskih odnosa, razvoj socijalnih vještina i prevenciju nasilnog ponašanja.

Emocionalno inteligentna djeca često pokazuju visoku razinu intrinzične motivacije, odnosno motivacije koja dolazi iznutra. Njih motiviraju vlastiti interesi, postavljanje ciljeva i usmjerenost na osobni rast i razvoj. Poticanjem motivacije odgojitelji, roditelji i učitelji mogu podržati dječji entuzijazam za učenjem i postizanjem ciljeva (Šlibar, 2018).

Razvoj socijalnih vještina, poput suradnje, komunikacije, rješavanja problema i donošenja odluka, bitna je sastavnica emocionalne inteligencije. Te su vještine neophodne za uspješno funkcioniranje u društvu i razvoj zdravih međuljudskih odnosa.

Poticanje razvoja emocionalne inteligencije u obitelji i školi obuhvaća različite aktivnosti i interakcije, poput razgovora o osjećajima, modeliranja pozitivnih emocionalnih reakcija, igre uloga za vježbanje empatije te učenja strategija za rješavanje konflikata na konstruktivan način. Nastoji se potaknuti razvijanje ključnih vještina koje će učenicima pomoći u suočavanju sa životnim izazovima, uspjesima i neuspjesima.

Konzistentna disciplina, koja je utemeljena na pozitivnom jačanju i jasnim granicama, potiče pozitivan razvoj djece. Takva disciplina omogućuje djeci da razumiju očekivano ponašanje, razviju samokontrolu i nauče prihvatiti odgovornost za svoja djela. Takav pristup također promiče stvaranje sigurnog emocionalnog okruženja, što je ključno za razvoj emocionalne stabilnosti i povjerenja.

Rezultati provedenih istraživanja (Pasternak i Whitebread, 2010) upućuju na to da je konzistentan, pozitivan roditeljski stil discipliniranja povezan s boljom sposobnošću djece da se samoreguliraju. Disciplina, koja uključuje jasne granice i pozitivno jačanje, potiče dječju sposobnost prihvaćanja roditeljskih vrijednosti i normi (Grusec i Kuczynski, 2018). Sigurna emocionalna veza između roditelja i djeteta pruža osnovu za zdrav emocionalni razvoj (Bowlby, 1982).

Koncept inkluzivnog obrazovanja postaje sve važniji u suvremenim postavkama odgoja djece. Inkluzivno obrazovanje promiče ideju da svako dijete, bez obzira na svoje sposobnosti ili poteškoće, ima pravo na kvalitetno obrazovanje i podršku u inkluzivnom okruženju. Istraživanja i literatura na temu inkluzije potvrđuju stav da inkluzivno obrazovanje nije samo moralan imperativ, već i efikasan pristup koji doprinosi akademskom uspjehu, socijalnoj inkluziji i općoj dobrobiti svih učenika (Karamatić-Brčić, 2012). Inkluzivno obrazovanje pruža priliku za razvoj međusobnog poštovanja, razumijevanja i suradnje među učenicima različitih sposobnosti. Inkluzivna okruženja promiču međusobno razumijevanje, empatiju i prihvaćanje različitosti među učenicima, što rezultira boljom socijalnom integracijom i razvojem pozitivnih odnosa među vršnjacima (Martan, 2018).

Razumijevanje teorija motivacije, poput samoodređenja ili teorije potreba, pomaže odgojiteljima i učiteljima motivirati djecu za učenje i postizanje ciljeva. Poticanje intrinzične motivacije, odnosno motivacije koja dolazi iznutra, važno je za dugoročan interes djeteta za učenje i razvoj (Koludrović, 2015).

Poticanje autonomije, kompetencija i povezanosti kod učenika može rezultirati povećanom intrinzičnom motivacijom, boljim akademskim postignućem te boljim socijalnim i emocionalnim razvojem. Prevelika upotreba vanjskih nagrada može smanjiti intrinzičnu motivaciju, dok umjerena i pravilno usmjerena upotreba može biti podržavajuća (Cameron i Pierce, 2001).

Svako dijete ima pravo na jednakost prilika, pravo na poštovanje, prihvaćanje, različitost i obrazovanje. Nove spoznaje o djetetu, njegovu razvoju, odgoju i učenju nameću potrebu da dijete bude prihvaćeno onakvo kakvo ono jest (Kohn, 1999). Dijete je socijalni subjekt koji aktivno utječe na svoj razvoj. Ono ima vlastitu kulturu i mišljenje te je sposobno planirati i organizirati mnoge aktivnosti kojima ostvaruje svoje intelektualne, socijalne, emocionalne, kreativne i druge potencijale. Radi se o kompetentnoj osobi s raznovrsnim interesima i mogućnostima koja, vođena urođenom znatiželjom, istražuje svijet oko sebe i aktivno stječe znanja.

Temeljne životne vrijednosti, pa tako i stavove, dijete usvaja u obitelji. Odgoj i obrazovanje u demokratskom društvu dobili su status ljudskih prava. Iz današnje perspektive, više se ne dovodi u pitanje važnost tih prava, ali ostaje za istražiti kako savladati nove izazove i doprinijeti njihovu boljem ostvarivanju.

Roditelji imaju odgovornost voditi, usmjeravati i brinuti se za svoju djecu. Oni moraju postavljati granice i pravila te pomoći djeci u razvoju.

Moderan odgoj često ima obilježja permisivnog odgoja. Permisivan, odnosno popustljiv odgojni stil, podrazumijeva emocionalnu toplinu, ali slabu kontrolu. Takvi su roditelji pretjerano emocionalno osjetljivi, pružaju veliku ljubav i podršku, ali postavljaju male zahtjeve i imaju slabu kontrolu te izostaje postavljanje granica nad djetetovim ponašanjem (Baumrind, 1998). Primarno, zadovoljavaju sve djetetove zahtjeve i želje. Takva djeca često su nesigurna, nesnalažljiva, impulzivna, slabe samokontrole i sklona agresivnosti kada se susretnu s ograničenjima i trenutačnim neispunjavanjem vlastitih želja i zahtjeva.

Stručnjaci preporučaju autoritativni odgojni stil koji se naziva još i demokratskim i dosljednim. Taj stil kombinira roditeljsku kontrolu i emocionalnu toplinu. Roditelji postavljaju zahtjeve i očekivanja koja su primjerena dobi djeteta, provode nadzor i imaju čvrstu kontrolu nad djetetovim nepoželjnim obrascima ponašanja. Uz ljubav, podršku i emocionalnu toplinu, potiču djetetovu znatiželju, kreativnost, samouvjerenost i nezavisnost emocija. Takva djeca

imaju veće samopouzdanje, bolje se kontroliraju i izraženiji im je osjećaj odgovornosti (Škomrlj, 2022).

1.1.2. Suvremeno obrazovanje – temeljna obilježja suvremenog učenja i poučavanja

Odgoj i obrazovanje usko su povezani. U svijetu koji se ubrzano mijenja i razvija obrazovanje ima sve važniju ulogu. Sintagma „*učenik kao aktivan sudionik nastavnog procesa*” ističe se u gotovo svim dokumentima o odgoju i obrazovanju u našoj zemlji (Koludrović, Rajić 2019). „*Odgojno-obrazovni sustav prepoznat je kao trom, tradicionalan sustav koji zbog navedenih obilježja odolijeva procesu promjene, ali je zato u trajnom stanju pokušaja reforme*” (Koludrović i Višnjić, 2019, str. 140). S namjerom osuvremenjivanja procesa odgoja i obrazovanja u školskom sustavu Republike Hrvatske učinjeno je nekoliko zahvata koji nisu polučili značajne rezultate. Suvremena istraživanja naglašavaju da su vremenski čimbenik (Leclercq, 1999) i obrazovani i motivirani učitelji (OECD, 2015) ključni čimbenici za provedbu reforme.

„*Promjene u društvu, znanosti, tehnologiji pa i u samoj prirodi iziskuju brzu, stručnu, hrabru i kreativnu prilagodbu svakog pojedinca i potpuno drugačije upravljanje sustavom odgoja i obrazovanja.*” (Backmann i Trafford, 2007).

Prema Programu za održivi razvoj do 2030. (UN, 2018), cilj je suvremenog obrazovanja omogućiti razvoj pojedinca koji će usvojiti ključne kompetencije za samostalan život. Neke od tih kompetencija uključuju komunikaciju na materinskom i stranom jeziku, matematičke i digitalne vještine, samostalno učenje, smisao za inicijativu i poduzetništvo te kulturnu senzibilizaciju i izražavanje (Europski parlament i Vijeće Europske unije, 2006). Temeljna kompetencija koja se traži u današnjem društvu jest fleksibilnost jer omogućuje pojedincima da se uspješno nose s dinamičnom okolinom, prilagode se promjenama i budu uspješni u različitim sferama života.

Suvremeno obrazovanje usmjereno je na učenika kao aktivnog sudionika nastavnog procesa. Osnovna su mu obilježja brza i jasna razmjena informacija, razumijevanje drugih, timski rad, povezivanje različitih spoznaja te primjena znanja i vještina. U takvom nastavnom procesu potiče se kritičko mišljenje, samostalno donošenje zaključaka, rješavanje problema, kreativnost u pristupu i komunikacija među učenicima (Pasi, 2018).

Suvremeno obrazovanje potpomognuto je i informacijsko-komunikacijskom tehnologijom (IKT; engl. *Information and Communication Technology*, ICT) koja polako, ali sigurno ulazi u učionice i u svakodnevni odgojno-obrazovni rad. Informacijsko-komunikacijska tehnologija pruža brojne mogućnosti za proces poučavanja i učenja s ciljem poboljšavanja rezultata odgojno-obrazovnog procesa.

Primjenom informacijsko-komunikacijske tehnologije nastavni proces učenicima postaje bliži i zanimljiviji, unosi novine i promjene u nastavni rad, olakšava komunikaciju i protok informacija među učiteljima, učenicima, ali i roditeljima te otvara brojne mogućnosti za samostalno istraživanje novih spoznaja i izvan programom propisanih sadržaja, uz pretpostavku da se koriste svrhovito i u skladu s etičkim načelima. Od učitelja se očekuje da prati, poznaje i koristi mogućnosti koje mu tehnologija pruža kako bi osuvremenio nastavu i olakšao učenicima proces učenja i razvijanja vještina. Preduvjet tome jest dobra opremljenost škola, dostupnost informacijsko-komunikacijske tehnologije te dostupnost interneta u svakoj učionici. U mnogim hrvatskim školama takvi uvjeti nisu postignuti pa je bez ulaganja u infrastrukturu nemoguće uvesti jedinstven standard za suvremeniju nastavu (Mihaljek, 2013).

Ipak, iako je društvo već odavno osvijestilo potrebu za promjenama, istraživanja (Fullan i Hargreaves, 1996; Darling-Hammond i Sykes, 2003) pokazuju da su tradicionalni pristupi često ukorijenjeni u postojećim sustavima obrazovanja i institucionalnim praksama te da mijenjanje tih praksi zahtijeva vrijeme i napor, ali i stvaranje materijalnih uvjeta i slobode za primjenu inovacija kao i jasno definiranu odgovornost za kvalitetu.

Jedan od zahtjeva koji se postavlja pred suvremenu nastavu, odnosno proces poučavanja, jest razvoj kritičkog mišljenja. O potrebi razvijanja kritičkog mišljenja govori se od vremena antike (Sokrat, Platon i Aristotel), a u određivanju odlika suvremenog obrazovanja kritičko je mišljenje prioritetno.

Kao razloge za uvođenje kritičkog mišljenja Buchberger (2022) navodi nekoliko argumenata: (1) argument demokratskog društva koje pridonosi razvoju aktivnih građana koji promišljaju, preispituju, vrednuju, donose informirane odluke te tako odgovaraju zahtjevima složenog demokratskog društva stalnih promjena, brzog protoka i izražene dostupnosti informacija; (2) argument cjelovitog i ostvarenog pojedinca radi integriteta pojedinca jer uključuje razvoj njegovih pozitivnih osobina poput samopoštovanja, samopouzdanja, empatije, otvorenosti, fleksibilnosti itd.; (3) argument dobrog poučavanja i kvalitetnog učenja koje pridonosi boljem, dubljem i cjelovitijem razumijevanju sadržaja učenja i poučavanja, boljem

nadgledanju i reguliranju procesa učenja i poučavanja te većoj motivaciji za učenje i poučavanje (Buchberger, 2023).

U suvremenom obrazovanju obrazovni standardi i inicijative, poput standarda za kritičko mišljenje, kurikuluma koji potiču kritičko razmišljanje i nastavnih pristupa koji promiču analitičke vještine, sve su češće prisutni u školama i temeljnim dokumentima za obrazovne sustave. Iako se koncept kritičkog mišljenja može pratiti tijekom povijesti obrazovanja, „...*intenziviranje fokusa na ovoj temi dogodilo se u suvremenom obrazovanju kao odgovor na potrebu za razvojem vještina koje omogućuju učenicima da kritički promišljaju, analiziraju informacije i donose informirane odluke.*” (Siemens, 2005).

U suvremenom obrazovanju promišljanje o važnosti stjecanja životnih kompetencija za učenike postaje sve značajnije, posebno u posljednjih nekoliko desetljeća. Razvoj psiholoških i obrazovnih teorija tijekom 20. stoljeća, poput teorija o emocionalnoj inteligenciji Daniela Golemana i teorija o socijalnim vještinama, istaknuo je važnost nekognitivnih čimbenika u uspjehu u životu, uključujući socijalne, emocionalne i komunikacijske vještine. Globalizacija, tehnološki napredak i promjene na tržištu rada doveli su do potrebe za širokim spektrom vještina koje idu izvan akademskih disciplina, uključujući komunikacijske, kreativne, kritičke i socijalne vještine.

U posljednjih nekoliko desetljeća sve veći broj obrazovnih inicijativa, istraživanja i kurikuluma fokusira se na razvoj životnih kompetencija učenika. To uključuje programe koji potiču samopouzdanje, suradnju, rješavanje problema, kritičko razmišljanje, upravljanje vremenom, financijsku pismenost. Međunarodne studije, poput Programa ocjenjivanja učenika u međunarodnom kontekstu (engl. *Programme for International Student Assessment, PISA*) i studije Globalnog nadzora obrazovanja (engl. *Global Education Monitoring*), istražuju i promiču važnost životnih kompetencija za osobni i društveni razvoj.

Sve veća prepoznatljivost važnosti mekih vještina (engl. *soft skills*) u radnom i osobnom životu promijenila je društvene norme i stavove prema obrazovanju, potičući škole da promiču programe koji razvijaju životne kompetencije.

Meke vještine jesu navike i način ophođenja prema obvezama i suradnicima na radnome mjestu. Američka Nacionalna udruga koledža i sveučilišta (NACE) identificirala je nužnost posjedovanja mekih vještina spremnosti za karijeru, među kojima su i:

- kritičko razmišljanje / rješavanje problema

- usmena/pisana komunikacija
- timski rad / suradnja
- digitalna tehnologija
- rukovodstvo
- profesionalnost / radna etika
- upravljanje karijerom
- globalna/interkulturalna prilagođenost
- pouzdanost
- empatija.

Tvrde vještine (engl. *hard skills*) odnose se na konkretna mjerljiva znanja, sposobnosti i tehničke vještine koje se mogu naučiti i razviti kroz obrazovanje, trening ili iskustvo. Te su vještine često specifične za određeno područje ili industriju i mogu se precizno identificirati i provjeriti, a uključuju:

- poznavanje barem jednog stranog jezika
- upravljanje bazama podataka
- korištenje softverskog paketa Adobe i/ili Office
- mrežnu sigurnost
- vještine vezane uz optimizaciju mrežnih sadržaja (engl. *SEO marketing*)
- statističku analizu
- rudarenje podataka (engl. *data mining*)
- razvoj mobilnih aplikacija
- dizajn korisničkog sučelja
- upravljanje marketinškim kampanjama
- poznavanje programskih jezika (C#, Python, Java i Ruby).

Sve promjene i inicijative doprinijele su većoj svijesti o potrebi razvoja širokog spektra vještina koje će učenicima pomoći da uspiju i u akademskom okruženju i u budućim karijerama i životima. Važnost suradnje, poticanje kreativnosti i samostalnog učenja postaju sve značajnija obilježja suvremenog obrazovanja.

Ovo je vrijeme i kada koncepti inkluzivnosti i individualizacije nastave, koji naglašavaju prilagodbu obrazovnog iskustva svakom učeniku, postaju imperativ. Mnoge su zemlje u posljednjih nekoliko desetljeća donijele zakone i politike koje potiču inkluzivno obrazovanje

koje uključuje sve učenike, uključujući one s različitim sposobnostima, potrebama i stilovima učenja. Istraživači su počeli istraživati učinke inkluzivnog obrazovanja na učenike s različitim potrebama te razvijati metode i strategije koje promiču inkluzivnu praksu u učionicama.

Razvoj tehnologije, a posebno informacijske i komunikacijske tehnologije, omogućio je razvoj alata i resursa koji podržavaju individualizaciju nastave, pružajući prilagođene sadržaje i pristupe za svakog učenika. Brojne obrazovne inicijative i reforme u različitim zemljama i obrazovnim sustavima, posebno nordijske zemlje, postavile su inkluzivnost i individualizaciju nastave kao ključne ciljeve u osiguranja pravednog i učinkovitog obrazovanja za sve učenike.

Iako inkluzivnost i individualizacija nastave već dugo postoje kao koncepti i ciljevi u obrazovanju, njihova primjena i istraživanja o njima postali su značajniji u suvremenom obrazovanju, odražavajući promjene u društvu i potrebu za prilagodbom obrazovanja različitim potrebama učenika (Dewey, 1954; Vigotski, 1993).

S razvojem teorija učenja i psihologije u 20. stoljeću naglasak se stavlja i na motivaciju učenika u kontekstu obrazovanja.

Kognitivna psihologija, koja se razvijala u drugoj polovici 20. stoljeća, istraživala je kognitivne procese poput percepcije, pamćenja, mišljenja i učenja. Ta istraživanja ukazala su na važnost motivacije u procesu učenja i rasvijetlila su kako motivacija može utjecati na kvalitetu učenja i memoriranja informacija. Razvoj teorija učenja, poput teorije socijalnog učenja Alberta Bandure i teorije samoefikasnosti Alberta Bandure (Bandura, 1997) te teorije samodeterminacije Deci i Ryana, dodatno su istaknule važnost motivacije u učenju (Škugor, 2015). Te teorije naglašavaju važnost osobnih uvjerenja, samoprocjena i osjećaja autonomije u procesu učenja.

Izraz „personalizirano učenje” relativno je nov koncept koji je stekao popularnost u suvremenom obrazovanju. Personalizirano učenje nema jedinstveno određenje jer se taj termin u Sjedinjenim Američkim Državama povezuje s individualizmom, dok je u Europi usmjeren na učenika i razvoj njegovih individualnih kognitivnih, fizičkih i čuvstvenih sposobnosti (Holmes i sur., 2018. prema Topolovčan, 2023). Intenzivnije se počeo koristiti tijekom razvoja digitalnih tehnologija i u informacijsko doba, osobito u kontekstu prilagodljivih računalnih programa i sustava učenja.

Radovi poput onih Howarda Gardnera o višestrukim inteligencijama i drugih istraživača o kognitivnim stilovima učenja potaknuli su na razmišljanje o važnosti prilagođavanja

obrazovanja individualnim razlikama u učenju. Pojava personaliziranih digitalnih alata za učenje, kao što su adaptivni programi za učenje jezika, matematike ili drugih predmeta, pridonijela je popularizaciji koncepta personaliziranog učenja.

Mnoge zemlje provode reforme obrazovnih politika kako bi u sustav obrazovanja integrirale suvremene spoznaje i prakse.

Uvedene su promjene u kurikulumima, ocjenjivanju, metodama poučavanja i profesionalnom razvoju učitelja. Programi za profesionalni razvoj učitelja neizostavno uključuju edukaciju o suvremenim pedagoškim metodama, tehnologiji u obrazovanju, diferenciranom poučavanju, inkluziji, poticanju kritičkog mišljenja i slično.

Organiziraju se radionice, seminari, tečajevi i konferencije kako bi učitelji osnažili svoje vještine i znanja u tim područjima.

Implementacija digitalne tehnologije u učionice postaje sve važnija, a obrazovne institucije ulažu u opremu, softver i infrastrukturu potrebnu za podršku digitalnom učenju. Uvođenje interaktivnih ploča, tableta, *online* platformi za učenje i drugih alata u nastavnu praksu sastavni je dio unapređenja uvjeta rada svake škole. Suvremene spoznaje o učenju naglašavaju važnost prilagođavanja nastavnog procesa individualnim potrebama i stilovima učenja učenika.

Učitelji mogu primjenjivati diferencirane i individualizirane pristupe kako bi podržali sve učenike u postizanju njihovih ciljeva učenja.

Međutim, neki sudionici u obrazovnom procesu osjećaju otpor prema promjenama koje donose suvremeni pristupi zbog straha od nepoznatog ili zbog tradicionalnih vrijednosti. Razlozi tome mogu se tražiti u nedostatku kompetencija jer se neki učitelji i obrazovni stručnjaci možda ne osjećaju dovoljno educiranim ili ne smatraju da imaju potrebnu podršku u implementaciji suvremenih pristupa, što ograničava njihovu sposobnost primjene tih pristupa u vlastitoj praksi.

Unatoč navedenim izazovima, sve je veći interes za suvremenim pristupima odgoju, učenju i poučavanju u 21. stoljeću.

Brojni međunarodni i domaći autori (Koludrović i Višnjčić, 2019; Hudolin, 2018; Miličević 2015; Salum Tome, 2023) ističu potrebu uvođenja suvremenih pristupa u poučavanje. U skladu s time, učitelji se trude pronaći prikladnu i suvremenu metodu za učinkovito poučavanje i učenje u razredu (Miličević, 2015). Kako obrazovanje napreduje, ono postaje toliko živopisno da su potrebe moderne učionice daleko drugačije od onih konvencionalnih.

Područje suvremenog obrazovanja obiluje višestrukim praksama osmišljenima kako bi potaknule učinkovitost pristupa poučavanju i maksimizirale ishode učenja učenika.

Tablica 4. Prikaz tradicionalnog i suvremenog pristupa odgoju, učenju i poučavanju

Pristup	Tradicionalni pristup odgoju, učenju i poučavanju	Suvremeni pristup odgoju, učenju i poučavanju
Organizacija odgoja	Usmjerenost na pasivno primanje znanja, robusnu strukturu nastave, standardizirane metode vrednovanja te ograničenu interakciju između učenika i učitelja	Aktivno sudjelovanje učenika, personalizirano učenje, fleksibilni pristupi poučavanju te suradnja između učitelja, učenika i roditelja
Način učenja	Učenici se obično grupiraju prema dobi i/ili razredu te slijede strogo definirani kurikulum koji je usmjeren na prenošenje znanja.	Učenici se možda grupiraju prema interesima, sposobnostima ili individualnim potrebama, a naglasak je na prilagođavanju nastavnog procesa kako bi se potaknuo osobni razvoj svakog učenika.
Način poučavanja	Pasivno: učenici primaju informacije iz predavanja učitelja ili čitanja udžbenika.	Naglasak je na aktivnom učenju. Učenike se potiče da istražuju, postavljaju pitanja, surađuju s kolegama i primjenjuju svoje znanje u stvarnim situacijama.
Uloga učitelja	Usmjerena na prenošenje činjenica i podataka. Učitelji imaju ulogu autoriteta koji drže predavanja.	Učitelji djeluju kao mentori i facilitatori učenja. Potiču aktivno sudjelovanje učenika, postavljaju poticajna pitanja, potiču diskusiju i pružaju podršku individualnim potrebama učenika.
Uloga roditelja	Uloga roditelja ograničena je na podršku u domaćim zadaćama i usmjeravanje djece da postignu akademske rezultate.	Roditelji se smatraju partnerima u obrazovanju. Aktivno su uključeni u školske aktivnosti, surađuju s učiteljima kako bi podržali individualne potrebe djeteta te potiču cjeloživotno učenje kod svoje djece.
Vrednovanje	Standardiziranim testovima i ocjenama koje mjere uspjeh učenika u odnosu na unaprijed definirane standarde	Temelji se na raznolikim metodama, uključujući portfelje, projekte, prezentacije i evaluaciju rješavanja problema. Naglasak je na procjeni stvarnog

		razumijevanja i primjene znanja, a ne samo pamćenja činjenica.
Prednosti i nedostaci	Prednosti uključuju jasnu strukturu, lako mjerljive rezultate i učinkovito upravljanje velikim skupinama učenika. Nedostaci uključuju nedostatak individualizacije, nedovoljno poticanje kreativnosti i nedostatak prilagodljivosti prema različitim potrebama učenika.	Prednosti uključuju veću angažiranost učenika, personalizirano učenje, razvoj kritičkog mišljenja i kreativnosti te bolju pripremu za život u 21. stoljeću. Izazovi mogu uključivati potrebu za većim resursima, fleksibilnijim pristupima organizaciji i vrednovanju te potrebu za dodatnom podrškom učiteljima i roditeljima.

Sa suvremenim obrazovanjem mijenja se i vrednovanje rada učenika.

Većina je zemalja u skladu sa suvremenim obrazovanjem ušla u trku istraživanja PISA unatoč brojnim kritikama. „*PISA je samo jedan primjer kombinacije triju tiranija: broja, prosjeka i usporedbe. S brojevima ne možemo raspravljati jer oni govore sami za sebe, interpretatori rezultata doživljavaju ih kao objektivne, valjane, neutralne i tehničke alate, a ne kao simboličke prikaze koji nam govore što se broji, a što ne. Zazivati frazu ‚sve što se računa ne može se izbrojiti‘ znači propitivati suvremenu maksimu ‚sve se može izmjeriti, a mjerenje je sve‘. Brojevi kriju složenu lepezu vrijednosti, prosudbi, odluka, kompromisa i, ponekad, statističkih magičnih trikova koji sudjeluju u njihovu nastanku, generirajući naizgled neupitnu logiku da PISA rezultati precizno mjere nešto tako važno da bi trebali biti osnova ‚globalnog polja komparativnih performansi‘.*” (Lingard i Grek, 2008 prema STUBBS, 2020, str. 109).

U školama je vrednovanje na nacionalnoj razini usmjereno učenju i razvoju, sveobuhvatnosti odgojno-obrazovnih ishoda, a realizira se kroz vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje, koje se temelji na ideji da učenici vrednovanjem uče, te vrednovanje naučenoga, koje je sumativno vrednovanje radi procjene ostvarenosti ishoda nakon određenog (kraćeg ili dužeg) razdoblja učenja i poučavanja (Smjernice za vrednovanje procesa i ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda u osnovnoškolskome i srednjoškolskome odgoju i obrazovanju, 2019, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, prosinac 2019).

Takav je pristup vrednovanju rezultirao time da na kraju nastavne godine velik broj učenika postiže odličan uspjeh, što je evidentno i na primjeru škole u kojoj je provedeno istraživanje

prikazano u ovom radu, a u kojoj je na kraju školske godine 2022./2023. čak 68 % učenika postiglo odličan uspjeh (MZO, 2023). No, rezultati nacionalnih ispita provedenih 2023. mnogo su lošiji te su na razini nacionalnog prosjeka (NCVVO, 2023). Stoga se postavlja pitanje koliko su kriteriji vrednovanja učenika u našim školama objektivni, dosljedni i razrađeni te koliko su ocjene pouzdan pokazatelj znanja, jednako kao i pitanje koliko su vjerodostojni rezultati postignuti na nacionalnim ispitima uzme li se u obzir činjenica da oni za učenike ne nose nikakve posljedice (ne utječu na zaključnu ocjenu, ni na koji način ne utječu na upis u srednju školu), što dovodi u pitanje i motivaciju učenika da ozbiljno pristupe nacionalnim ispitima.

Svako dijete ima pravo na jednakost prilika; pravo na poštovanje, prihvaćanje, različitost i obrazovanje. Nove spoznaje o djetetu, njegovu razvoju, odgoju i učenju nameću zahtjev da dijete bude prihvaćeno onakvo kakvo ono jest (Kohn, 1999).

Dijete je socijalni subjekt koji aktivno utječe na svoj razvoj. Ono ima svoju kulturu i mišljenje te je sposobno planirati i organizirati mnoge aktivnosti kojima ostvaruje vlastite intelektualne, socijalne, emocionalne, kreativne i druge potencijale. Radi se o kompetentnoj osobi s raznovrsnim interesima i mogućnostima koja, vođena urođenom znatiželjom, istražuje svijet oko sebe i aktivno stječe znanja.

Kao odgojno-obrazovne ustanove, škole imaju dvostruku zadaću. Očekuje se da dijete tijekom školovanja razvije znanja potrebna da se što lakše uključi na tržište rada, pri čemu samoostvarenje i zadovoljstvo pojedinca ponekad padaju u drugi plan. Cilj je izgradnjom identiteta i morala mladih osoba razviti njihove kompetencije za suživot i međusobno razumijevanje.

Važnost poticanja kreativnog promišljanja jedna je od ključnih kompetencija na koju treba biti usmjerena suvremena nastava.

Na kreativnost se gleda kao na sposobnost koja nastavu usmjerenu tradicionalnom i reproduktivnom znanju mijenja u humanističku, stvaralačku i otvorenu (Koludrović, 2010). Stvaralački potencijal, kreativnost i razvoj talenata svakog pojedinca javljaju se kao važne zadaće i cilj obrazovanja u dokumentima škole, no pri implementaciji tih zadataka u nastavni sadržaj poticanje kreativnosti ostaje nedorečeno i uglavnom ovisno o osobnim afinitetima učitelja.

Jedan od najpoznatijih cjelovitih i uspješnih modela poticanja kreativnosti u nastavi koji promiče ideje suvremene škole jest Renzulijev školski model obogaćivanja (engl. *Schoolwide Enrichment Model*, SEM), izvorno namijenjen poticanju darovitih učenika. Temelji se na ideji

prirodnog učenja koje podrazumijeva da učenici radije uče o stvarnim i njima bliskim problemima u prirodnom okruženju, nego u umjetno stvorenim uvjetima karakterističnima za klasičnu nastavu.

Školski model obogaćivanja (SEM) organizacijski je plan osmišljen za poboljšanje akademskog postignuća, angažman učenika u procesu učenja i stjecanja profesionalnih vještina učitelja te za povećanje entuzijazma učitelja i ravnatelja koji žele kreirati privlačnije sadržaje u redovitom kurikulumu. Uvođenjem ovog i drugih modela nastoji se odgovoriti potrebama suvremenog svijeta. Time se ostvaruje i teorija suvremene škole shvaćene kao pripremanje pojedinca za stvarni život.

Prvi uvjet za ostvarivanje suvremene škole jest dobro osmišljen kurikulum koji primjerenom metodologijom mora biti usmjeren na poticanje stvaralaštva, uvažavajući metodičke specifičnosti svakog nastavnog predmeta. Tako strukturiran kurikulum aktivno uključuje učenika u rješavanje problema. Naglasak se stavlja na individualizaciju rada u nastavi, gdje učitelj ima ulogu vodiča i pomagača (Renzulli i Reis, 2008). Druga bitna odrednica koja je ovaj model poticanja kreativnosti u nastavi učinila uspješnim jest prepoznavanje važnosti razvijanja senzibiliteta učitelja za predmet poučavanja, uz isticanje važnosti usavršavanja u radu s ciljem da učitelj umije odabirati prikladne nastavne tehnike. Učitelj treba ohrabrivati učenike da nauče postavljati pitanja i sami tražiti odgovore na njih. Pritom se postavlja pitanje je li nužno da i učitelj bude kreativno produktivan.

Samo radoznao učitelj otvoren novim idejama i inovacijama može osigurati povoljnu klimu za poticanje kreativnosti (Nickerson, 1999). Uloga je učitelja pomoći učeniku pri objašnjavanju važnih informacija, razjasniti razliku između činjenica i vlastitog mišljenja te pomoći pri identificiranju nekog problema. U tom procesu učitelj više nema dominantnu ulogu u nastavi u tradicionalnom smislu, već kao partner u učenju donosi odluke, potiče učenje i usmjerava učenike kada je to potrebno (Sekulić i Majurec, 1997).

Cilj i zadaci nastave više nisu usmjereni na reprodukciju sadržaja i usvajanje činjenica i enciklopedijskih znanja. Škola ima zadaću učiti učenike kako pronaći korisne informacije te ih potom koristiti u svakodnevnom životu. Kreativni potencijali u nastavi mogu rezultirati kreativnim uradcima ako se poštuju osobitosti elastičnog kurikuluma te ako se učenicima omogući da svojim prijedlozima i željama sudjeluju u njegovu kreiranju (Štrljčić, 2014).

Tablica 5. Razlike između tradicionalnog i suvremenog pristupa poučavanju i učenju

Aspekti	Tradicionalni pristup	Suvremeni pristup
Metode poučavanja	Klasična nastava, predavanja	Interaktivne metode, suradnja, simulacije, igre
Pristup informacijama	Ovisnost o udžbenicima, predavanjima	Pristup raznolikim digitalnim resursima, <i>online</i> istraživanje
Učiteljska uloga	Centralizirana, fokus na predavanju	Više mentorska uloga, podrška individualnom napretku, facilitiranje učenja
Učenička uloga	Pasivan prijam informacija	Aktivno sudjelovanje, postavljanje pitanja, istraživanje, suradnja
Fleksibilnost	Fiksno vrijeme i mjesto nastave	Fleksibilnost u vremenu i prostoru, udaljeno učenje, prilagođavanje tempu učenja
Ocjenjivanje	Tradicionalne ocjene, ispiti	Više oblika ocjenjivanja, portfelj, formativna ocjena
Globalna perspektiva	Lokalno usmjereno obrazovanje	Povezanost s globalnim resursima, virtualna suradnja s drugim školama
Tehnološka podrška	Ograničena upotreba tehnologije	Intenzivna upotreba IKT-a, <i>online</i> platforme, digitalni alati

Na pitanje kako motivirati učenike na učenje ne postoji jednostavan odgovor ni recept koji je primjenjiv u svakoj situaciji.

Pedagoški radnici moraju osvijestiti da su učenici različiti, da posjeduju vlastita životna iskustva, odrastaju u specifičnoj obitelji, različitih su intelektualnih sposobnosti, emocionalne i socijalne inteligencije, interesa i sklonosti, navika i ambicija. Na učitelju je da pronade odgovarajući način kako motivirati svakog od njih.

Motiv kod učenja može biti radoznalost, užitek u aktivnosti ili interes za sadržaj. Prema teorijama samoodređenja, intrinzičnu motivaciju za učenje vjerojatnije je postići ako je u učionici zadovoljena učenikova potreba za autonomijom, kompetentnošću i povezanošću sa socijalnim okruženjem (Brophy, 2010).

Ekstrinzično motivirana osoba djeluje jer postoji neka vanjska posljedica za određeno ponašanje, tj. nagrada ili kazna. Poticanje motivacije učenika ekstrinzičnim metodama može podrazumijevati korištenje ocjena, pohvala ili nagrada.

Motivacija za učenje uvelike ovisi o slici koju učenik ima o samome sebi i svojim sposobnostima te o tome koliko teškim procjenjuje zadatke s kojima se mora uloviti u koštac (Kostanjevec, 2021).

Jedan od ključnih aspekata motivacije za učenje jest i želja za stjecanjem znanja i vještina. Preduvjet za to jest procjena nekog znanja ili vještine kao vrijednih. U glavne uzroke nemotiviranosti učenika za učenje ubraja se upravo i činjenica da učenici ne vide korist onoga što uče u školi.

Iskustveno učenje jedna je od efikasnih metoda koje podupiru razvoj motivacije učenika za učenje (Kolb, 1984).

Poželjno je učenike poticati na korištenje talenata koje imaju, naučiti ih da daju sve od sebe, čak i kada ne postižu željeni rezultat. Nažalost, prečesto je upravo rezultat isključiv cilj roditeljskih očekivanja. Roditelji koji dobro procjenjuju djetetove mogućnosti i želje mogu biti pokretačka snaga u ostvarivanju djetetovih ambicija. S druge strane, kada su očekivanja previsoka, ona postaju izvor frustracija za roditelja, ali još više za samo dijete.

Istraživanja pokazuju da je broj psihičkih poremećaja kod djece i mladih u Republici Hrvatskoj u uzlaznoj putanji, osobito nakon pandemije bolesti COVID-19 koja je značajno promijenila strukturu nastave (Holmes, 2022).

Kada je riječ o školskom uspjehu, roditelji često nisu svjesni tjeskobe i visokih očekivanja koja postavljaju pred dijete. Lov na ocjene, posebno u osnovnoj školi, dio je svakodnevnice s kojom se suočavaju učenici i učitelji. Dijete se lakše suočava s vrednovanjem znanja i vještina u školskom okruženju, no problem nastaje zbog suočavanja sa stalnim procjenjivanjima vlastitih roditelja. Djetetu treba pomoći u organizaciji tako da nauči rasporediti vrijeme za učenje te za zabavu i opuštanje.

U tablici 6. prikazane su neke suvremene metode poučavanja (Mališa, 2022) koje mogu doprinijeti povećanju motivacije za učenje.

Tablica 6. Suvremene metode poučavanja

Naziv suvremene metode poučavanja	Opis suvremene metode poučavanja	Autoritet
--	---	------------------

Obrnuta učionica	Uključuje preokretanje tradicionalnog modela poučavanja. Učitelji snimaju predavanja ili pripremaju digitalne materijale koji se učenicima daju izvan učionice, preko interneta. Učenici tada samostalno pregledavaju te materijale kod kuće. Vrijeme u učionici koristi se za raspravu, rješavanje problema i praktične primjene naučenog gradiva pod vodstvom učitelja.	Jon Bergmann i Aaron Sams
Debata	Interaktivni oblik poučavanja koji potiče kritičko razmišljanje, argumentiranje i vještine javnog govora. Učenici se dijele u dvije ili više skupina koje zastupaju suprotstavljene stavove o određenoj temi. Kroz strukturiranu raspravu učenici razvijaju svoje argumente, traže dokaze i kritički procjenjuju tuđe stavove.	Alfie Kohn
Projektno usmjereno učenje	Uključuje postavljanje izazovnih problema ili projekata učenicima kako bi istraživali, surađivali i rješavali stvarne probleme. Učitelji djeluju kao mentori koji podržavaju učenike u procesu istraživanja, planiranja i prezentiranja projekata. Potiče duboko razumijevanje, kreativnost i timski rad.	John Dewey
Suradničko učenje	Potiče suradnju među učenicima kako bi zajedno rješavali probleme, razvijali ideje ili stvarali sadržaje. Podrazumijeva grupni rad, razmjenu ideja, međusobno podučavanje i dijeljenje odgovornosti za postizanje ciljeva učenja.	Lav Vigotski
Individualizirano učenje i personalizirano učenje	Pristup obrazovanju koji se fokusira na prilagodbu nastave i sadržaja učenja potrebama, interesima i sposobnostima svakog pojedinog učenika. Prepoznaje različite stilove	Howard Gardner

	učenja, brzine napredovanja i područja interesa te prilagođava nastavu kako bi se svakom učeniku omogućilo postizanje najboljih rezultata. Dok se individualizirano učenje fokusira na prilagodbu nastave i materijala za svakog pojedinog učenika, personalizirano učenje ide korak dalje i stvara potpuno personalizirano iskustvo učenja za svakog učenika, obično uz upotrebu tehnologije kao ključnog alata za postizanje tog cilja.	
Aktivno učenje kroz igru	Koriste se elementi igara kako bi se stvorila motivacija, angažiranost i zabava u učenju. Kroz interaktivne simulacije, kvizove, zagonetke i druge oblike igara učenici imaju priliku primijeniti svoje znanje u simuliranim situacijama i stvarati konkretne rezultate.	Jane McGonigal
Formativno vrednovanje	Kontinuirano praćenje i povratne informacije učenicima	Paul Black i Dylan Wiliam
Tehnološki potpomognuto učenje	Uključuje upotrebu interaktivnih aplikacija, simulacija, virtualne stvarnosti, <i>online</i> platformi za učenje, digitalnih alata za suradnju i evaluaciju te drugih tehnoloških resursa koji olakšavaju pristup informacijama i promiču aktivno sudjelovanje učenika.	Seymour Papert i Mitchel Resnick,

1.1.3. E-učenje

Prvi koraci u korištenju računala u obrazovanju započeli su u 1950-ima i 1960-ima razvojem prvih računalnih programa i sustava za učenje. Ti počeci postavili su temelje za kasniji razvoj digitalnih tehnologija u obrazovanju. Uvođenje osobnih računala u 1970-ima i 1980-ima proširilo je mogućnosti korištenja računala u obrazovanju. Počeli su se razvijati programi i softveri koji su se mogli koristiti u nastavi i učenju. Proboj interneta u 1990-ima značajno je promijenio perspektivu obrazovanja. Ranih 2000-ih digitalna pismenost postala je

ključna vještina za učenike, a tehnološki napredak omogućio je razvoj interaktivnih digitalnih sadržaja i alata za učenje.

Naglasak na STEM područjima (znanost, tehnologija, inženjerstvo, matematika) u 21. stoljeću dodatno je potaknuo potrebu za integracijom digitalne tehnologije u obrazovanje radi pripreme učenika za digitalno doba.

Moderan svijet današnjice snažno je vezan uz digitalnu tehnologiju. E-učenje i korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije u obrazovanju razvijali su se godinama prije pandemije bolesti COVID-19. Međutim, pandemija je ubrzala prihvaćanje e-učenja i naglasila njegovu važnost širom svijeta.

I prije pandemije postojali su *online* tečajevi, virtualne učionice, udaljeno učenje i razni digitalni alati u mnogim obrazovnim ustanovama. No, pojavom pandemije bolesti COVID-19 mnoge škole i sveučilišta suočili su se s potrebom za brzim prijelazom na *online* nastavu kako bi se održao kontinuitet obrazovanja tijekom vladinih mjera i socijalne distanciranosti. Pandemija je potaknula institucije i učitelje da još intenzivnije istražuju i primjenjuju digitalne alate te da svoje metode poučavanja prilagode novim uvjetima. Ta nagla promjena dodatno je istaknula potrebu za daljnjim razvojem digitalnih resursa, edukacijom učitelja za rad s tehnologijom te fleksibilnosti u organizaciji nastave. Osnovno obilježje e-učenja jest personalizacija učenja (Clark i Mayer, 2016).

E-učenje omogućuje prilagodbu nastave prema individualnim potrebama svakog učenika. Digitalni alati omogućuju pristup različitim materijalima prilagođenima sposobnostima i potrebama pojedinog učenika. Suvremen pristup uključuje interaktivne metode učenja poput simulacija, virtualnih ekskurzija, igara i suradničkih platformi. Te aktivnosti potiču sudjelovanje učenika i olakšavaju usvajanje znanja kroz praktično iskustvo. Zahvaljujući e-učenju učenici imaju priliku povezivati se s ljudima i resursima diljem svijeta. *Online* suradnja, međunarodni projekti te virtualna razmjena iskustava i primjera dobre prakse doprinose razumijevanju globalnih perspektiva i razvoju međukulturalnih kompetencija.

Kontinuirano učenje i prilagodba potiču koncept cjeloživotnog učenja. Digitalni resursi omogućuju pristup ažuriranim informacijama, *online* tečajevima i drugim oblicima obrazovanja, podržavajući tako kontinuiran razvoj vještina.

Kritičko razmišljanje i rješavanje problema zahtijevaju razvijanje analitičkih vještina i sposobnosti rješavanja problema. Učenici se potiču na postavljanje pitanja, istraživanje informacija i primjenu stečenog znanja u praktičnim situacijama.

Suvremeni pedagoški pristupi naglašavaju fleksibilnost u organizaciji nastave. Učenje može biti prilagođeno individualnim ritmovima, a pristup nastavi omogućen je preko različitih digitalnih platformi, čime se podržavaju udaljeno učenje ili mješoviti modeli.

Koncept e-učenja stavlja naglasak na prilagodljivost, interaktivnost, otvorenost i povezanost te podršku cjeloživotnom učenju uz pomoć IKT-a kako bi se procesi učenja optimizirali i uskladili s potrebama suvremenog društva.

Digitalni sustavi omogućuju bolje praćenje napretka učenika i omogućavaju lakši i djelotvorniji protok povratnih informacija. IKT olakšava komunikaciju između učitelja, učenika i roditelja.

Razvijajući digitalne vještine i kompetencije učenik se priprema za život u digitalnom društvu. Pritom je važno odgajati ga za rad u sigurnom virtualnom okruženju i za etičke norme koje valja primjenjivati u korištenju IKT-a.

Potrebno je naglasiti da *online* poučavanje zahtijeva temeljitu pripravu. Nije moguće sat iz učionice jednostavno kopirati u *online* okruženje. Za *online* učenje važni su povjerenje i iskrenost. Tijekom pandemije bolesti COVID-19 pokazalo se da e-učenje ima brojna pozitivna obilježja, ali Cerinski (2023) tvrdi da je poučavanje licem u lice „*najbolje uvijek kada je to objektivno moguće jer ima bolji učinak na emocionalni i psihološki razvoj djeteta te na usvajanje znanja i vještina.*”

E-učenje (engl. *e-learning*) definira se kao „...*primjena informacijsko-komunikacijskih tehnologija za proces učenja i stjecanja znanja*“ (Vuksanović, 2009, str. 452). E-učenje omogućuje učenicima prilagodbu vlastitom tempu učenja i vremena provedenog u učenju. Učenici mogu pristupiti materijalima i resursima za učenje u bilo koje vrijeme i na bilo kojem mjestu, što olakšava učenje ovisno o njihovim individualnim potrebama i rasporedu (Tutek, 2006).

Usto, e-učenje omogućuje pristup obrazovanju osobama koje su udaljene od fizičkih učionica ili imaju ograničenu mogućnost prisustvovanja tradicionalnim nastavnim aktivnostima. To može uključivati studente koji žive na udaljenim područjima, osobe s invaliditetom ili one s obvezama koje im otežavaju redovit dolazak u školu (Vuksanović, 2009).

E-učenje omogućuje pristup raznolikim materijalima za učenje, uključujući tekstualne materijale, interaktivne lekcije, videozapise, simulacije i druge multimedijske resurse. To doprinosi boljem razumijevanju gradiva i potiče učenike da se angažiraju na više razina.

Tehnologija omogućuje prilagodbu nastavnog materijala i resursa prema individualnim potrebama, interesima i stilovima učenja svakog učenika. Takvo personalizirano iskustvo može pomoći učenicima da postignu bolje rezultate i razviju svoje talente (Bognar, Gajger i Ivić, 2016).

Interaktivni sadržaji poput kvizova, igara, simulacija i foruma za raspravu potiču učenike da aktivno sudjeluju u procesu učenja. Interaktivnost povećava angažiranost učenika i čini učenje zanimljivijim i učinkovitijim (Matijević, 2014).

E-učenje potiče učitelje na korištenje inovativnih metoda poučavanja kako bi bolje odgovorili na potrebe suvremenih učenika. To može uključivati upotrebu interaktivnih alata, individualiziranih sadržaja i praćenje napretka učenika preko tehnologije.

Kao što je već istaknuto, e-učenje olakšava komunikaciju između učenika, učitelja i roditelja preko *online* platformi, e-pošte, foruma i drugih alata. To promiče suradnju i zajedničko učenje te omogućuje učiteljima i roditeljima da bolje prate napredak učenika.

Digitalni alati omogućuju učiteljima da prate napredak učenika i pružaju im uvid u njihove jačine i slabosti, što omogućuje prilagodbu nastavnog plana i pristupa kako bi se osiguralo da svaki učenik postigne svoj puni potencijal.

Prednosti i izazovi e-učenja za dionike odgojno-obrazovnog procesa učenika, učitelja i roditelja prikazani su u tablici 7.

Tablica 7. Prednosti i izazovi e-učenja (sumarni prikaz)

E-UČENJE		
Dionik	Prednosti	Izazovi
Učenici	Prilagodljivost učenja, pristup raznolikim resursima, individualizirano iskustvo učenja	Potreba za samodisciplinom i motivacijom, mogući nedostatak interakcije u stvarnom vremenu
Učitelji	Mogućnost prilagodbe nastave, bolja praćenja napretka učenika, veća dostupnost resursa	Potreba za dodatnom edukacijom i osposobljavanjem za korištenje tehnologije, izazovi u održavanju visokog stupnja interaktivnosti i angažmana

Roditelji	Bolja komunikacija s učiteljima, mogućnost praćenja napretka djeteta, veća dostupnost obrazovnih resursa	Potreba za razumijevanjem tehnoloških alata i platformi, potencijalni nedostatak nadzora nad djetetovim <i>online</i> aktivnostima
-----------	--	--

E-učenje postaje element suvremenog obrazovanja, pružajući nove mogućnosti za učenje i razvoj u digitalnom dobu.

2. Metodologija istraživanja

2.1. Predmet istraživanja

Tijekom posljednjih 10 – 15 godina obrazovanje u školi postalo je ključna tema ne samo za učenike i roditelje, već i za stručnjake različitih profila.

Važno je naglasiti da je učenje jedna od najosnovnijih sposobnosti čovjeka.

Učenje je vrlo složeno i ne postoji jedinstven odgovor na pitanje kako organizirati rad u školi da bi učenici bili motiviraniji za učenje i prihvaćali školu. I neke novije teorije učenja pozivaju se na tradicionalna shvaćanja, dok druge pokušavaju istražiti nove mogućnosti i načine razmišljanja i pristupa. Valja napomenuti da, dok se učenje tradicionalno uglavnom shvaća kao stjecanje znanja i vještina, koncept učenja danas pokriva puno šire područje koje uključuje emocionalne, socijalne i društvene dimenzije (Illeris, ur. 2009) uz primjenu informacijsko-komunikacijske tehnologije.

Online učenje opisuje bilo kakav oblik nastavnog rada koji se izvodi korištenjem digitalne tehnologije uz korištenje različitih metoda poput vizualne grafike, teksta, animacije, videomaterijala i audiomaterijala (Suni i Chen, 2016).

U digitalno doba korištenje informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT) omogućuje učenicima učenje i primjenu vještina koje su im potrebne u 21. stoljeću.

Upravljanje pedagoškim procesima treba se provoditi kreativno i biti podvrgnuto inovacijama kako bi se olakšala interakcija između učitelja i učenika.

Predmet je ovog specijalističkog rada istražiti i procijeniti koliko su suvremene pedagoške spoznaje o odgoju, učenju i poučavanju zaživjele u školskoj praksi Osnovne škole Kostrena te na temelju dobivenih rezultata dati smjernice za daljnji razvoj odgojno-obrazovne prakse i profesionalni razvoj učitelja u spomenutoj osnovnoj školi.

2.2. Cilj istraživanja

Osnovni istraživački cilj bio je ispitati kako glavni dionici (roditelji, učenici i učitelji) Osnovne škole Kostrena percipiraju školu, odnosno nastavu te jesu li i u kojoj mjeri u odgojno-obrazovnu praksu škole integrirane suvremene pedagoške spoznaje o odgoju, učenju i poučavanju.

Ovaj cilj sugerira da istraživanje ima više dimenzija.

Istražuje se kako različiti dionici doživljavaju školu ili nastavu, njihovi stavovi, emocije, zadovoljstvo ili nezadovoljstvo te percepcija kvalitete.

Nadalje, istražuje se primjenjuju li se u praksi škole i nastave suvremene pedagoške metode i spoznaje na način da se ispita primjena aktivnih metoda učenja, individualizirane nastave, tehnološki potpomognutog učenja, diferencijacija, uvažavanje različitosti učenika.

Istražuju se odnos te pristup odgoju koji promiče učenje i poučavanje kao procese usmjerene na razvoj učenika; njegove samostalnosti, kreativnosti, kritičkog razmišljanja i suradnje.

Analizom rezultata istraživanja u tim područjima želi se dobiti uvid u stanje u odgojno-obrazovnom procesu, identificirati mogućnosti za poboljšanje i razvoj te u budućoj praksi promicati pristupe koji su u skladu sa suvremenim pedagoškim spoznajama i potrebama današnjih učenika.

2.3. Opis instrumenata, metoda i tehnika prikupljanja podataka

Za realizaciju postavljenog cilja i zadatka istraživanja odabrano je akcijsko istraživanje (Reason, 1994), pristup koji kombinira istraživanje i aktivnosti s ciljem poboljšanja situacije ili rješavanja određenog problema.

Istraživanje je provedeno u Osnovnoj školi Kostrena, i to u nekoliko etapa.

Prva etapa bila je identifikacija problema. Prvi korak u provedbi akcijskog istraživanja bio je identificirati specifične probleme ili izazove koji se pojavljuju u praksi odgoja, učenja i poučavanja u školi kao što su učenička postignuća, motivacija, pristup poučavanju. Polazište za identifikaciju problema bili su rezultati provedenog samovrednovanja iz 2018. godine sa željom da se ispita eventualni napredak nakon pet godina.

Slijedilo je planiranje akcija. Nakon samovrednovanja 2018. godine u Osnovnoj školi Kostrena zaključeno je da je potrebno pristupiti promjenama vezeno za unapređenje nastavnog procesa i uvjeta rada škole: promjene u nastavnim metodama, prilagodba kurikulumu, uvođenje novih tehnologija, osnaživanje učenika i roditelja za savladavanje vještine kako učiti, inkluzija, opremanje prostora i prilagodba novim metodama rada.

Potom je uslijedilo izvođenje akcija. U praksi poučavanja Osnovne škole Kostrena nastojale su se implementirati nove metode poučavanja. Kurikulum je izmijenjen te se veći naglasak stavio na iskustveno učenje, timski rad, grupni rad, projektne aktivnosti, a pristupilo se i opremanju škole suvremenom IKT opremom. Veća pažnja posvetila se učenicima s teškoćama i njihovoj

inkluziji. U školi je opremljen senzorni kabinet, uspostavljena je suradnja s vanjskim suradnikom socijalnim pedagogom, započela je edukacija učitelja o detektiranju potencijalno darovitih učenika i o radu s njima te je provedeno prvo testiranje za detekciju potencijalno darovitih učenika iz područja matematike.

Promatranje i prikupljanje podataka: Ovim istraživanjem željeli su se prikupiti podaci o možebitnom napretku pet godina nakon provedenog samovrednovanja. Prikupljali su se kvantitativni podaci na temelju rezultata anketnih upitnika i kvalitativni podaci na temelju intervjua s učiteljima i stručnim suradnicama.

Refleksija i evaluacija: Nakon provedbe istraživanja reflektirat će se o rezultatima i učincima promjena u proteklom razdoblju.

Planiranje budućih akcija: Na temelju refleksije i evaluacije predložit će se plan daljnjih akcija na temelju novih saznanja i iskustava.

Cilj je akcijskog istraživanja, kao cikličkog procesa koji se ponavlja, kontinuirano poboljšavati praksu odgoja, učenja i poučavanja u Osnovnoj školi Kostrena. Ovaj pristup naglašava važnost suradnje svih dionika odgojno-obrazovnog procesa i kontinuirano učenje i prilagodbu učioničke prakse na temelju novih spoznaja i iskustava.

Instrumenti istraživanja

U ovom istraživanju koristili su se anketni upitnici za roditelje, učenike i učitelje/učiteljice. Upitnici su strukturirani tako da su obuhvatili značajne aspekte rada u školi, a pitanja su se odnosila na odnose između učenika i učitelja, suradničku klimu u školi (povezanost), akademsku podršku i akademsko postignuće, red i disciplinu u školi, materijalne uvjete škole, školsko (društveno) okružje, obiteljsko okružje, osjećaje i percepciju vještina učenja.

Od učenika se dodatno tražilo da procijene rad u *online* okruženju.

Od ispitanika se tražilo da svoje slaganje s tvrdnjama navedenima u upitniku procijene na skali od 1 do 5 ili (za dio pitanja) na skali s ponuđenim tvrdnjama „uvijek, ponekad, nikad”. U istraživanju se primjenjivao kvantitativni pristup. Rezultati su obrađeni deskriptivnim statističkim metodama te prikazani postotnim poenima i srednjom vrijednošću.

Anketiranje je provedeno *online*, na internetskom obrascu u programu Google Forms.

Da bi se osigurala privatnost ispitanika, upitnik je bio anoniman. Ispitanicima je navedeno da je sudjelovanje u istraživanju dobrovoljno, da nema pitanja koja ih mogu uznemiriti te da u svakom trenutku mogu odustati od sudjelovanja u istraživanju.

Za provedbu istraživanja zatražena je suglasnost Školskog odbora.

U namjeri dobivanja cjelovitije slike o korištenju suvremene tehnologije u nastavi, proveden je polustrukturirani intervju s učiteljicama i stručnim suradnicama, pedagoginjom i socijalnom pedagoginjom.

Područja istraživanja usmjerena su na osiguranje kvalitetnog iskustva učenja za sve učenike. Očekuju se pozitivni odnosi i komunikacija među učenicima te među odgojno-obrazovnim radnicima i učenicima, kvalitetna organizacija i izvedba nastavnog sata te vrednovanje nastavnog procesa koji će sve učenike potaknuti na smisleno učenje u skladu s njihovim kapacitetima, potrebama, interesima i drugim karakteristikama.

2.4. Obrada podataka

Podaci dobiveni na temelju anketnog upitnika analizirali su se uz pomoć programa MS Excel. Rezultati istraživanja prikazani su tablicama i grafikonima strukturiranima u sliku.

U tabličnoj interpretaciji rezultata i grafikona koristile su se sljedeće kratice:

UČE = odgovor učenika

UČI = odgovor učitelja

ROD = odgovor roditelja.

Intervju pripada dijelu kvalitativnog istraživanja u kojem se nastojalo istražiti mišljenja, stavove, iskustva, dojmove i mehanizme uporabe IKT-a u nastavnom procesu. Sadržaj intervjuja pažljivo je procijenjen i analiziran s pomoću tematske analize. Pročitani su svi odgovori radi dobivanja uvida u cjelinu i pronalaženje obrazaca za interpretaciju kvalitativnog sadržaja.

2.5. Uzorak ispitanika

Osnovnu školu Kostrena u školskoj godini 2022./2023. pohađalo je 367 učenika.

Ovo istraživanje obuhvatilo je 160 učenika Osnovne škole Kostrena od 5. do 8. razreda, u dobi od 12 do 15 godina. Pozivu na anketiranje nisu se odazvala ukupno 32 učenika, odnosno 16,66 %.

UČENICI					
	Ukupan broj učenika	Broj učenika ispitanika	Postotno broj sudionika ispitivanja	Ž	M
5. RAZRED	54	46	85,20	25	21
6. RAZRED	57	54	94,74	24	30
7. RAZRED	38	34	89,47	21	13
8. RAZRED	43	26	60,47	14	12
Ukupno	192	160	83,33		

Pozivu na istraživanje odazvalo se ukupno 60 roditelja (31,25 %) i 20 učitelja/učiteljica (50 %) te dvije stručne suradnice (pedagoginja i vanjska stručna suradnica, socijalna pedagoginja).

3. Analiza i interpretacija rezultata istraživanja

3.1. Rezultati anketnog upitnika za učenike, učitelje i roditelje

U nastavku se daje prikaz rezultata istraživanja i njihova interpretacija prema tematskim cjelinama.

U prvom dijelu anketnog upitnika ispitivao se **odnos učenik – učitelj**. Pozitivan odnos između učenika i učitelja ključan je za stvaranje poticajnog okruženja za učenje u kojem se potiču motivacija, samopouzdanje i angažman učenika.

1. Odnos između učenika i učitelja – razumijevanje učenika

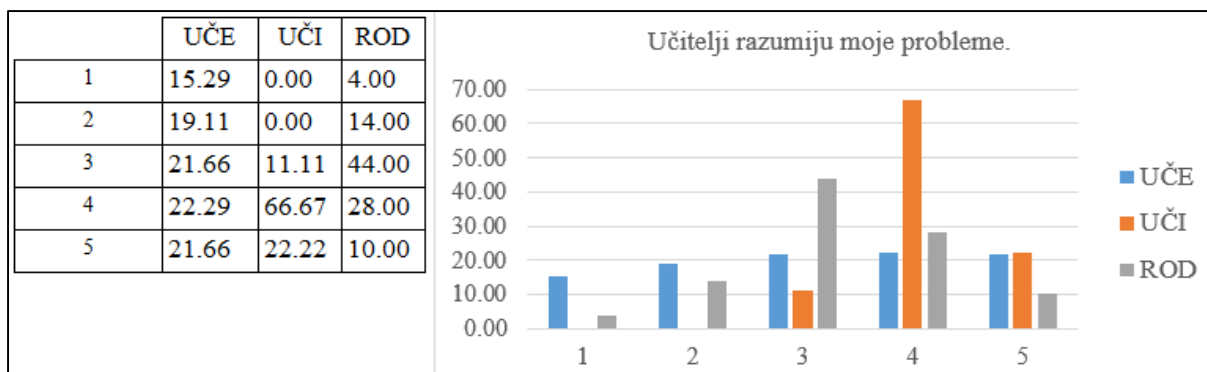

Na pitanje koje se odnosi na razumijevanje učeničkih problema (slika 1.), visok postotak (89 %) ispitanih učitelja smatra da razumije probleme učenika. Ovaj odgovor sugerira da većina učitelja percipira sebe kao sposobne razumjeti potrebe i probleme svojih učenika.

Niži je postotak učenika i roditelja koji dijele isto mišljenje pa se, usporedi li se stav učitelja s rezultatima učenika (44 %) i roditelja (38 %) koji dijele to mišljenje, vidi da postoji značajan disonantan stav među učenicima, roditeljima i učiteljima. To ukazuje na potencijalan nedostatak komunikacije ili razumijevanja s njihove strane.

Značajan je broj učenika koji osjećaju da nisu shvaćeni; naime, 34 % učenika osjeća da njihovi učitelji ne razumiju njihove probleme, što sugerira da postoji značajan dio učeničke populacije koji se osjeća neshvaćenim. Ovo je važan pokazatelj jer ukazuje na potrebu za poboljšanjem komunikacije i razumijevanja između učitelja i učenika.

Rezultati pokazuju značajnu neravnotežu u percepciji između učitelja i učenika. Dok većina učitelja vjeruje da razumije probleme učenika, značajan broj učenika ne dijeli tu percepciju. Ova neravnoteža ukazuje na potrebu za poboljšanjem komunikacije, empatije i razumijevanja između učitelja i učenika kako bi se osiguralo da se potrebe učenika bolje razumiju i odgovarajuće adresiraju u obrazovnom procesu.

Slika 1. Odnos između učenika i učitelja – razumijevanje učenika

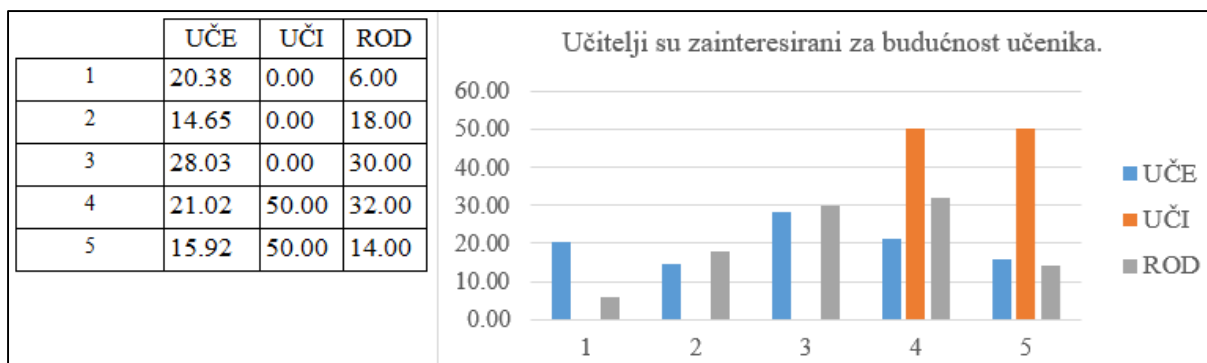
2. Odnos između učenika i učitelja – interes za budućnost

Drugo pitanje ispituje interes za budućnost učenika, a odgovori učitelja upućuju na visoku razinu zainteresiranosti učitelja za budućnost učenika: Činjenica da svi učitelji iskazuju zainteresiranost za budućnost učenika ukazuje na pozitivan stav učitelja prema brizi o dugoročnom razvoju i uspjehu učenika.

Nasuprot tome, samo 37 % učenika i 47 % roditelja osjeća istu razinu zainteresiranosti za budućnost učenika. To sugerira da postoji nedostatak percepcije ili komunikacije između učitelja, učenika i njihovih roditelja o tome koliko su učitelji zaista posvećeni dugoročnom uspjehu i dobrobiti učenika (slika 2.).

Ovi rezultati naglašavaju potrebu za boljom komunikacijom i razumijevanjem između učitelja, učenika i njihovih roditelja. Identifikacija uzroka ovog nedostatka percepcije i područja za poboljšanje može pomoći u izgradnji pozitivnijih odnosa između svih sudionika obrazovnog procesa.

Naglašava se važnost podrške učenicima ne samo u akademskom smislu, već i u stvaranju pozitivnih odnosa između učitelja i učenika. Takvi odnosi mogu imati značajan utjecaj na motivaciju, samopouzdanje i opću dobrobit učenika, što može pozitivno utjecati na njihov uspjeh u školi i izvan nje.

Slika 2. Odnos između učenika i učitelja – interes za budućnost

3. Odnos između učenika i učitelja – pravednost

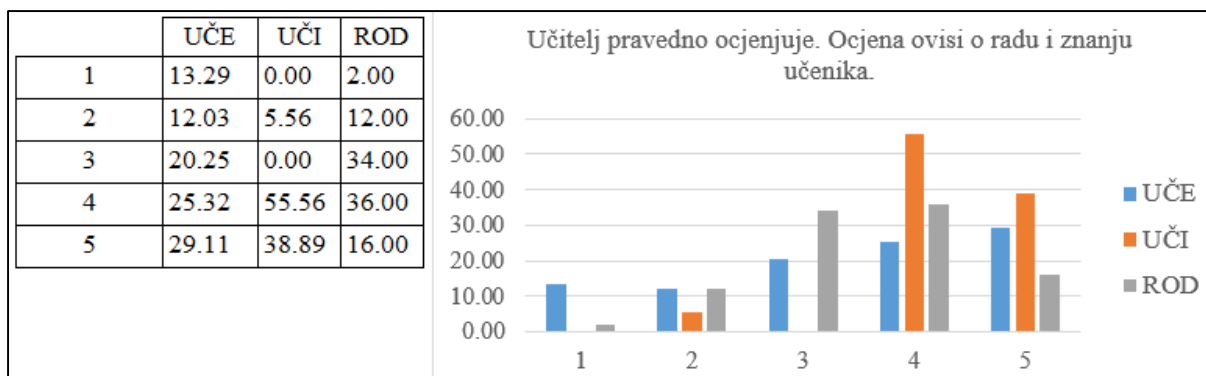
Ispitivanje percepcije pravednosti pokazuje visoku samoprocjenu učitelja u pravednosti ocjenjivanja: gotovo svi učitelji vjeruju da pravedno ocjenjuju, što sugerira da većina učitelja percipira svoj pristup ocjenjivanju kao pošten i objektivan.

Među učenicima je prisutna niska razina povjerenja u pravednost ocjenjivanja: samo 55 % učenika dijeli taj stav, dok 20 % učenika nije sigurno u pravednost ocjenjivanja, a dodatnih 25 % smatra da je ocjenjivanje nepravedno. Ovi rezultati sugeriraju da postoji značajan dio učeničke populacije koji nema potpuno povjerenje u pravednost ocjenjivanja, što može biti izvor frustracije i demotivacije.

Podrška roditelja očituje se u percepciji nepravednosti ocjenjivanja: stav učenika da je ocjenjivanje nepravedno dijeli 14 % roditelja, što dodatno potvrđuje percepciju učenika o nepravednosti ocjenjivanja. Ovo sugerira da roditelji također percipiraju određene nedostatke u postupcima ocjenjivanja u školi.

Vlada visok stupanj nepovjerenja među učenicima: činjenica da čak 20 % učenika nije sigurno u pravednost ocjenjivanja, a njih 25 % smatra da je ocjenjivanje nepravedno ukazuje na visok stupanj nepovjerenja među učenicima u pravednost postupaka ocjenjivanja. To može biti izvor frustracije i demotivacije za učenike, što može negativno utjecati na njihovu motivaciju i angažman u učenju.

Ovi rezultati naglašavaju potrebu za pregledom i mogućim promjenama u pristupu ocjenjivanju kako bi se osigurala veća transparentnost, poštenje i objektivnost u postupcima ocjenjivanja. To bi moglo uključivati jasnije kriterije ocjenjivanja, veću transparentnost u postupcima ocjenjivanja te veću uključenost učenika i roditelja u proces ocjenjivanja.

Slika 3. Odnos između učenika i učitelja – pravednost

U drugom dijelu upitnika ispitivala se školska povezanost. Kroz školsku povezanost učenici se osjećaju uključenima u školsku zajednicu i njezin život. To može potaknuti njihov angažman u školskim aktivnostima, kao i u procesu učenja jer osjećaju da im je škola važna i da imaju ulogu u njoj.

4. Rad u školi mi je uzbudljiv.

Pozitivna percepcija učitelja o radu u školi: većina učitelja (61 %) ocjenjuje rad u školi uzbudljivim te smatra da je njihova nastava zanimljiva. To sugerira da većina učitelja percipira svoj posao kao izazovan i uzbudljiv te su ti učitelji vjerojatno predani stvaranju stimulativnog i poticajnog okruženja za učenje.

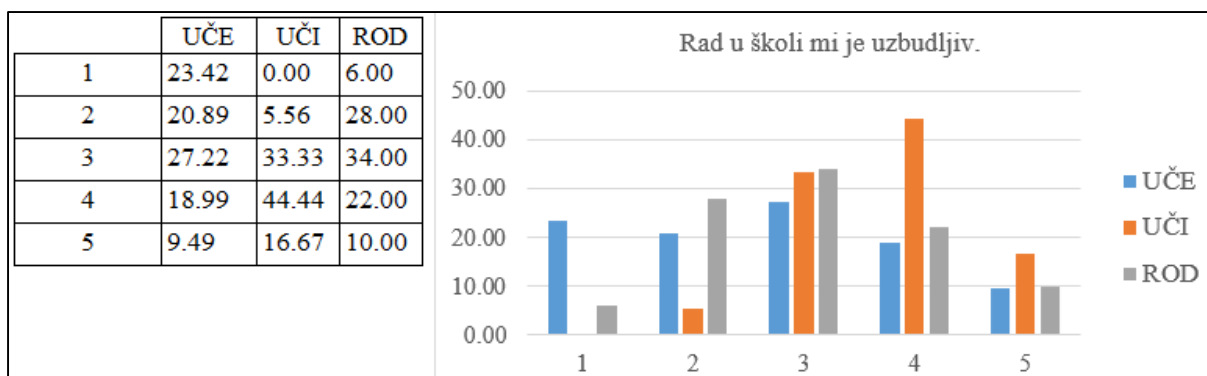
Niža razina pozitivne percepcije među učenicima i roditeljima: nasuprot učiteljima, samo 28 % učenika i 32 % roditelja dijeli isto mišljenje. Ovo ukazuje na značajnu razliku u percepciji između učitelja, učenika i njihovih roditelja o tome koliko je rad u školi uzbudljiv i zanimljiv.

Visok postotak učenika s negativnim mišljenjem: činjenica da 44 % ispitanih učenika ima negativno mišljenje o uzbudljivosti rada u školi sugerira da postoji značajan broj učenika koji svoje školsko iskustvo percipira kao dosadno ili nezanimljivo.

Potreba za istraživanjem razloga za razliku u percepciji: naglašava se potreba za detaljnijim istraživanjem kako bi se razumjeli razlozi za razlike u percepciji između učitelja, učenika i roditelja. Mogući uzroci mogu uključivati razlike u očekivanjima, interesima, metodi poučavanja ili nedostatke u prilagodbi nastave digitalnoj generaciji učenika.

Pitanje primjerenosti nastave digitalnim generacijama: izražena negativna percepcija učenika o uzbudljivosti rada u školi može ukazivati na potrebu za revizijom nastavnih metoda i pristupa kako bi se osiguralo da nastava bude relevantna, uzbudljiva i motivirajuća za suvremene digitalne generacije učenika.

Ova analiza naglašava važnost razumijevanja percepcija svih dionika obrazovnog procesa kako bi se osiguralo da se školsko okruženje i nastavne metode prilagođavaju potrebama i interesima učenika.

Slika 4. Školska povezanost – uzbudljivost rada u školi

5. Ova škola motivira učenika na učenje.

Iz rezultata anketnog upitnika proizlazi visoka samoprocjena učitelja u motiviranju učenika na učenje. Većina učitelja (78 %) vjeruje da njihova nastava motivira učenike za više, što sugerira da učitelji percipiraju svoj pristup kao stimulativan i poticajan za učenike.

Niža razina percepcije motivacije među učenicima i roditeljima: Nasuprot tome, samo 36 % učenika i 35 % roditelja potvrđuje ovu tvrdnju. To ukazuje na razliku u percepciji između učitelja, učenika i roditelja o tome koliko je nastava motivirajuća i poticajna za učenike.

Potreba za analizom kvalitete nastave: izražena percepcija učenika i roditelja o nedostatku motivacije za učenje u školi sugerira da je potrebna analiza kvalitete same nastave. Mogući uzroci nedostatka motivacije uključuju neodgovarajuće metode poučavanja, nedostatak prilagodbe nastave individualnim potrebama učenika ili nedostatak podrške u razvoju vještina samoregulacije.

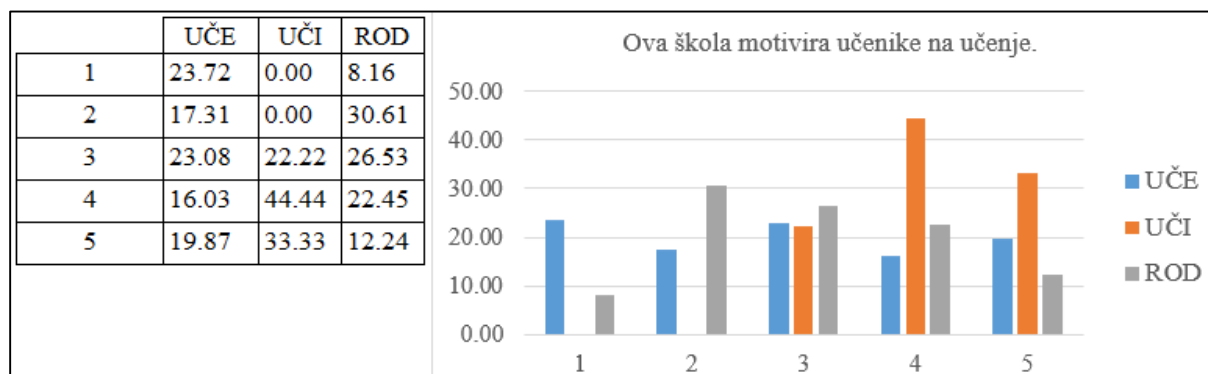
Potreba za poticanjem interesa i razvojem vještina samoregulacije: naglašava se potreba za pronalaženjem načina kako potaknuti učenike te prilagoditi metode poučavanja ili pružiti podršku u razvoju vještina samoregulacije. To bi moglo uključivati korištenje raznolikih i interaktivnih nastavnih metoda, promicanje autonomije i samopouzdanja učenika te stvaranje stimulativnog okruženja za učenje.

Rizik od gubitka interesa za učenjem: visok postotak učenika (40 %) koji ne nalazi motivaciju za učenje u školi potencijalno može dovesti do gubitka interesa za učenjem i demotivacije u

školi. Stoga je važno poduzeti mjere kako bi se osiguralo da nastava bude motivirajuća i poticajna za sve učenike.

Ova analiza naglašava važnost kontinuirane analize i poboljšanja kvalitete nastave kako bi se osiguralo da škola pruža poticajno i motivirajuće okruženje za učenje.

Slika 5. Školska povezanost – motivacija za učenje

6. Najčešće dobro razumijem što se od mene traži u domaćoj zadaći

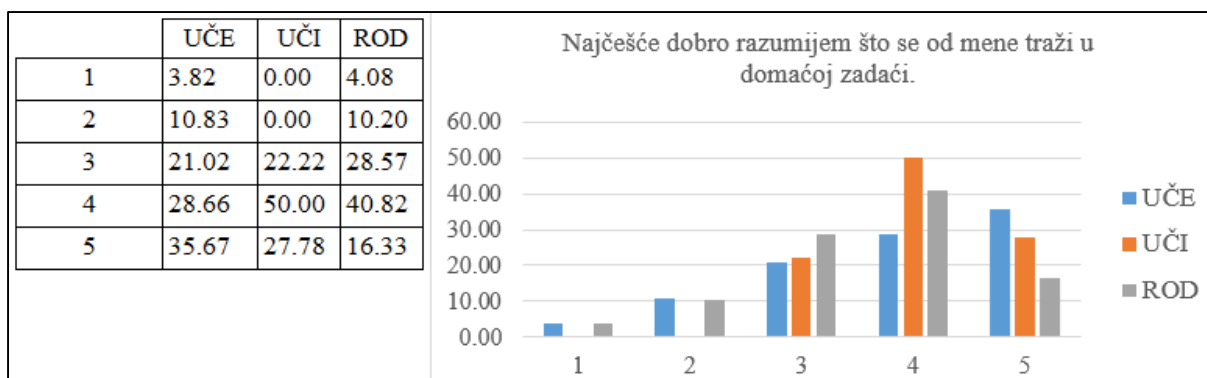
Općenito dobro razumijevanje očekivanja učenika u domaćim zadacima: većina ispitanih učenika (64 %) prilično dobro razumije što se od njih traži u domaćim zadacima, što potvrđuje i 57 % roditelja. Ovi rezultati sugeriraju da većina učitelja uspijeva jasno iznijeti očekivanja i zadatke u domaćim zadacima, što olakšava razumijevanje učenicima i roditeljima.

Prostor za poboljšanje: iako većina učenika i roditelja razumije očekivanja, određen broj učenika (oko 14 %) ne razumije očekivanja u domaćim zadacima. To sugerira da postoji potreba za poboljšanjem u načinu na koji se očekivanja prenose ili za pružanjem dodatne podrške onim učenicima koji imaju poteškoća u razumijevanju.

Potreba za prilagodbama u nastavnom procesu: činjenica da 14 % učenika ne razumije očekivanja može ukazivati na potrebu za dodatnim prilagodbama u nastavnom procesu kako bi se osiguralo da svi učenici razumiju što se od njih očekuje u domaćim zadacima. To može uključivati korištenje različitih pristupa ili dodatnih resursa kako bi se podržala raznolikost učeničkih potreba.

Nesuglasje između roditeljske percepcije i učeničkog iskustva: zanimljivo je primijetiti da je 14 % roditelja također potvrdilo da ne razumije očekivanja u domaćim zadacima, iako nijedan učitelj nije iznio ovakav dojam. To ukazuje na moguće nesuglasje između roditeljske percepcije i iskustva učenika, što može biti važno za daljnju komunikaciju i suradnju između škole i obitelji.

Ukupno gledano, ovi rezultati potvrđuju važnost jasne komunikacije o očekivanjima i zadacima kako bi se osiguralo da svi učenici imaju jednaku mogućnost razumijevanja i uspjeha u obavljanju domaćih zadataka.

Slika 6. Školska povezanost – razumijevanje zadataka

U trećem dijelu upitnika naglasak je bio na **akademskoj podršci**. Akademska podrška može igrati ključnu ulogu u prevenciji akademskih poteškoća i pravovremenom interveniranju kada se one pojave. Rano prepoznavanje potreba učenika i pružanje odgovarajuće podrške mogu spriječiti daljnje akademske poteškoće i promovirati uspjeh učenika

7. Učitelji jasno daju do znanja što treba učiniti za višu ocjenu

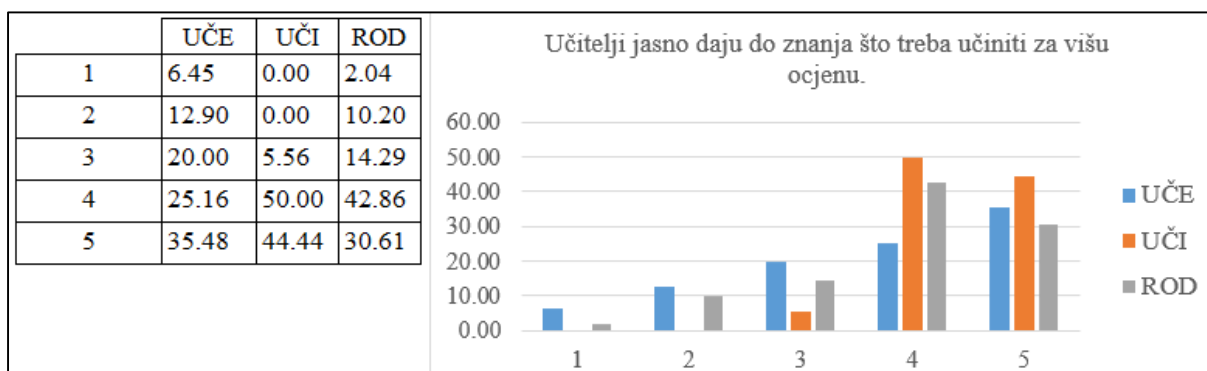
Učitelji percipiraju da jasno komuniciraju kriterije za višu ocjenu: velika većina učitelja (95 %) vjeruje da jasno iskazuje svoje kriterije vrednovanja i očekivanja za postizanje više ocjene. To sugerira da učitelji imaju povjerenja u vlastitu sposobnost jasne komunikacije kriterija i očekivanja.

Razlika u percepciji između učenika, roditelja i učitelja: nasuprot tome, samo 60 % učenika i 53 % roditelja potvrđuje tu percepciju. Ovi rezultati sugeriraju da postoji nesuglasje u percepciji između učitelja, učenika i roditelja u vezi s jasnoćom kriterija za višu ocjenu.

Nesigurnost i nedoumice među učenicima: činjenica da 20 % učenika nije sigurno što treba učiniti za postizanje više ocjene i da je za 20 % njih to nejasno ukazuje na potrebu za dodatnom podrškom i pojašnjenjem kriterija ocjenjivanja kako bi se osiguralo da svi učenici imaju jasnu povratnu informaciju o razinama postignuća u određenoj aktivnosti.

Mogući negativni utjecaji na emocionalno stanje i akademski uspjeh: nedostatak jasnoće u kriterijima ocjenjivanja može biti izvor emocionalne nestabilnosti, osjećaja neuspjeha te može utjecati na slabiji akademski uspjeh i pojavu devijantnog ponašanja među učenicima.

Potreba za dodatnom podrškom i obukom: ovi rezultati naglašavaju važnost dodatne podrške učenicima, roditeljima i učiteljima u razumijevanju i primjeni kriterija ocjenjivanja. Također ukazuju na potrebu za dodatnom edukacijom učitelja kako bi se osiguralo da jasno komuniciraju kriterije za višu ocjenu i očekivanja prema svim učenicima.

Slika 7. Akademska podrška – jasnoća kriterija ocjenjivanja

U četvrtom dijelu ispitivali su se red i disciplina u školskom okruženju. Suvremeni pristupi odgoju i obrazovanju prepoznaju važnost uravnoteženog pristupa disciplini, koji uključuje i razumijevanje individualnih potreba učenika te primjenu pozitivnih metoda poticanja ponašanja. To uključuje prilagodbu pravila, razvoj emocionalne inteligencije i poticanje samoregulacije kod učenika.

8. Školska pravila provode se dosljedno i pošteno

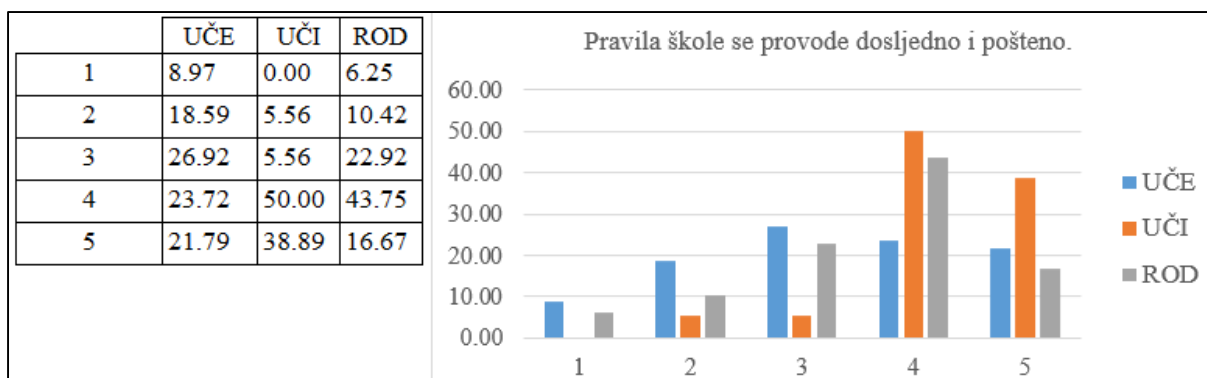
Visoka percepcija učitelja o dosljednoj i poštenoj primjeni školskih pravila: većina ispitanih učitelja (89 %) smatra da se pravila škole provode dosljedno i pošteno. To sugerira da većina učitelja vjeruje u pravednost i dosljednost u primjeni pravila škole.

Niža razina suglasnosti među učenicima i roditeljima: nasuprot tome, samo 45 % učenika i 60 % roditelja suglasni su s ovim stavom. Ovi rezultati ukazuju na značajno neslaganje u percepciji između učitelja, učenika i roditelja u vezi s dosljednošću i poštenjem u primjeni školskih pravila.

Zabrinjavajući podatak o percepciji učenika: posebno je zabrinjavajući podatak da 27 % učenika – dakle, gotovo svaki treći – osjeća da se pravila provode nedosljedno i nepošteno. To sugerira da postoji značajan broj učenika koji percipira nepravednost u primjeni pravila, što može negativno utjecati na njihov osjećaj pripadnosti i motivaciju.

Potreba za preispitivanjem odnosa u školi: ovi rezultati ukazuju na potrebu za preispitivanjem odnosa i prakse u školi kako bi se osigurala dosljedna i poštena primjena pravila. To može

uključivati daljnje obuke za osoblje o pravednosti i dosljednosti u primjeni pravila te uključivanje učenika i roditelja u proces donošenja odluka kako bi se osigurala transparentnost i poštovanje svih uključenih strana.

Slika 8. Red i disciplina – školska pravila

9. Disciplinska pravila su poštena, kada ih ne poštujemo učitelji/učiteljice su prema svima jednaki

Rezultat istraživanja ukazuje na značajnu diskrepanciju između percepcije učitelja/učiteljica o jednakom postupanju prema svim učenicima u slučaju nepoštovanja disciplinskih pravila i stvarnog doživljaja učenika i roditelja. Iako većina učitelja/učiteljica tvrdi da jednako postupaju prema svim učenicima u takvim situacijama, s tom se tvrdnjom slaže samo manji postotak učenika i roditelja.

Važno je primijetiti da 20 % učenika i 20 % roditelja daje neutralan odgovor, što sugerira da nisu sasvim sigurni ili ne žele izričito podržati ili osporiti tvrdnju o jednakom postupanju učitelja/učiteljica. To može ukazivati na nedostatak jasne percepcije ili moguće nejasnoće u komunikaciji u školskom okruženju.

Posebno zabrinjava podatak da svaki treći učenik i svaki treći roditelj osjećaju nejednakost u postupanju u školi. To ukazuje na moguće probleme u provođenju disciplinskih pravila ili percepciju diskriminacije ili nepravde u odnosu učitelja prema učenicima. Takvi osjećaji mogu negativno utjecati na odnos učenika prema školi i na njihovu motivaciju za učenje.

Stoga bi bilo važno provesti dodatne analize i istraživanja kako bi se bolje razumjela percepcija učenika i roditelja o disciplinskim pravilima i postupanju učitelja/učiteljica te poduzeli odgovarajući koraci kako bi se osiguralo poštovanje jednakosti i pravde u školskom okruženju.

Slika 9. Red i disciplina – jednakost

U petom dijelu upitnika željelo se ispitati materijalne uvjete rada škole. Kvalitetni materijalni uvjeti rada mogu doprinijeti stvaranju poticajnog okruženja za učenje koje potiče motivaciju i angažman učenika. Učionice i prostori koji su dobro opremljeni, uredni i poticajni mogu pomoći u stvaranju pozitivnog školskog iskustva.

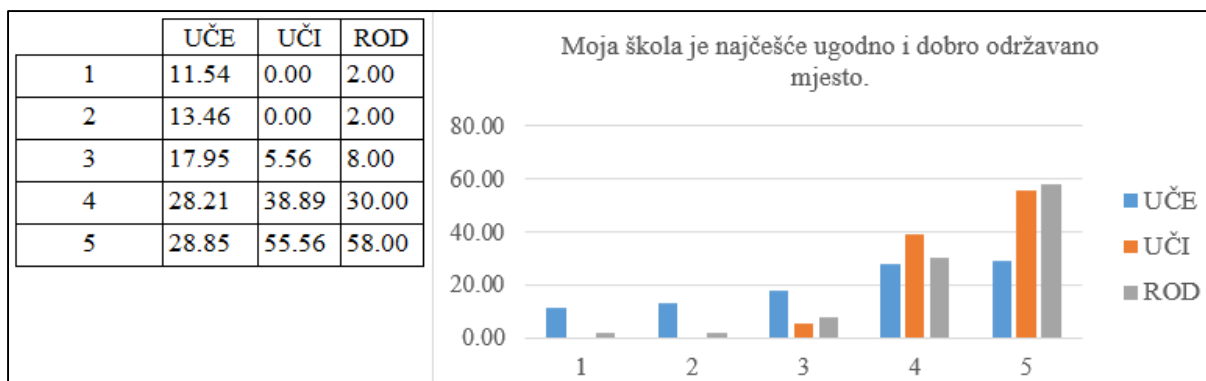
10. Moja škola je najčešće ugodno i dobro održavano mjesto.

Rezultat istraživanja pokazuje da većina učenika (57 %) svoju školu doživljava kao ugodno i dobro održavano mjesto, dok manji postotak učenika (43 %) vidi potrebu za poboljšanjem i dodatnim ulaganjem kako bi škola bila ugodnije mjesto za učenje i boravak. S druge strane, većina učitelja (94 %) i roditelja (88 %) visoko ocjenjuje osjećaj ugode u školi.

Ovaj rezultat sugerira da većina učenika, učitelja i roditelja smatra da je školsko okruženje ugodno i dobro održavano. To može pružiti potvrdu da su materijalni uvjeti rada u školi zadovoljavajući i da se škola brine o održavanju okoline kako bi stvorila poticajno i ugodno okruženje za učenje.

Važno je istaknuti da je osjećaj ugode bitan čimbenik koji utječe na motivaciju učenika. Ugodno okruženje može potaknuti učenike da se osjećaju ugodno i motivirano za učenje i sudjelovanje u aktivnostima u školi.

Iako većina učenika doživljava školu kao ugodno mjesto, postoje i oni koji vide potrebu za poboljšanjem. Stoga bi bilo važno uzeti u obzir njihove povratne informacije i poduzeti odgovarajuće korake kako bi se unaprijedila kvaliteta školskog okruženja i osiguralo da se svi učenici u školi osjećaju ugodno i potaknuto. Ovo može uključivati ulaganje u infrastrukturu, opremu, estetiku i druge čimbenike koji doprinose ugodnosti škole.

Slika 10. Materijalni uvjeti rada – ugodnost škole

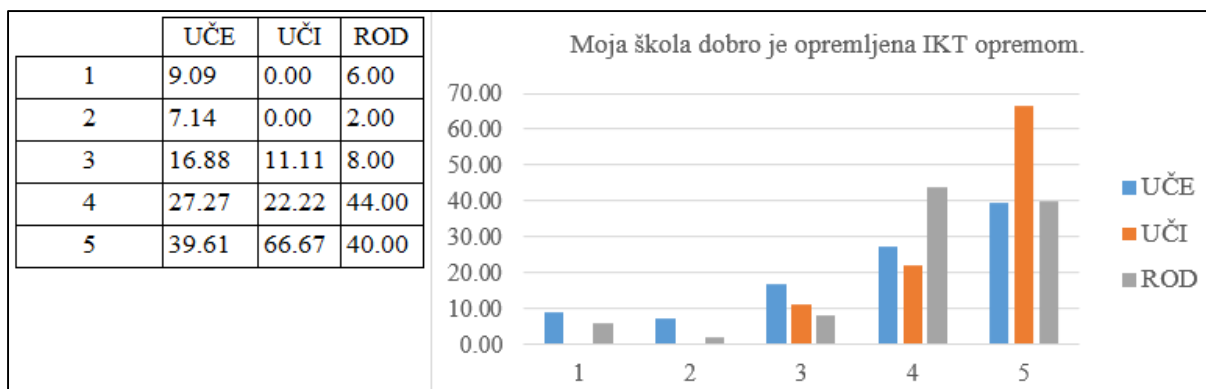
11. Škola je dobro opremljena IKT opremom

Rezultat istraživanja pokazuje da većina učenika (66 %) smatra da je škola dobro opremljena IKT (informacijsko-komunikacijska tehnologija) opremom. Međutim, manji postotak učenika smatra da je škola nedovoljno opremljena (ostali, 34 %). S druge strane, manjina roditelja (16 %) slaže se s mišljenjem da je škola nedovoljno opremljena IKT opremom.

Važno je primijetiti da škola ima široku lepezu IKT opreme, uključujući pametne ploče, stolna računala, pisaae, tablete za učenike od 5. do 8. razreda te multimedijalni prostor s nizom naprednih tehnoloških alata kao što su pametne ploče, projektori, razglas, interaktivna govornica i namještenost koja omogućuje rad u manjim skupinama.

Unatoč dobroj opremljenosti, dio učenika smatra da je škola nedovoljno opremljena. Razlozi za to mogu biti subjektivni i varirati među učenicima, a mogu, primjerice, uključivati nedostatak određenih tehnoloških alata koji su im potrebni za određene aktivnosti ili usporedbu s drugim školama koje možda imaju napredniju opremu.

Važno je uzeti u obzir mišljenje učenika i roditelja te razmotriti eventualne korake za poboljšanje opremljenosti škole IKT opremom. To može uključivati dodatna ulaganja u nove tehnološke alate, poboljšanje postojeće opreme ili bolju integraciju tehnologije u nastavni proces kako bi se osiguralo da škola pruža optimalno okruženje za učenje i razvoj učenika.

Slika 11. Materijalni uvjeti rada – IKT oprema

U šestom dijelu željelo se ispitati osjećaju li učenici nepravdu u školi, misle li da postoje favorizirani pojedinci. U suvremenim pristupima odgoju i obrazovanju naglasak je na pravednosti, jednakosti i inkluzivnosti te na pružanju podrške i poticaja svim učenicima, bez obzira na njihove individualne karakteristike ili osobine. Stoga je važno izbjegavati favoriziranje određenih učenika kako bi se osigurala pravedna i podržavajuća okolina za sve učenike. Umjesto toga, važno je prepoznati i podržati individualne potrebe i sposobnosti svakog učenika na pravedan i inkluzivan način.

12. U mojoj školi/razredu postoje ljubimci kojima je dopušteno više nego ostalima

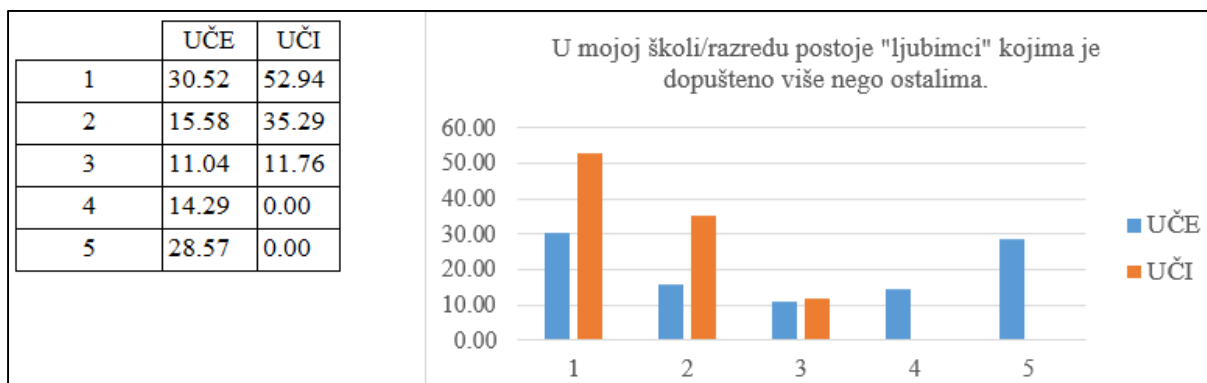
Rezultat istraživanja pokazuje značajan jaz između percepcije učitelja i percepcije učenika kada je riječ o postojanju „ljubimaca” među učenicima u školi/razredu. Iako većina učitelja smatra da među učenicima nema „ljubimaca”, 43 % učenika vjeruje suprotno.

Ovaj rezultat sugerira da među učenicima postoji percepcija da postoje određeni učenici koji su privilegirani ili koje se tretira povlašteno u odnosu na ostale, što može rezultirati osjećajem nepravde i neobjektivnosti. To može biti izvor frustracije i nezadovoljstva među učenicima te može utjecati na njihovu motivaciju i angažman u školi.

Osjećaj da postoje „ljubimci” može biti rezultat preferencija učitelja prema određenim učenicima ili situacija u kojima se neki učenici tretiraju povlašteno u odnosu na druge, što može biti nepošteno i demotivirajuće za ostatak učenika.

Važno je da učitelji budu svjesni takvih percepcija i da poduzmu mjere kako bi osigurali da se svi učenici tretiraju jednako i pošteno, bez obzira na osobne preferencije ili bilo kakve druge čimbenike. To može uključivati jasne smjernice i politike koje promiču pravednost i jednakost

među učenicima, kao i aktivno praćenje i rješavanje situacija koje mogu rezultirati osjećajem nepravde među učenicima.

Slika 12. Poseban tretman – pristranost

U sedmom dijelu anketnog upitnika odgovorima se željela dobiti slika o zanimljivosti nastavnog gradiva, motivaciji učenika, timskom radu, uključenosti, istraživačkom radu, mentorskoj podršci s obzirom na to da su to ključni elementi suvremenih pedagoških spoznaja jer podržavaju razvoj cjelovitih osoba koje su sposobne uspješno se suočiti s izazovima u suvremenom svijetu.

13. Način tumačenja gradiva zanimljiv je i motivirajući

Rezultati istraživanja sugeriraju značajnu diskrepanciju između percepcije učitelja i percepcije učenika kada je riječ o načinu tumačenja nastavnoga gradiva. Iako većina učitelja (72 %) vjeruje da gradivo tumači na zanimljiv i motivirajući način, s tom se tvrdnjom slaže samo manji postotak učenika (29 %).

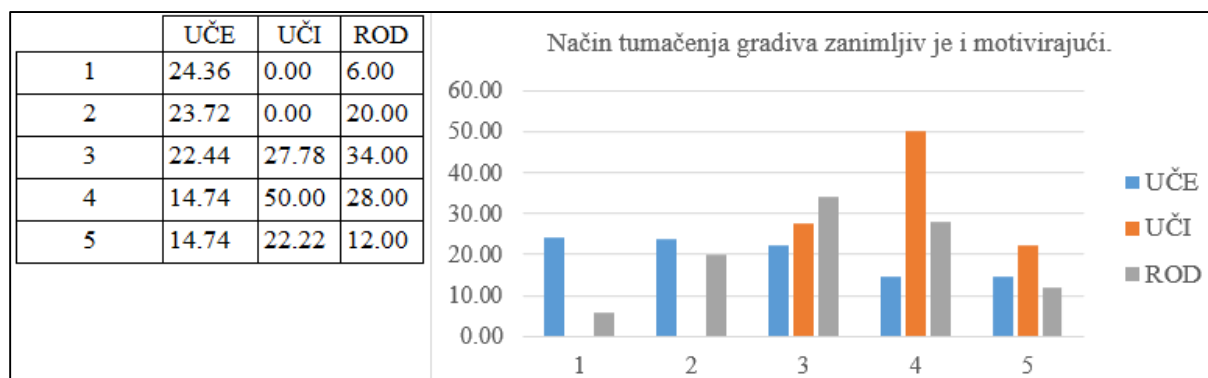
Zabrinjava što visok postotak učenika (48 %) smatra da je tumačenje gradiva nezanimljivo i nemotivirajuće. Ovo ukazuje na moguće nedostatke u pristupu poučavanju koji ne uspijeva zainteresirati i motivirati učenike za učenje. Također, 26 % roditelja podupire ovu percepciju svoje djece, dok je 22 % učenika i 34 % roditelja neutralno.

Osjećaj dosade tijekom sata može biti štetan za učenje jer smanjuje motivaciju učenika za angažman i istraživanje gradiva. Stoga su ovi rezultati važan pokazatelj potrebe za dubljom analizom strategija i metoda poučavanja te mogućom potrebom za većom uključenosti učenika u samu nastavu.

Mogući koraci za poboljšanje uključuju razvoj inovativnijih i interaktivnijih metoda poučavanja koje potiču aktivno sudjelovanje učenika, kreativno razmišljanje i primjenu

stečenog znanja u stvarnim situacijama. Također, važno je osigurati da učitelji redovito dobivaju povratne informacije od učenika o tome što ih motivira i zanima kako bi prilagodili svoje metode poučavanja i bolje zadovoljili potrebe svojih učenika.

Slika 13. Akademsko zadovoljstvo – zanimljivost gradiva

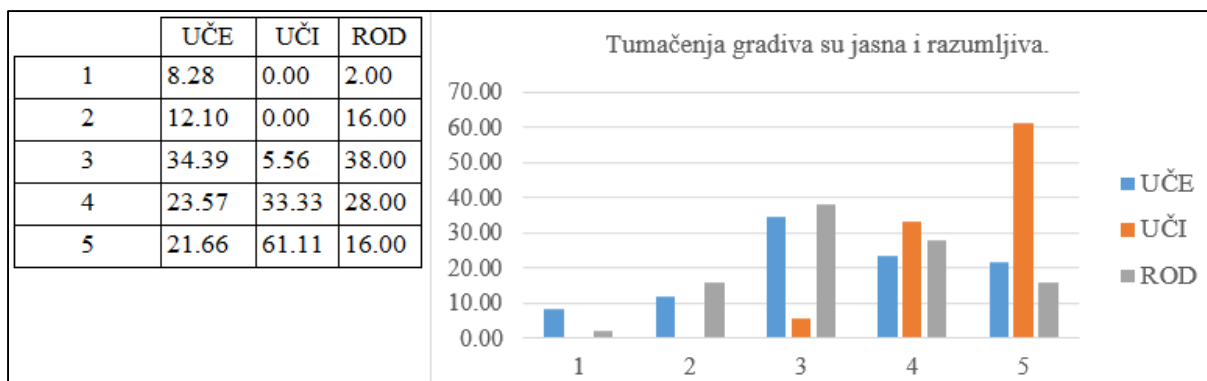
14. Tumačenja gradiva su jasna i razumljiva.

Rezultati istraživanja ukazuju na značajnu diskrepanciju između percepcije učitelja i percepcije učenika i roditelja kada je riječ o jasnoći i razumljivosti tumačenja nastavnoga gradiva. Iako većina učitelja (94 %) smatra da bitno gradivo iznosi jasno i na razumljiv način, visok postotak učenika (20 %) ne razumiju gradivo koje bi trebali naučiti, što potvrđuje i 18 % roditelja.

Neodlučno je još 34 % roditelja, što može ukazivati na situaciju u kojoj ponekad razumiju, dok im je ponekad tumačenje nejasno. Ovo je važno jer sugerira da postoje situacije u kojima učenici i roditelji osjećaju nedostatak jasnoće i razumljivosti u tumačenju gradiva.

Izazov s tradicionalnim načinom poučavanja, koji je još uvijek prisutan u mnogim učionicama, može biti jedan od razloga ovakve percepcije. Činjenična znanja koja se prenose bez razumijevanja njihove svrhe i primjenjivosti u praksi često su učenicima nejasna i nerazumljiva.

Stoga ovaj rezultat sugerira potrebu za promjenom pristupa poučavanju kako bi se osiguralo da se gradivo iznosi na jasan i razumljiv način te da se istaknu svrha i primjenjivost gradiva u stvarnom svijetu. Aktivna i interaktivna metoda poučavanja, koja potiče učenike da aktivno sudjeluju u procesu učenja i primjenjuju svoje znanje, može biti korisna u poboljšanju jasnoće i razumljivosti gradiva. Također, važno je da učitelji redovito provjeravaju razumijevanje učenika i da budu otvoreni za povratne informacije kako bi prilagodili svoj pristup i osigurali da svi učenici uspješno savladaju gradivo.

Slika 14. Akademska zadovoljstvo – razumijevanje gradiva

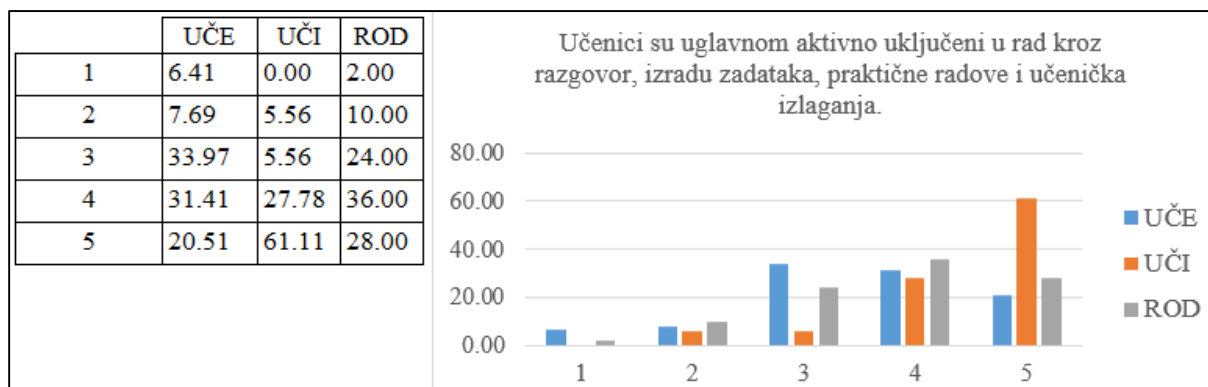
15. Učenici/učenice su uglavnom aktivno uključeni u rad kroz razgovor, izradu zadataka, praktične radove i učenička izlaganja

Rezultati istraživanja ukazuju na značajnu razliku između percepcije učitelja i učenika te roditelja kada je riječ o aktivnom uključivanju učenika/učenica u nastavu. Iako većina učitelja (90 %) vjeruje da su takve aktivnosti dio nastave, samo 52 % učenika osjeća da su stvarno aktivno uključeni. Također, 64 % roditelja smatra da su učenici uglavnom aktivno uključeni u nastavni proces.

Važno je istaknuti da 14 % učenika izričito navodi da se ne osjećaju uključeno, što može ukazivati na propuste u praksi uključivanja učenika/učenica u nastavu. Dodatnih 34 % učenika daje neutralan odgovor, što može značiti da su ponekad uključeni, a ponekad nisu, što može biti posljedica varijabilnosti prakse učitelja ili različitih metoda poučavanja.

Ovi rezultati sugeriraju da postoji potreba za poboljšanjem prakse uključivanja učenika/učenica u nastavu kako bi se osiguralo da se svaki učenik osjeća uključenim i angažiranim. Aktivno uključivanje učenika/učenica kroz različite aktivnosti poput razgovora, izrade zadataka, praktičnih radova i učeničkih izlaganja ključno je za razvoj njihovih vještina, razumijevanje gradiva i motivaciju za učenje.

Stoga bi bilo važno provesti dodatne analize kako bi se identificirali mogući uzroci nedostatka uključivanja učenika/učenica te poduzeli odgovarajući koraci kako bi se osiguralo da svaki učenik i svaka učenica budu aktivno uključeni u nastavu te da se promiču interaktivno učenje i sudjelovanje učenika/učenica.

Slika 15. Akademsko zadovoljstvo – uključenost učenika u nastavu

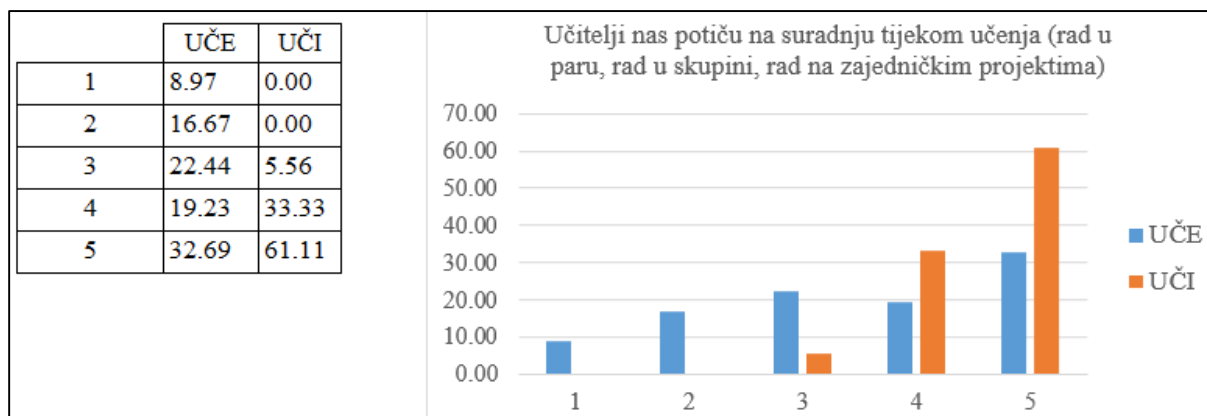
16. Učitelji/učiteljice nas potiču na suradnju tijekom učenja (rad u paru, rad u skupini, rad na zajedničkim projektima).

Rezultati istraživanja pokazuju značajnu razliku između percepcije učitelja i učenika kada je riječ o poticanju suradnje tijekom učenja, posebno kroz rad u paru, rad u skupini i rad na zajedničkim projektima.

Većina učitelja (94 %) tvrdi da potiče suradnju tijekom učenja, uključujući rad u paru, rad u skupini i rad na projektima. Međutim, s takvom se tvrdnjom slaže samo 52 % učenika. Ovo sugerira da postoji jaz između percepcije učitelja i doživljaja učenika kada je riječ o stvarnom poticanju suradnje u nastavi.

Dodatnih 25 % učenika čak uopće nema osjećaj da su tijekom nastavnog procesa potaknuti na suradnju, dok 22 % nije sigurno. To ukazuje na moguće propuste u praksi poticanja suradnje učenika, što može biti rezultat pretežno tradicionalnog pristupa poučavanju koji prevladava u mnogim učionicama.

Suradničko učenje i rad na projektima važni su za razvoj vještina kao što su timski rad, komunikacija, kreativnost i rješavanje problema, koje su ključne za uspjeh u suvremenom svijetu. Stoga bi bilo važno provesti dodatne analize i razmotriti prilagodbe u praksi poučavanja kako bi se osiguralo da svi učenici osjećaju da ih se potiče i podržava u suradnji tijekom učenja. To može uključivati dodatne edukacije za učitelje o metodama suradničkog učenja, bolju organizaciju radnih aktivnosti učenika u skupinama te jasno definirane uloge i ciljeve učenika u projektima.

Slika 16. Akademsko zadovoljstvo – timski rad

17. Moji učitelji/učiteljice potiču me istraživati

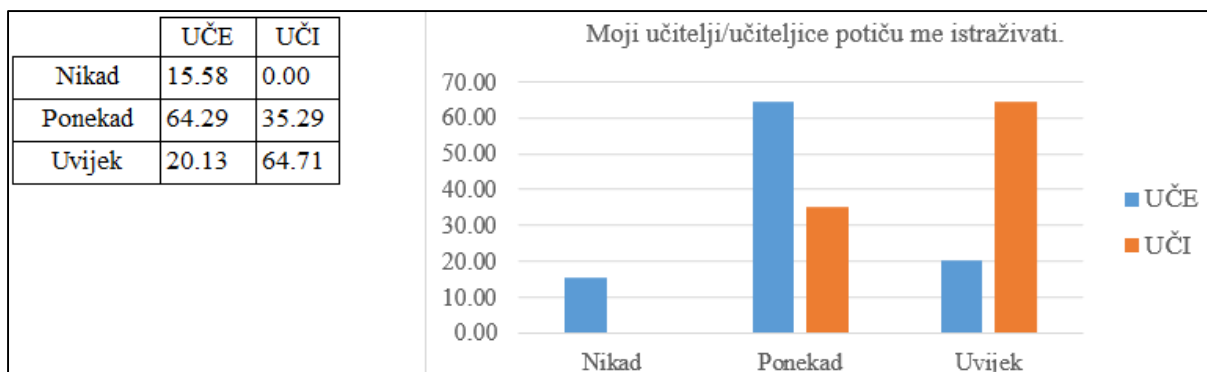
Rezultati istraživanja pokazuju značajnu razliku u percepciji između učitelja i učenika kada je riječ o poticanju istraživanja učenika.

Samo 20 % učenika smatra da ih učitelji uvijek potiču na istraživanje, dok čak 65 % učitelja tvrdi da to čine. Ova razlika u percepciji sugerira da postoji jaz između percepcije učitelja i doživljaja učenika kada je riječ o poticanju istraživanja.

Dodatnih 15 % učenika nikada nije motivirano za daljnje istraživanje. Ovaj podatak sugerira da postoji potreba za poboljšanjem prakse učitelja u poticanju istraživačkog pristupa kod učenika.

Istraživanje je ključno za razvoj kritičkog razmišljanja, samostalnosti i stjecanje dubljeg razumijevanja gradiva. Stoga bi učitelji trebali biti svjesni važnosti poticanja istraživanja kod učenika te prilagoditi svoje metode poučavanja kako bi učenike potaknuli na aktivno istraživanje i samostalno učenje.

Mogući koraci za poboljšanje situacije uključuju dodatnu podršku i resurse za učitelje kako bi razvili strategije za poticanje istraživačkog pristupa učenika, uključujući dodatne edukacije i radionice o metodama istraživanja. Također je važno osigurati motivirajuće okruženje u kojem učenici osjećaju slobodu i poticaj za istraživanje te im pružiti podršku i ohrabrenje u njihovim istraživačkim nastojanjima.

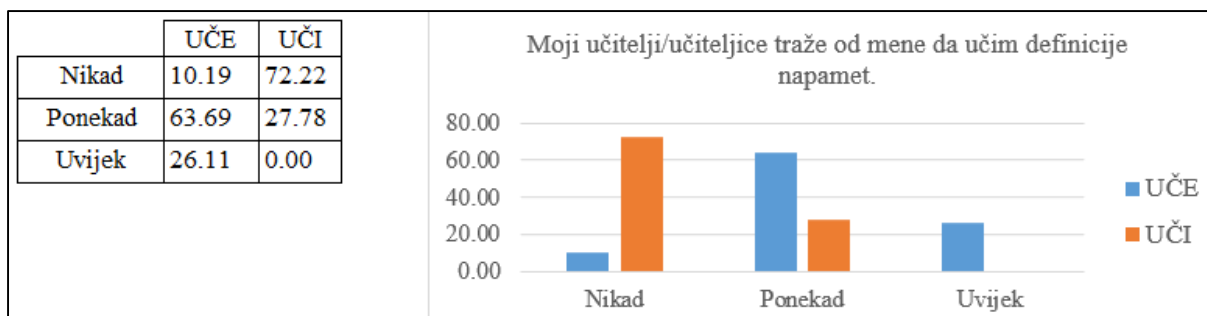
Slika 17. Akademsko zadovoljstvo – poticaj na istraživanje

18. Moji učitelji/učiteljice traže od mene da učim definicije napamet

Rezultat prikazani na slici 18 pokazuje značajnu diskrepanciju između tvrdnji učitelja i stvarnog iskustva učenika u pogledu učenja napamet. Iako učitelji izjavljuju da nikad ili gotovo nikad ne traže učenje definicija napamet, većina učenika (90 %) tvrdi da se to od njih traži ponekad ili uvijek. Ova razlika sugerira da postoji jaz između onoga što učitelji misle da rade i kako se njihove metode percipiraju od strane učenika.

Važno je istaknuti da učenje definicija napamet ne jamči nužno duboko razumijevanje gradiva. Umjesto toga, naglasak na učenju definicija napamet može ograničiti sposobnost učenika da primijene svoje znanje na različite situacije ili da razumiju koncepte na dubljoj razini.

Rezultati ovog istraživanja sugeriraju da postoji potreba za boljim usklađivanjem između očekivanja učitelja i stvarnih iskustava učenika. Možda bi bilo korisno provesti daljnje istraživanje kako bi se razumjelo zašto postoji takva razlika u percepciji između učitelja i učenika te kako se mogu poboljšati metode poučavanja kako bi se potaknulo dublje razumijevanje gradiva. Osim toga, važno je da učitelji razmotre alternativne metode poučavanja koje potiču aktivno uključivanje učenika i razumijevanje koncepta umjesto pasivnog učenja definicija napamet.

Slika 18. Akademsko zadovoljstvo – učenje napamet

19. Volim tražiti dodatne informacije o onome što učimo u školi

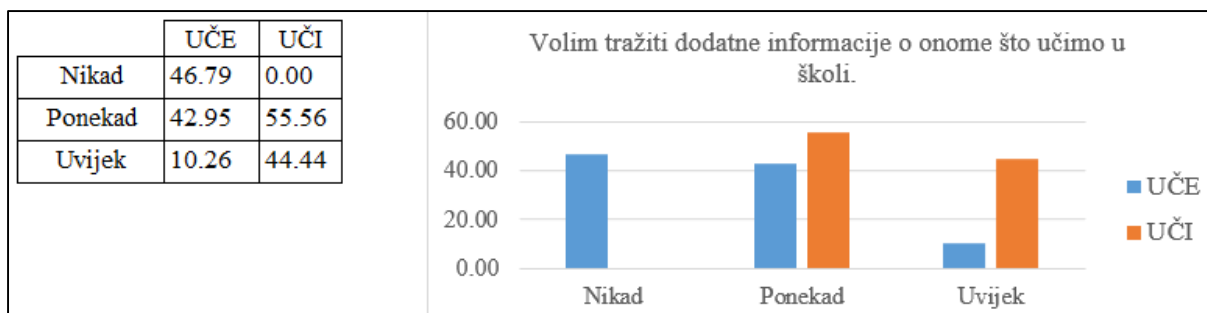
Bez motivacije nema istinskog učenja i učenja s razumijevanjem. Rezultat prikazan na slici 19 pokazuje zabrinjavajuću razliku između stavova učitelja i stvarnog iskustva učenika u vezi s motivacijom za traženjem dodatnih informacija o gradivu koje se uči u školi.

Iako učitelji vjeruju da učenici ponekad ili uvijek rado traže dodatne informacije, čak 47 % ispitanih učenika izjavljuje da ne voli tražiti dodatne informacije o onome što se uči. Ovo ukazuje na nedostatak motivacije kod velikog broja učenika za istraživanje i produbljivanje svojeg znanja izvan nastavnog plana i programa.

Nedostatak motivacije za traženje dodatnih informacija može imati negativne posljedice na proces učenja. Kada učenici nisu motivirani za istraživanje i produbljivanje svojeg znanja, to može rezultirati površnim razumijevanjem gradiva i smanjenjem interesa za školsko učenje.

Ovaj rezultat sugerira potrebu za pronalaženjem načina kako povećati motivaciju učenika za istraživanje i traženje dodatnih informacija. To može uključivati implementaciju aktivnih metoda poučavanja koje potiču radoznalost i samostalno istraživanje, stvaranje stimulativnog okruženja za učenje i pružanje mogućnosti za istraživanje tema koje su u skladu s interesima i hobijima učenika.

Također, važno je da učitelji budu svjesni stvarnih stavova i iskustava učenika te da prilagode svoje metode poučavanja kako bi potaknuli motivaciju za učenje i istraživanje. Komunikacija između učitelja i učenika može biti ključna u razumijevanju potreba i interesa učenika te u stvaranju podržavajućeg okruženja za njihovo učenje.

Slika 19. Akademska podrška – želja za istraživanjem

U suvremenim pedagoškim spoznajama naglasak je na promicanju intrinzične motivacije, aktivnog sudjelovanja učenika u procesu učenja, suradnji i razvoju kritičkog razmišljanja. Ove spoznaje podupiru dublje i trajnije učenje te razvoj vještina potrebnih za uspjeh u suvremenom društvu. S pomoću anketnog upitnika željela se ispitati i primarna motivacija naših učenika za učenje kao i prepoznaju li svrhovitost učenja za budućnost.

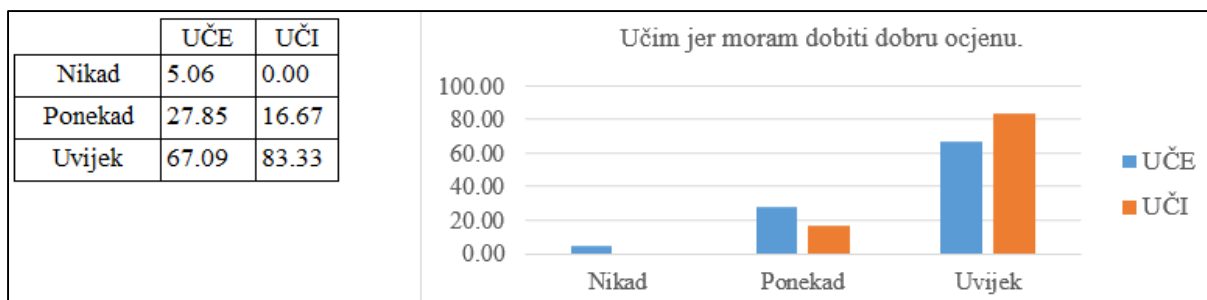
20. Učim jer moram dobiti dobru ocjenu

Rezultat anketnog upitnika ukazuje na dominantnu motivaciju učenika Osnovne škole Kostrena: većina njih (95 %) uči s ciljem postizanja dobre ocjene, a ne radi usvajanja novih vještina ili kompetencija. Ova slika sugerira da je naglasak na ocjenama i rezultatima učenika vrlo visok, možda čak i predominantan.

Motivacija za učenje radi dobivanja dobre ocjene može imati nekoliko posljedica. Prvo, učenici mogu biti skloni površnom učenju, gdje se fokusiraju samo na memoriranje gradiva kako bi zadovoljili zahtjeve ocjenjivanja, umjesto da stvarno razumiju gradivo ili razvijaju šire vještine i kompetencije. Usto, takva usredotočenost na ocjene može stvoriti stres i anksioznost kod učenika, što može negativno utjecati na njihovo emocionalno stanje i opću dobrobit.

Da bi se ovaj trend promijenio, važno je raditi na promicanju intrinzične motivacije za učenje među učenicima. To bi uključivalo poticanje njihove radoznalosti, autonomije i osobnog interesa za teme koje uče. Također bi bilo korisno osigurati da ocjenjivanje u školama ne bude jedini ili primarni način vrednovanja učenika, već da se naglasi i važnost razvoja širih vještina i kompetencija koje nisu nužno povezane s ocjenama.

Ovaj rezultat također sugerira potrebu za promjenom obrazovne politike i praksi kako bi se stvorilo poticajnije okruženje za učenje u kojem se naglašava stvarno razumijevanje gradiva i razvoj vještina potrebnih za uspjeh u 21. stoljeću, a ne samo postizanje visokih ocjena.

Slika 20. Motivacija – zbog čega učenici primarno uče?

21. Ono što učim u školi vrijedno je i potrebno za moju budućnost.

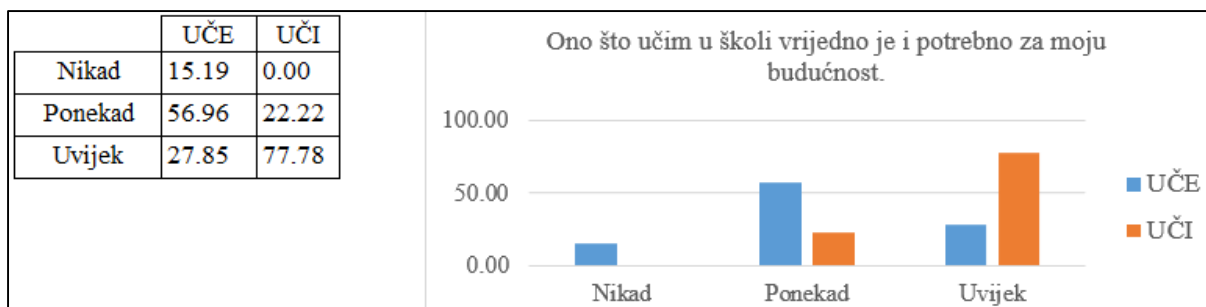
Većina ispitanih učenika svjesna je važnosti onoga što se uči u školi za njihovu budućnost. Međutim, postoji i značajan broj učenika (15 %) koji ne vide vrijednost u onome što uče ili u temama o kojima uče.

Tih 15 % učenika koji ne percipiraju vrijednost gradiva možda su neuključeni ili nedovoljno motivirani za učenje. Ovo područje zaista zahtijeva daljnje istraživanje kako bi se bolje razumjelo zašto ti učenici ne percipiraju vrijednost onoga što uče i kako bi se pronašle metode kako ih bolje angažirati.

Važno je istaknuti da ovaj postotak učenika može biti povezan s postotkom učenika koji postižu slabiji uspjeh ili kojima su izrečene pedagoške mjere. To sugerira da nedostatak percipirane vrijednosti onoga što uče može negativno utjecati na njihov akademski uspjeh i angažman u školi.

Nadalje, rezultati ankete mogu pružiti važne uvide u područja koja zahtijevaju dodatnu podršku i intervenciju kako bi se poboljšali angažman i motivacija učenika za učenje. Moguće strategije za poboljšanje situacije mogu uključivati promjene u kurikulumu kako bi se povećala relevantnost gradiva, implementaciju diferenciranih instruktivskih pristupa koji uzimaju u obzir različite interese i potrebe učenika te pružanje dodatne podrške i motivacije učenicima koji se bore s percipiranjem vrijednosti onoga što uče.

Slika 21. Svrhovitost učenja – percepcija vrijednosti uložnog truda

Obiteljsko ozračje i realna roditeljska očekivanja igraju ključnu ulogu u razvoju djeteta, poticanju akademskog uspjeha i emocionalne dobrobiti. Suvremene spoznaje u pedagogiji naglašavaju važnost podrške, ohrabrenja i poštovanja individualnih potreba djeteta kako bi se osiguralo njegovo cjelovito i uravnoteženo emocionalno, socijalno i akademsko razvijanje. Važno je prepoznati i cijeniti posebnost svakog djeteta te ga podržati u razvoju vlastitog identiteta, interesa i potencijala. Umjesto uspoređivanja, treba se usredotočiti na poticanje djetetovih osobnih snaga, razvoj samopoštovanja i samopouzdanja te pružanje podrške u njegovu osobnom i akademskom rastu.

22. Mišljenja sam da su roditelji neobjektivni prema očekivanjima od vlastite djece.

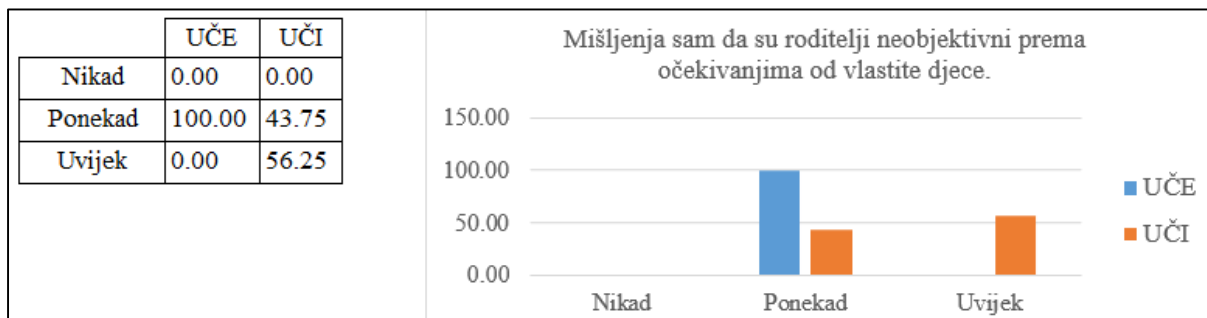
Ovaj rezultat sugerira da postoji općeprihvaćeno mišljenje među učenicima o tome da su očekivanja njihovih roditelja ponekad neobjektivna. Zanimljivo je primijetiti da su učitelji također suglasni s ovim mišljenjem, što ukazuje na percepciju da roditelji mogu imati nerealna ili prevelika očekivanja od svoje djece.

Očekivanja roditelja mogu biti povezana s akademskim uspjehom, postignućima u školi ili drugim područjima života djeteta. Prevelika ili neobjektivna očekivanja kod djece mogu izazvati stres, pritisak i anksioznost, što može imati negativne posljedice po njihovo mentalno zdravlje i dobrobit.

Usporedba s europskim trendovima može biti korisna kako bi se vidjelo ima li sličnosti ili razlika u percepciji očekivanja roditelja od djece. U nekim državama Europske unije možda postoje slični trendovi gdje se percipira da roditelji imaju visoka ili nerealna očekivanja od svoje djece. Međutim, to može varirati ovisno o kulturi, obrazovnom sustavu i socijalnim normama.

Važno je da roditelji osvijeste utjecaj koji njihova očekivanja imaju na emocionalno stanje i dobrobit njihove djece te da usklade svoja očekivanja s individualnim sposobnostima i

potrebama djeteta. To može uključivati podršku, ohrabrivanje i pružanje prilika za razvoj djetetovih vještina i interesa, umjesto da se naglašavaju samo akademski uspjeh ili postignuća. Komunikacija i otvorenost između roditelja, učitelja i djece također su ključne u pravilnom razumijevanju i upravljanju očekivanjima te u osiguravanju emocionalne stabilnosti i dobrobiti djeteta.

Slika 22. Obiteljsko ozračje – očekivanja roditelja

23. Roditelji učenike uspoređuju s drugim učenicima.

Svako je dijete jedinstveno te je za njegovo samopoštovanje i emocionalnu stabilnost bitno uvažavati ga kao osobu.

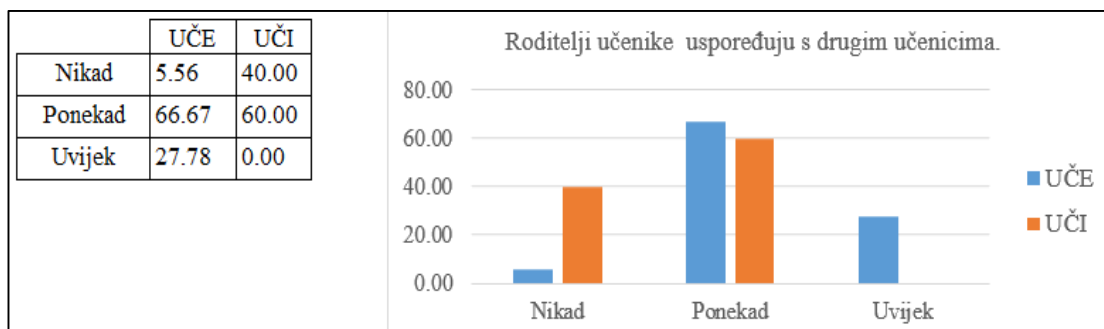
Ovaj rezultat ukazuje na to da postoji značajan broj učenika (gotovo 30 %) koji izjavljuje da ih roditelji uvijek uspoređuju s drugim učenicima, dok većina ostalih tvrdi da to njihovi roditelji čine barem ponekad. Također je značajno primijetiti da visok postotak roditelja priznaje da ponekad uspoređuju svoju djecu s drugima, ali i da čak 40 % roditelja tvrdi da to nikada ne čini.

Uspoređivanje djece s drugima može imati negativne posljedice na njihovo samopoštovanje, emocionalnu stabilnost i motivaciju za učenje. To može dovesti do osjećaja manje vrijednosti, frustracije, anksioznosti i smanjenja samopouzdanja kod djece. Svako je dijete jedinstveno i ima vlastite sposobnosti, interese i potencijal, a uspoređivanje s drugima može umanjiti djetetovu individualnost i stvoriti pritisak da mora postići neprirodne standarde.

Rezultati također sugeriraju da postoji razlika između percepcije roditelja i stvarnog iskustva djece u vezi s uspoređivanjem s drugima. Dok neki roditelji tvrde da nikada ne uspoređuju svoju djecu s drugima, značajan broj djece izjavljuje suprotno. To ukazuje na potrebu za boljom komunikacijom između roditelja i djece te za osvješćivanjem roditelja o štetnim posljedicama uspoređivanja djece s drugima.

Važno je da roditelji prepoznaju vrijednost i jedinstvenost svakog djeteta te da ga podržavaju i ohrabruju na putu osobnog razvoja i postizanja njegova punog potencijala, umjesto da ga

uspoređuju s drugima. To može doprinijeti pozitivnom emocionalnom i akademskom razvoju djece.

Slika 23. Obiteljsko ozračje – uspoređivanje s drugima

Suvremene pedagoške spoznaje prepoznaju da strah, anksioznost, nesigurnost i pritisak mogu značajno utjecati na učenje i dobrobit učenika. Prepoznaje se važnost emocionalne dobrobiti učenika te se teži stvaranju podržavajućeg školskog i obiteljskog okruženja koje potiče pozitivne emocionalne i socijalne ishode. To uključuje razvoj emocionalne pismenosti, podršku u suočavanju s negativnim emocijama te prilagodbu nastavnih pristupa kako bi se zadovoljile individualne potrebe i dobrobit učenika.

24. Osjećam strah ili nelagodu zbog škole.

Rezultat dobiven na temelju odgovora na ovo pitanje pokazuje da gotovo svaki treći ispitanik učenik uvijek osjeća strah ili nelagodu zbog škole, dok učitelji i roditelji ne primjećuju tu situaciju. Strah i nelagoda u školi mogu imati ozbiljne negativne posljedice na emocionalni, socijalni i kognitivni razvoj djeteta.

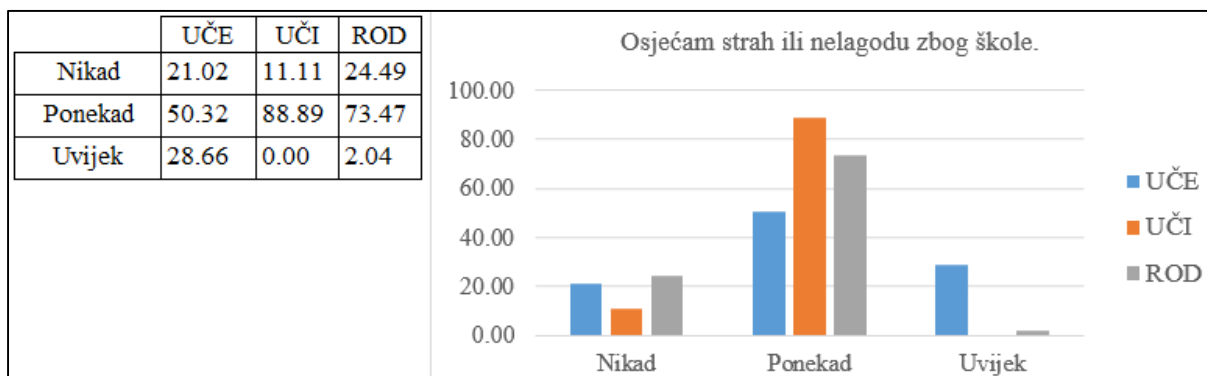
Emocionalna nelagoda u školi može biti rezultat različitih čimbenika, kao što su akademska opterećenja, socijalne interakcije, stres od ispitivanja ili pritisak vršnjaka. Ovaj strah može negativno utjecati na učenikovu sposobnost učenja, koncentraciju, motivaciju za školskim aktivnostima i općenito na njegovo blagostanje.

Važno je prepoznati i razumjeti uzroke straha i nelagode u školi kako bi se pružila odgovarajuća podrška. To može uključivati uspostavljanje otvorenog i poticajnog okruženja u školi, gdje se učenici osjećaju sigurno izražavati svoje osjećaje i brige. Također je važno da učitelji i roditelji budu svjesni znakova emocionalne nelagode kod djece te da im pruže podršku i razumijevanje.

Implementacija programa podrške za emocionalno zdravlje u školi može biti korisna u pružanju alata i resursa učenicima za suočavanje s njihovim strahovima i nelagodom. To može

uključivati terapijske aktivnosti, radionice o upravljanju stresom, grupne sesije za podršku vršnjaka i savjetovanje sa školskim psiholozima ili savjetnicima.

Razumijevanje i prepoznavanje emocionalnih potreba učenika ključno je za stvaranje podržavajućeg okruženja u školi i osiguravanje njihova emocionalnog blagostanja i uspjeha u akademskom okruženju.

Slika 24. Emocionalna slika – strah od škole

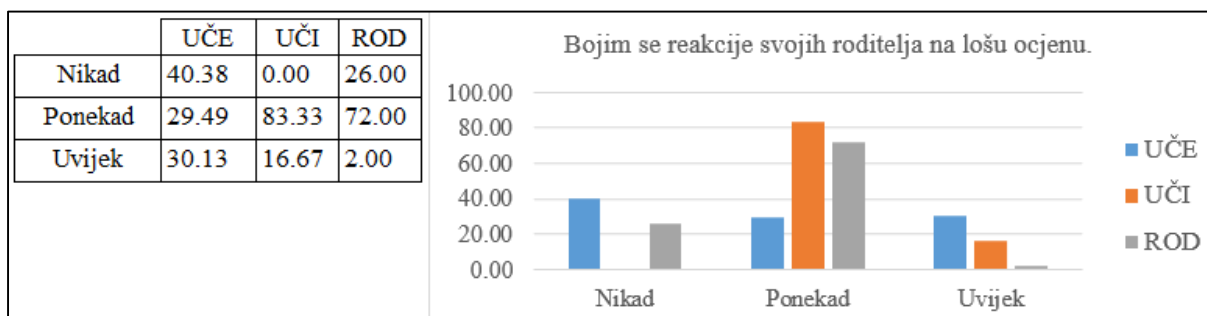
25. Bojim se reakcije svojih roditelja na lošu ocjenu

Ovaj rezultat pokazuje da značajan broj učenika (60 %) ponekad ili uvijek osjeća strah od reakcije svojih roditelja u slučaju loše ocjene. To ukazuje na duboko ukorijenjen osjećaj pritiska i straha među učenicima u vezi s akademskim uspjehom te na percepciju da su loše ocjene neprihvatljive ili čak kažnjive.

U društvu u kojem se često stavlja velik naglasak na ocjene i akademski uspjeh učenici mogu osjećati velik pritisak da postignu visoke ocjene kako bi ispunili očekivanja svojih roditelja, učitelja i društva općenito. Taj pritisak može dovesti do emocionalnog stresa, anksioznosti i straha od neuspjeha.

Važno je istaknuti da su loše ocjene dio procesa učenja i da nije realno očekivati savršenstvo od svakog učenika u svakom trenutku. Obitelj bi trebala biti mjesto povjerenja i podrške, gdje se učeniku pružaju podrška i ohrabrenje, čak i u situacijama kada ne postigne željene rezultate.

Pružanje emocionalne podrške u ovoj fazi razvoja djeteta ključno je za emocionalni i akademski razvoj. Roditelji trebaju biti svjesni utjecaja svojih reakcija na emocionalno stanje djeteta te ga trebaju ohrabrivati, podržavati i motivirati da se suoči s izazovima u učenju na konstruktivan način. Također je važno razvijati strategije suočavanja s izazovima i poticati učenike da se osjećaju sigurno i podržano, čak i u situacijama kada ne postignu očekivane rezultate.

Slika 25. Emocionalna slika – strah od roditelja

Naučiti kako učiti ključno je za razvoj samostalnih, prilagodljivih i motiviranih učenika koji su spremni nositi se s izazovima suvremenog obrazovanja i budućeg života. Ta sposobnost omogućuje učenicima da budu aktivni sudionici u vlastitom obrazovanju te da kontinuirano usavršavaju svoje vještine i znanja tijekom cijelog života.

26. Znam samostalno učiti

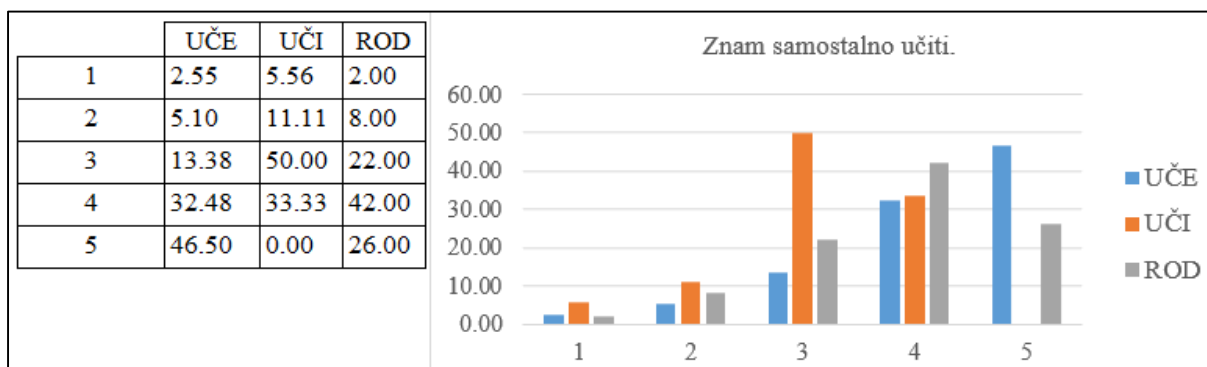
Ovaj rezultat sugerira značajnu razliku između percepcije učenika, učitelja i roditelja u vezi s vlastitim sposobnostima učenja učenika.

Gotovo 80 % ispitanih učenika izjavljuje da sigurno zna samostalno učiti, što upućuje na visoku razinu samopouzdanja u svoje vlastite sposobnosti učenja. Međutim, s tom se tvrdnjom slaže samo 33 % učitelja, što sugerira da postoji percepcijska razlika između učenika i njihovih učitelja u vezi s tim pitanjem.

Još je zanimljivije da samo 10 % roditelja smatra da učenici, odnosno njihova djeca, znaju kako učiti. To ukazuje na oprezniji stav roditelja u procjeni sposobnosti učenja njihove djece u usporedbi s učiteljima.

Očito je da postoji potreba za boljim razumijevanjem kako efikasno učiti i kako doista usvojiti određeni ishod u obrazovnom procesu. To je važno jer su sposobnost učenja i samostalno učenje ključni čimbenici za uspjeh u školi i daljnjem obrazovanju.

Može se pretpostaviti da postoji potreba za jačanjem komunikacije i suradnje između učitelja, učenika i roditelja kako bi se bolje razumjele stvarne potrebe i sposobnosti učenika te kako bi se razvile strategije učenja koje potiču samostalnost, samopouzdanje i uspjeh u učenju. Također je važno osigurati da učenici stječu vještine učenja koje su im potrebne za uspjeh u suvremenom obrazovnom okruženju koje se stalno mijenja i razvija.

Slika 26. Učiti kako učiti – Samostalnost u učenju

27. Znam povezivati gradivo o kojem sam prije učio/učila s gradivom koje učim

Ovaj rezultat sugerira značajnu razliku između percepcije učenika, roditelja i učitelja u vezi s sposobnošću povezivanja naučenoga gradiva s novim gradivom.

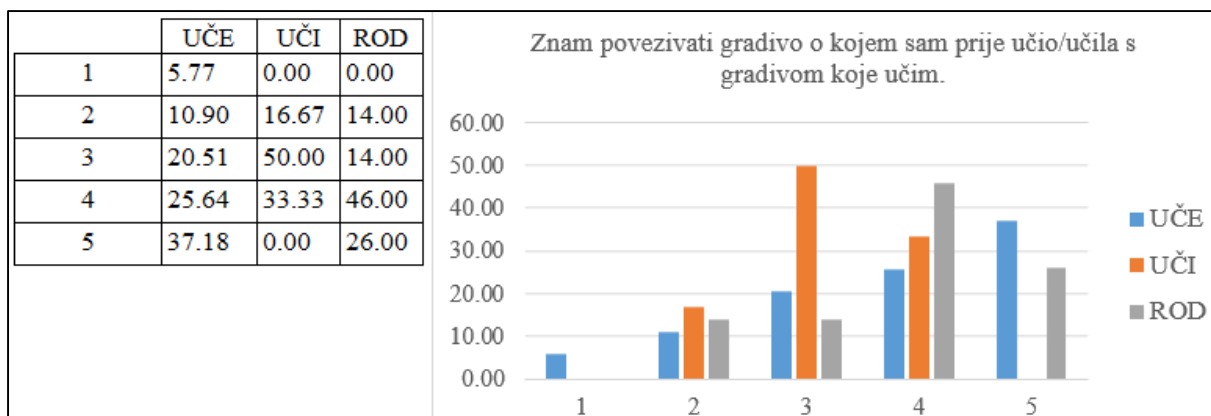
Većina učenika i njihovih roditelja (63 %) smatra da relativno dobro znaju povezati naučeno gradivo s prethodno naučenim. Međutim, s tom se tvrdnjom slaže samo 33 % ispitanih učitelja, što sugerira da postoji znatan jaz između percepcije učenika i učitelja u vezi s ovom vještinom.

Također je značajno to što 35 % učenika nije sigurno ili ne zna kako povezati naučeno s novim gradivom, a to potvrđuje i 28 % roditelja. To je visok postotak i ukazuje na potrebu za dodatnim naporima kako bi se učenicima pomoglo da razviju ovu važnu vještinu.

Vještina povezivanja prethodno naučenog s novim gradivom ključna je za dublje razumijevanje i integraciju znanja. Učenici koji mogu uspješno povezivati gradivo lakše će razumjeti kompleksne koncepte i primijeniti ih na nove situacije, što će rezultirati boljim akademskim rezultatima i dugoročnim uspjehom u učenju.

Ovaj rezultat ukazuje na potrebu za dodatnim nastavnim praksama koje će poticati razvoj ove vještine među učenicima. To može uključivati aktivne metode poučavanja koje potiču kritičko razmišljanje, diskusije u razredu, projektno bazirano učenje i druge interaktivne strategije koje potiču povezivanje naučenoga gradiva s novim situacijama.

Također je važno osigurati podršku i resurse za učitelje kako bi mogli bolje podržati razvoj ove vještine među svojim učenicima. To može uključivati prilagođavanje nastavnog plana i programa, dodatnu obuku učitelja o strategijama poučavanja koje potiču povezivanje znanja te pružanje resursa za dodatno učenje i podršku učenicima koji se bore s ovom vještinom.

Slika 27. Učiti kako učiti – Sposobnost povezivanja gradiva

28. Učim redovito prema rasporedu sati u školi.

Rezultat ukazuje na percepcijsku razliku između učenika, učitelja i roditelja u vezi s redovitošću učenja prema rasporedu sati u školi.

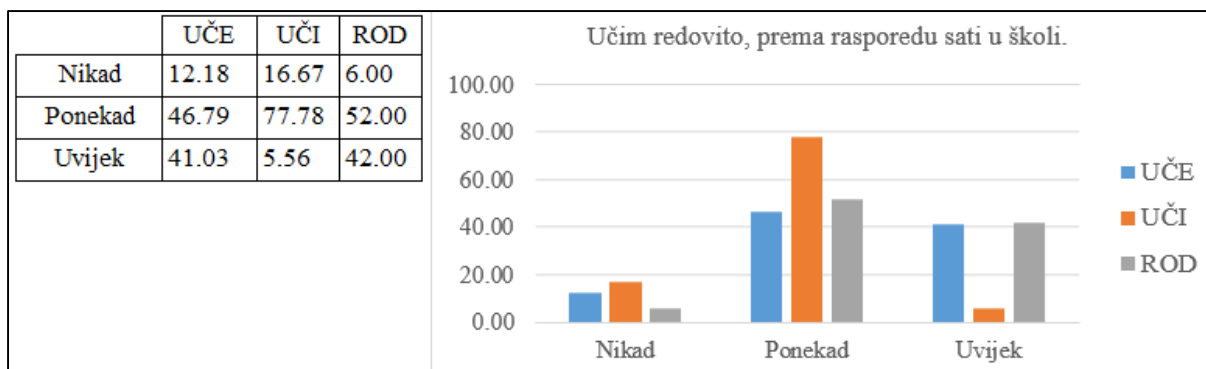
Među učenicima, njih 41 % izjavljuje da redovito slijedi školski raspored i priprema se za sljedeći nastavni dan. Međutim, učitelji u visokom postotku (78 %) smatraju da učenici to čine samo ponekad, a to mišljenje dijeli i 52 % roditelja.

To sugerira da postoji značajna percepcijska razlika između učenika, učitelja i roditelja u vezi s tim koliko učenici zaista redovito rade prema rasporedu sati u školi. Ta razlika može biti posljedica nedovoljne komunikacije ili razumijevanja među svim trima skupinama.

Redovit rad i priprema prema rasporedu sati u školi mogu biti ključni za kontinuiran napredak u učenju. Redovito ponavljanje gradiva i priprema za sljedeći nastavni dan mogu poboljšati dugoročno pamćenje i razumijevanje gradiva te pomoći učenicima da postignu željene ishode učenja.

Potrebno je pomoći učenicima da shvate i prihvate nužnost redovite pripreme i kontinuiranog rada. To može uključivati edukativne programe ili radionice o važnosti redovitog učenja te podršku učenicima u organizaciji vremena i motivaciji za rad prema rasporedu sati u školi.

Takva percepcijska razlika također može ukazivati na potrebu za boljom komunikacijom između učitelja, učenika i roditelja kako bi se razjasnili očekivanja i potrebe učenika te kako bi se pružila podrška i poticaj za redovit rad i pripremu za nastavu.

Slika 28. Učiti kako učiti – Redovitost u učenju

29. Za ispite se spremam dan ranije

Ovaj rezultat ukazuje na čestu praksu među učenicima da se za ispite pripremaju dan ranije. Čak 38 % učenika izjavljuje da se uvijek priprema dan prije ispita, što dodatno potvrđuju i roditelji, dok 44 % to čini ponekad.

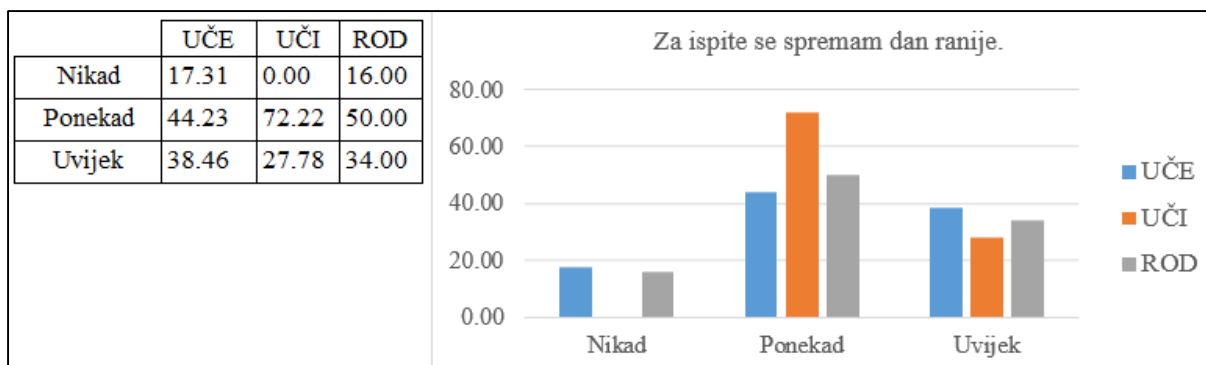
Takav pristup učenju može povećati razinu stresa kod učenika jer imaju ograničeno vrijeme za proučavanje gradiva, što rezultira nesigurnošću i manjkom temeljitosti u pripremi. Kada se gradivo uči samo dan prije ispita postoji veća vjerojatnost da će učenik samo zapamtiti informacije, a da ih neće zaista i razumjeti.

To je važno prepoznati jer takav način učenja može dovesti do kratkoročnog pamćenja i smanjene sposobnosti primjene naučenog na nove situacije. Nedostatak temeljitosti u pripremi također može rezultirati nižim postignućem na ispitu i općenito u učenju.

Ta praksa također može biti povezana s nedostatkom planiranja i organizacije vremena kod učenika. Važno je educirati učenike o važnosti redovite i temeljite pripreme za ispite te ih poticati na razvoj vještina samoregulacije, planiranja i upravljanja vremenom.

Roditelji i učitelji također igraju ključnu ulogu u podršci učenicima da razviju zdrave i učinkovite strategije učenja. Važno je osigurati da učenici imaju resurse i podršku potrebnu za redovito učenje, planiranje i pripremu za ispite kako bi postigli dugoročan uspjeh u učenju.

Slika 3. Učiti kako učiti – Priprema za ispit

IKT i e-učenje postali su neizostavan dio suvremenih pedagoških spoznaja jer omogućuju prilagodbu obrazovanja suvremenim potrebama, potiču aktivno učenje, pružaju pristup novim informacijama, razvijaju digitalne kompetencije i pružaju fleksibilnost u učenju. Ti alati postaju sve važniji u obrazovnom procesu kako bi se osigurao uspjeh učenika u digitalnom i globaliziranom svijetu. Suvremene spoznaje prepoznaju važnost razvoja digitalnih kompetencija učenika kako bi bili konkurentni u današnjem digitaliziranom društvu.

U ovom dijelu anketnog upitnika učenici su ocijenili vlastite digitalne kompetencije tijekom *online* učenja, i to:

1. savladavanje rada s digitalnom tehnologijom koja im je bila potrebna da bi pratili nastavu i riješili svoje zadatke učenici su ocijenili ocjenom **vrlo dobar** (prosječna ocjena: 4,32)
2. rješavanje svih zadataka u zadanom roku ocijenili su ocjenom **vrlo dobar** (prosječna ocjena: 4,33)
3. održavanje pažnje i usmjerenosti na zadatke te vlastitu usredotočenost ocijenili su ocjenom **vrlo dobar** (prosječna ocjena: 4,11)
4. razumijevanje dostavljenih sadržaja ocijenili su ocjenom **vrlo dobar** (prosječna ocjena: 4,27)
5. dobivanje povratnih informacija od učitelja ocijenili su ocjenom **odličnim** (prosječna ocjena: 4,50)
6. vlastitu zabrinutost za školski uspjeh ocijenili su ocjenom **vrlo dobar** (prosječna ocjena: 3,96)
7. općenito, svoje raspoloženje prema učenju od kuće ispitanici su ocijenili ocjenom **vrlo dobar** (prosječna ocjena: 3,74).

Odgovori učenika pružaju uvid u ocjene koje su učenici dali svojim digitalnim kompetencijama tijekom *online* učenja. Evo interpretacije rezultata za svaku ocijenjenu stavku:

Savladavanje rada s digitalnom tehnologijom: prosječna ocjena od 4,32 ukazuje na to da su učenici ocijenili svoju sposobnost korištenja digitalne tehnologije za praćenje nastave i rješavanje zadataka kao vrlo dobru. Može se zaključiti da su se učenici osjećali sigurno i sposobno koristiti se potrebnim alatima i platformama za *online* učenje.

Rješavanje zadataka u zadanom roku: prosječna ocjena od 4,33 pokazuje da su učenici svoju sposobnost rješavanja svih zadataka u zadanom roku ocijenili kao vrlo dobru. Odgovori upućuju na zaključak da su učenici uspjeli održati tempo rada i prilagoditi se *online* okruženju kako bi ispunili svoje obveze učenja.

Održavanje pažnje i usmjerenosti na zadatke: prosječna ocjena od 4,11 upućuje na to da su učenici svoju sposobnost održavanja pažnje i usmjerenosti na zadatke ocijenili kao vrlo dobru. Iako je ocjena nešto niža u usporedbi s prethodnim stavkama, još uvijek ukazuje na solidnu razinu usredotočenosti u *online* okruženju.

Razumijevanje dostavljenih sadržaja: prosječna ocjena od 4,27 sugerira da su učenici svoje razumijevanje dostavljenih sadržaja ocijenili kao vrlo dobro. To znači da su se osjećali sposobno razumjeti gradivo koje im je prezentirano tijekom *online* nastave.

Dobivanje povratnih informacija od učitelja: prosječna ocjena od 4,50 ukazuje na to da su učenici dobivanje povratnih informacija od učitelja ocijenili kao odlično. Odgovor ukazuje na to da su bili zadovoljni razinom komunikacije i podrške koju su dobivali od svojih učitelja tijekom *online* učenja.

Zabrinutost za školski uspjeh: prosječna ocjena od 3,96 pokazuje da su učenici svoju zabrinutost za školski uspjeh ocijenili kao vrlo dobru. Iako ocjena nije najviša, ukazuje na to da su se većinom osjećali relativno sigurno u vezi sa svojim školskim postignućima tijekom *online* učenja.

Raspoloženje prema učenju od kuće: prosječna ocjena od 3,74 upućuje na to da su učenici svoje raspoloženje prema učenju od kuće općenito ocijenili kao vrlo dobro. To može sugerirati da su imali pozitivno iskustvo s *online* učenjem, iako možda nisu bili potpuno zadovoljni ili su se suočavali s izazovima.

No, kada je trebalo izraziti svoje osjećaje tijekom nastave na daljinu, učenici su u velikoj većini odgovorili da se osjećaju „*tužno i dosadno*” te da im „*nedostaje sloboda i prijatelj*”. Odgovor učenika koji izražava osjećaj tuge, usamljenosti i nedostatak slobode i prijatelja tijekom nastave upućuje na potencijalne emocionalne i socijalne izazove s kojima se učenik

suočava. To može biti znak da se učenik ne osjeća dovoljno podržano ili uključeno u zajednicu, može značiti problem s prilagodbom na nastavni program ili pak upućivati na probleme u interakciji s drugim učenicima. Taj odgovor također može ukazivati na potrebu za dodatnom podrškom, razgovorom s učiteljem ili stručnim suradnikom kako bi se razumjeli uzroci tih osjećaja i pronašla rješenja za poboljšanje situacije. Ovaj i slični odgovori upućuju na zaključak da je nedostatak nastave na daljinu socijalna komponenta i manjak interakcije među učenicima.

3.2. Rezultati intervjua

Za potrebe ovog rada proveden je i intervju s učiteljima i stručnim suradnicama, pedagoginjom i vanjskom stručnom suradnicom škole, socijalnom pedagoginjom. Sudionici su izabrani slučajnim odabirom. Smatram da provođenje intervjua tijekom akcijskog istraživanja pruža dublje razumijevanje problema, identificira potrebe i prioritete dionika, povećava angažman dionika, vrednuje rezultate istraživanja te povećava relevantnost i učinkovitost akcijskih intervencija.

3.1.1. Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije u nastavi s aspekta učitelja i stručne suradnice

U tradicionalnom pristupu poučavanju učitelji su se koristili pločom i kredom, a dominantan izvor podataka bio je udžbenik. *Online* nastava otvorila je nove horizonte, tvrde Jokić i Dedić (2020). Njihovo istraživanje provedeno je na prigodnom uzorku od 174 učenika od petog do osmog razreda (76 dječaka i 98 djevojčica) Osnovne škole Kman-Kocunar u Splitu, pri čemu su se poštovale odredbe Etičkog kodeksa istraživanja s djecom. Ispitanici su suglasni u ocjeni da IKT doprinosi personalizaciji učenja, poboljšava pristup informacijama, potiče suradnju i kreativnost te olakšava prilagodbu nastave individualnim potrebama učenika.

Tijekom istraživanja u Osnovnoj školi Kostrena intervjuom sam željela ispitati kako učitelji i stručni suradnici percipiraju prednosti i nedostatke korištenja IKT-a u vlastitoj odgojno-obrazovnoj praksi (Prilog broj 2).

U učenju materinskog jezika IKT omogućava raznolike načine poučavanja obogaćene različitim interaktivnim jezičnim aplikacijama, *online* rječnicima, e-knjigama i alatima za pisanje. Virtualne radionice, forumi i suradničke platforme potiču komunikaciju i suradnju među učenicima „...i uvijek trebaju biti u službi poticanja jezičnih djelatnosti: slušanja, pričanja, čitanja i pisanja.” (I. R. Đ., Prilog broj 3)

U Glazbenoj kulturi digitalni alati omogućuju pristup raznovrsnim glazbenim kompozicijama, notama i edukativnim materijalima. Softverski instrumenti i programi za produkciju glazbe potiču kreativnost i eksperimentiranje s glazbenim elementima. „Kroz igru djeca vrlo brzo usvajaju obrazovne glazbene sadržaje putem iskustvenog učenja bez potrebe da se isti sadržaji suviše teoretiziraju.” (N. T., Prilog broj 3). To nastavu čini dinamičnom.

Interaktivne aplikacije i igre olakšavaju učenje matematičkih koncepata kroz vizualne i dinamičke prikaze. *Online* resursi, poput videopredavanja i interaktivnih zadataka, pomažu učenicima da razumiju apstraktne matematičke pojmove.

Simulacije i virtualni laboratoriji omogućuju učenicima dinamično istraživanje bioloških procesa. *Online* resursi pružaju pristup bogatom materijalu, poput videozapisa, animacija i interaktivnih sadržaja. „Učenici izvrsno reagiraju na uporabu IKT alata u nastavi, zainteresirani su i rado sudjeluju te pokazuju bolje razumijevanje sadržaja (kviz, interaktivna igra, online rješavanje zadataka u svrhu provjere znanja i dr.). Manjkavost vidim u njihovu

osobnom korištenju spomenutih alata. Iako na raspolaganju imaju nebrojene mogućnosti za proširivanje znanja i pomoć u učenju, nedovoljno ih koriste. Isto tako, prilikom najobičnijeg zadatka, poput pretraživanja podataka na zadanu temu, pokazuju nesigurnost i ne snalaze se u sadržajima. Prebrzo odustaju ili se pak oslanjaju na pomoć druge osobe.” (A. G., Prilog broj 3)

IKT poboljšava organizaciju u razrednoj nastavi s pomoću platforme za e-učenje na kojoj učitelji mogu dijeliti materijale, zadatke i resurse s učenicima. Interaktivne ploče i digitalni sadržaji čine nastavu zanimljivijom i prilagođenom različitim stilovima učenja te pozitivno utječu na motivaciju: „...interaktivnom pločom se služimo za projekciju prezentacija iz gotovo svih nastavnih predmeta, projekciju filmova te korištenje raznih edukativnih igara kojima je moguće procijeniti usvojenost ishoda pojedinih nastavnih sadržaja.” (T. K., Prilog broj 3)

„Korištenjem digitalnih sadržaja učenicima omogućujem audiovizualni doživljaj predmeta učenja, osobito u nastavi prirode i društva. Njima zadržavam te unaprijed razvijam učenikovu pažnju i koncentraciju. Potičem razvoj istraživačkih vještina te time razvijam želju za učenjem i znanjem. Wordwall i Kahoot kvizove koristim prilikom uvježbavanja i ponavljanja gradiva. Smatram da je uporaba IKT-a neizostavna u nastavi, no mora biti dozirana. Ne smijemo zanemariti razvoj komunikacijskih i grafomotoričkih vještina.” (N. M. B., Prilog broj 3)

„U cjelodnevnoj nastavi, koja nudi vrijeme i prostor za praćenje učeničkih potreba i interesa, IKT nudi veliki izbor mogućnosti za obogatiti i upotpuniti redovne sadržaje propisane kurikulumom, ali i za kvalitetno ispuniti organizirano slobodno vrijeme. Uz korištenje IKT-a, mi u slobodno vrijeme: gledamo dokumentarce, rješavamo mozgalice i edukativne igre, učimo znakovni jezik, surađujemo s kolegama iz Norveške, uvježbavamo suvremene plesove, istražujemo biljni i životinjski svijet, tražimo ideje za kreativne projekte, slušamo i istražujemo različite glazbene stilove, virtualno putujemo po gradovima, muzejima, pratimo aktualna događanja u svijetu, gledamo kazališne predstave, pretražujemo informacije koje nas potiču na raspravu itd. Govorim i pišem u množini jer to zaista i je tako, korištenje IKT-a u nastavi je zajednička aktivnost mene i mojih učenika. Uključivanjem učenika u korištenje IKT-a razvijam njihovu digitalnu i medijsku pismenost te ih tako pripremam za život i rad u suvremenom društvu.” (L. P., Prilog broj 3)

Učitelji očito prepoznaju prednosti uporabe IKT-a u nastavi, ali i potrebu svrhovitog i odgovornog korištenja te uključivanja učenika na način da budu aktivni sudionici nastavnog procesa, što i jesu modeli na koje upućuju suvremene pedagoške spoznaje.

4. Rasprava o rezultatima istraživanja

Suvremene pedagoške spoznaje o odgoju, učenju i poučavanju reflektiraju dinamično područje obrazovanja potaknuto kontinuiranim istraživanjima i novim spoznajama. Nedavna istraživanja u području pedagogije ističu važnost personaliziranog pristupa učenju, razvoja kritičkog mišljenja i digitalnih vještina te promicanje inkluzivnog obrazovanja.

Rezultati provedenog istraživanja, promatrani s aspekta učeničkih odgovora, potvrđuju da kod većine naših učenika izostaju radoznalost i motivacija te da ne uočavaju svrhovitost onoga o čemu uče. Uzmu li se u obzir rezultati dobiveni tijekom istraživanja studija Sveučilišta Stanford (2020) o motivaciji učenika, može se zaključiti da je nedostatak povezanosti između gradiva i stvarnog svijeta dominantan uzrok nedostatka motivacije učenika. Učenici često ne mogu prepoznati važnost gradiva u kontekstu svojih interesa, karijere ili osobnih ciljeva. Nedostatak motivacije može dovesti do pasivnosti učenika i smanjenja njihove spremnosti za učenje. Istraživanje koje je proveo OECD (2019) (engl. *Organisation for Economic Co-operation and Development*) pokazuje da visok stupanj školskog stresa, nedostatak individualizacije učenja te nedovoljno inspirativno okruženje u školi mogu smanjiti motivaciju učenika. Ovo istraživanje, nazvano „PISA” (engl. *Programme for International Student Assessment*), redovito se provodi kako bi se procijenile kompetencije učenika u čitanju, matematici i znanosti, ali obuhvaća i pedagoške aspekte kao što su motivacija, samopouzdanje i stavovi prema učenju. Radoznalost potiče istraživački duh i želju za otkrivanjem novih stvari. Pasivnost može negativno utjecati na akademski uspjeh učenika, ali i na samo razvijanje učeničkih potencijala. Radoznalost, motivacija i percepcija svrhovitosti ključne su kompetencije koje učenici trebaju razviti kako bi uspješno sudjelovali u suvremenom društvu i na tržištu rada. Nedostatak tih kompetencija može otežati učenicima prilagodbu na promjene i izazove koje nose budući poslovi i tehnološki napredak. Implementacijom inovativnih metoda poučavanja, personaliziranim pristupom učenju, stvaranjem inspirativnog okruženja za učenje te promicanjem aktivnog sudjelovanja učenika u nastavnom procesu potrebno je zainteresirati učenike za gradivo i potaknuti njihovu želju za učenjem. Istraživanje koje je proveo Harvardov obrazovni laboratorij (Koretz, 2019) fokusiralo se na ulogu učitelja u poticanju motivacije učenika. Rezultati su pokazali da se učenici osjećaju motiviranijima kada imaju podršku i ohrabrenje učitelja te kada primaju konstruktivnu povratnu informaciju o svojem radu.

Odgovori učenika Osnovne škole Kostrena idu u prilog tome da tradicionalan odnos između učenika i učitelja uz nerealna očekivanja roditelja stvaraju kod učenika osjećaj nesigurnosti. Time se negativno utječe na emocionalnu stabilnost učenika te im se otežava fokus

na učenje i usvajanje novih znanja. To može imati za posljedicu poremećaje u učenju, smanjenje sposobnosti koncentracije i poteškoće u suočavanju s akademskim izazovima. Kada učenici ne osjećaju podršku i sigurnost u odnosu s učiteljem, to otežava ostvarivanje ciljeva obrazovanja i razvoja učinkovitog obrazovnog okruženja. Tradicionalan pristup učenju i poučavanju često se temelji na autoritarnom odnosu između učitelja i učenika, gdje učitelj zauzima dominantnu ulogu kao nositelj znanja, dok su učenici pasivni primatelji informacija. Felder i Brent (2003) istražili su razlike u motivaciji između učenika koji su izloženi tradicionalnim metodama poučavanja i onih koji su sudjelovali u aktivnijim metodama baziranim na rješavanju problema i eksperimentalnom učenju. Rezultati su pokazali da su učenici koji su sudjelovali u aktivnijim metodama učenja imali veću motivaciju za učenje. Također, Tim Lodge i dr. (2019) u svojoj studiji iznose da su učenici izjavili da se osjećaju manje ugodno i manje podržano kada se u učionici previše koriste tradicionalne metode poučavanja poput frontalnog predavanja i pasivnog učenja. Razumijevanje tih čimbenika omogućuje učiteljima, školama i roditeljima da prepoznaju važnost promjene pristupa učenju i poučavanju kako bi se stvorilo poticajno okruženje za razvoj samopouzdanja, samostalnosti i uspjeha učenika.

Rezultati tih istraživanja i rezultati prethodno interpretiranih stavki iz anketnog upitnika provedenog u Osnovnoj školi Kostrena mogu se povezati. Naime, istraživanje koje su proveli Felder i Brent (2003) sugerira da su učenici koji su izloženi aktivnijim metodama učenja imali veću motivaciju za učenje. To se može usporediti s rezultatima anketnog upitnika koji pokazuju da su učenici svoje digitalne kompetencije i angažman tijekom *online* učenja uglavnom ocijenili vrlo dobrim ili odličnim.

Kada učenici imaju priliku sudjelovati u aktivnijim metodama učenja, poput rješavanja problema i eksperimentalnog učenja, oni često postižu bolje rezultate i osjećaju veću motivaciju za učenje. To može biti rezultat veće interakcije, angažmana i mogućnosti primjene znanja u praksi, što potiče dublje razumijevanje i osjećaj postignuća.

S druge strane, istraživanje Tima Lodge i dr. (2019) sugerira da se učenici osjećaju manje ugodno i manje podržano kada su izloženi tradicionalnim metodama poučavanja poput frontalnog predavanja i pasivnog učenja. To može biti povezano s ocjenama u anketnom upitniku koje ukazuju na manju ocjenu u kategoriji ocjene vlastitog raspoloženja prema učenju od kuće te ocjene vlastite motiviranosti na dodatno istraživanje.

Ovi rezultati zajedno naglašavaju važnost promjene pristupa učenju i poučavanju kako bi se stvorilo poticajno okruženje za razvoj samopouzdanja, samostalnosti i uspjeha učenika. Korištenje aktivnih metoda učenja može potaknuti veću motivaciju, interakciju i angažman učenika, dok smanjenje oslanjanja na tradicionalne metode može poboljšati njihovo raspoloženje i osjećaj podrške u učenju.

Iz odgovora učenika vidi se da dominantno uče radi postizanja ocjene. Trenutačan pristup obrazovanju često stavlja prevelik naglasak na ocjene kao mjerilo uspjeha, umjesto na stvarno razvijanje sposobnosti i vještina te razumijevanje gradiva. Kada je naglasak samo na postizanju ocjena, učenici se često usredotoče na pamćenje informacija kako bi prošli ispite, a razumijevanje i primjena koncepta padaju u drugi plan. To može rezultirati nedostatkom razvoja ključnih vještina i kompetencija poput kritičkog razmišljanja, rješavanja problema te komunikacije i suradnje koje su ključne za uspjeh u stvarnom svijetu. Studija *The Global Skills Gap in the 21st Century* (WEF, 2020) analizira jaz između vještina koje poslodavci traže i vještina koje kandidati posjeduju. Rezultati istraživanja ukazuju na to da se tradicionalno obrazovanje često ne uspijeva prilagoditi brzim promjenama u zahtjevima tržišta rada te da su potrebne nove strategije za razvoj vještina koje su relevantne za suvremeno poslovanje. Rezultati studije *Preparing Students for the Future of Work* (WEF, 2020) ističu važnost integracije praktičnog iskustva, projektnog učenja i interdisciplinarnog pristupa kako bi se razvile vještine relevantne za suvremeno poslovanje.

To se može povezati s rezultatima anketnog upitnika koji pokazuju da učenici svoje digitalne kompetencije ocjenjuju kao vrlo dobre ili odlične, što može biti posljedica sudjelovanja u projektima ili korištenja tehnologije tijekom *online* učenja.

Prema rezultatima studije *Preparing Students for the Future of Work*, interdisciplinarni pristup može biti ključan za razvoj relevantnih vještina za suvremeno poslovanje. To može potaknuti kreativnost, inovativnost i sposobnost rješavanja kompleksnih problema kod učenika. Rezultati anketnog upitnika mogu ukazati na nedostatak podrške za interdisciplinarno učenje ili nedovoljno razumijevanje važnosti takvog pristupa među učiteljima i učenicima.

U cjelini, ovi rezultati istraživanja i rezultati anketnog upitnika naglašavaju potrebu za promjenom obrazovnih praksi kako bi se osiguralo da učenici razvijaju vještine koje su relevantne za suvremeno poslovanje i tržište rada. To uključuje prilagodbu kurikuluma, integraciju praktičnog iskustva i interdisciplinarni pristup, kao i podršku učenicima u razvoju digitalnih kompetencija i motivacije za učenje.

Razvijene zemlje sve više prepoznaju važnost fokusa na usvajanju znanja i vještina potrebnih za život u suvremenom svijetu, umjesto fokusiranja isključivo na postizanje visokih ocjena. Ta promjena paradigme odražava se kroz različite inicijative i reforme u njihovim obrazovnim sustavima. To uključuje uvođenje novih predmeta ili prilagodbu nastavnih metoda kako bi se naglasak stavio na razvoj ključnih vještina poput kritičkog razmišljanja, komunikacije i suradnje. Mnoge razvijene zemlje prepoznaju važnost znanosti, tehnologije, inženjerstva i matematike (STEM) u suvremenom društvu te ulažu u promociju STEM obrazovanja u svojim školama. Cilj je potaknuti rani interes učenika za STEM područja i pripremiti ih za buduće karijere. U zaključcima istraživanja *The Role of Education in the Fourth Industrial Revolution* (WEF, 2022) ističe se potreba za razvojem prilagodbenih vještina, agilnosti i kontinuiranog učenja kako bi se učenicima omogućila prilagodljivost u dinamičnom radnom okruženju koje karakteriziraju promjene u tehnologiji, automatizacija i digitalizacija.

Kao značajan problem nastave pokazuje se neprilagođenost pristupa učitelja jer nisu prilagođeni individualnim potrebama, stilovima učenja i interesima svakog učenika. Nedostatak prilagođenosti obrazovnih pristupa može dodatno pogoršati postojeće nejednakosti u obrazovanju. Učenici s posebnim potrebama ili različitim stilovima učenja mogu se osjećati zapostavljeno ili diskriminirano u obrazovnom sustavu koji im ne pruža odgovarajuću podršku. Rezultati istraživanja provedenog u Osnovnoj školi Kostrena upućuju na zaključak da se oko 15 % učenika osjeća isključeno, odnosno da ne prepoznaje podršku i interes učitelja za njihov napredak, pa su samim time i nisko motivirani. Personalizirani pristupi učenju mogu pomoći učenicima da maksimalno iskoriste svoje potencijale i razviju vještine potrebne za uspjeh u školi i životu. Razvijene zemlje provode inkluzivno obrazovanje na različite načine (UNESCO, 2017), ali postoji nekoliko zajedničkih strategija i pristupa koji se primjenjuju kako bi se osiguralo uključivanje svih učenika, pa i onih s posebnim potrebama. Učitelji se educiraju o različitim pristupima poučavanju i prilagodbi materijala kako bi se osiguralo da se svi učenici mogu uključiti u nastavni proces, što uključuje upotrebu diferenciranih nastavnih strategija, prilagođenih materijala, tehnoloških alata i individualiziranih planova učenja. Učenicima s posebnim potrebama dodjeljuju se pomoćnici u nastavi koji im pružaju dodatnu podršku i pomoć u razumijevanju gradiva, organizaciji zadatka ili komunikaciji s učiteljima i kolegama. Takvi učenici imaju individualne obrazovne planove koji detaljno opisuju njihove potrebe, ciljeve i strategije podrške. Autori istraživanja Causton-Theoharis i Giangreco (2013) zaključuju da inkluzija može pozitivno utjecati na sve učenike, uključujući poboljšanje akademskih postignuća, socijalnih vještina i stavova prema različitostima.

Kao što je istaknuto u anketnom upitniku, mnogi učenici osjećaju nedostatak prilagođenosti u nastavi. To može rezultirati nedostatkom motivacije, manjim uspjehom u učenju i općenito negativnim iskustvom u školi. Prilagođeni pristupi poučavanju, kao što su diferencirane nastavne strategije i individualizirani planovi učenja, mogu pomoći učiteljima da bolje odgovore na individualne potrebe i stilove učenja svakog učenika.

Istraživanja ističu važnost inkluzivnog obrazovanja u kojem se svi učenici, uključujući one s posebnim potrebama, osjećaju uključeno i podržano. To se može odnositi na potrebu za prilagođenim pristupima poučavanju i podrškom za učenike s različitim potrebama, što je naglašeno i u rezultatima anketnog upitnika.

Edukacija učitelja o različitim pristupima poučavanju i prilagodbi materijala ključna je za uspješno provođenje inkluzivnog obrazovanja. Rezultati istraživanja ističu važnost ovakve edukacije koja može povećati osviještenost i vještine učitelja u prilagođavanju nastave potrebama svih učenika.

Istraživanja kao što su ona koja su proveli Causton-Theoharis i Giangreco (2013) pokazuju da inkluzivno obrazovanje može pozitivno utjecati na sve učenike, uključujući poboljšanje akademskih postignuća, socijalnih vještina i stavova prema različitostima. Ti rezultati naglašavaju važnost podrške i inkluzije u obrazovnom sustavu, što se može ostvariti prilagođenim pristupima poučavanju i podrškom učenicima s posebnim potrebama.

U cjelini, ova istraživanja i rezultati anketnog upitnika ističu važnost prilagodbe pristupa učenju i poučavanju kako bi se osiguralo inkluzivno i podržavajuće obrazovno okruženje za sve učenike osiguralo inkluzivno i podržavajuće obrazovno okruženje.

Iz intervjua s učiteljima može se zaključiti da je integriranost tehnologije u nastavu značajna. Iako je manji dio učenika istaknuo da škola nije odgovarajuće opremljena IKT-om, većina je ipak zadovoljna, a vrlo dobrim su ocijenili i savladavanje rada s tehnologijom tijekom pandemije bolesti COVID-19. Međutim, valja istaknuti da se vidi razlika u percepciji između učenika i učitelja, što odražava složenost integracije tehnologije u obrazovni proces. Suvremene pedagoške spoznaje prepoznaju važnost integracije tehnologije u obrazovanje, ali istovremeno ističu potrebu za promišljenim i inovativnim pristupom kako bi se postigao puni potencijal tehnologije u učenju. Učitelji i učenici često su na različitim razinama digitalne pismenosti i kompetencija, i to ne uvijek u odnosu kakav bi se očekivao. Primjerice, u našim školama nerijetko se događa da dio ili većina učenika ima veću vještinu u korištenju tehnologije u odnosu na neke učitelje koji su nesigurni u korištenje tehnologije. Kao rezultat, aktivno

izbjegavaju obogatiti nastavu digitalnim sadržajem i drže se tradicionalnih metoda u koje su sigurni. Uz velike razlike u opremljenosti škola i nedostatak jedinstvene strategije, to predstavlja jednu od glavnih zapreka integraciji IKT-a i e-učenja u nastavu hrvatskih škola (Barabaš-Seršić i dr., 2009). Suvremene pedagoške spoznaje naglašavaju važnost kontinuirane edukacije, podrške i razvoja digitalnih kompetencija učitelja te potrebu za jasnom strategijom i smjernicama za integraciju tehnologije u nastavu. Osim toga, važno je promicati aktivno sudjelovanje učenika u procesu učenja te razvijati njihove digitalne kompetencije kako bi se maksimalno iskoristile mogućnosti tehnologije za poboljšanje obrazovnog procesa. U istraživanju o uporabi IKT-a u obrazovanju i razinu digitalne pismenosti među srednjoškolskim učenicima (Đurković, 2019) rezultati su pokazali da su učenici koji su redovito koristili tehnologiju u nastavi imali veću razinu digitalne pismenosti što je pozitivno utjecalo na njihov akademski uspjeh, motivaciju za učenjem i angažman u nastavi. Također, uočeno je da su učenici koji su redovito koristili tehnologiju imali veće samopouzdanje u rješavanju digitalnih zadataka i veću vještinu u kritičkom razmišljanju i analizi informacija. Učitelji i škole moraju osigurati da se poštuju privatnost učenika i njihovih podataka prilikom korištenja tehnologije u nastavi. To uključuje osiguravanje sigurnih *online* platformi, zaštite osobnih podataka učenika te pridržavanje pravila o zaštiti privatnosti. Korištenje tehnologije u nastavi može otvoriti prostor za *online* nasilje (engl. *Cyberbullying*). Stoga je važno educirati učenike o etičkom ponašanju na internetu te promicati pozitivne *online* interakcije i sigurnost.

Ovo istraživanje ima svoja ograničenja koja se odnose na mogućnost nerazumijevanja pitanja, ali i na mogućnost davanja poželjnih odgovora. Isto tako, istraživanje provedeno u samo jednoj školi ne može poslužiti kao generalizacija za stanje obrazovanja na nacionalnoj razini, ali može potaknuti daljnja i sveobuhvatnija istraživanja i analize. Dobiveni rezultati mogu poslužiti kao smjernice za unapređenje odgojno-obrazovnih praksi u istraženoj školi.

5. Preporuke za unapređenje odgoja učenja i poučavanja u školskom okruženju

Preporučuje se implementacija suvremenih pedagoških pristupa u rad škole kako bi se učenici pripremili za izazove 21. stoljeća.

Akcijsko istraživanje provedeno je s ciljem poboljšanja specifične situacije unutar škole te, osim rezultata anketnih upitnika za učitelje, učenike i roditelje (Prilog broj 1), uključuje intervju s učiteljima i stručnim suradnicima (Prilog broj 2) te osobni dnevnik (Prilog broj 3).

Kako bi škola postala inkluzivno, motivirajuće okruženje koje potiče cjelovit razvoj učenika preporučuje se:

- 1. Aktivno sudjelovanje učenika i fokus na poticanje istraživačkog pristupa učenju**
Implementirati fleksibilne metode poučavanja poput problemskog učenja, istraživačkog učenja i projektnog učenje kako bi se potaknula motivacija, samoinicijativnost, kreativnost i sposobnost rješavanja problema kod učenika.
- 2. Socijalna interakcija i suradnja među učenicima**
Promicati socijalnu interakciju, suradnju i dijalog među učenicima kako bi se stvorilo okruženje koje potiče razvoj cjelovitih i dobro prilagođenih pojedinaca spremnih za izazove suvremenog svijeta.
- 3. Iskustveno učenje i primjena znanja na stvarne situacije**
Poticati iskustveno učenje i primjenu znanja na stvarne situacije kako bi se osiguralo dublje razumijevanje gradiva.
- 4. Razvijanje kritičkog razmišljanja učenika**
Razvijati sposobnosti analize, evaluacije i sinteze informacija te poticati kritičko razmišljanje učenika.
- 5. Osiguranje jednakih prilika za sve učenike**
Osigurati jednakost prilika za učenje svim učenicima, bez obzira na njihove različitosti, putem diferenciranog pristupa poučavanju.
- 6. Integracija suvremenih tehnologija u nastavu**
Integrirati suvremene tehnologije u nastavu radi poboljšanja učenja i motivacije učenika te promicati etičke vrijednosti važne za odgovorno korištenje tehnologije i informacija.
- 7. Razvijanje svijesti o globalnim pitanjima i interkulturalnoj kompetenciji**

Razvijati svijest o globalnim pitanjima, interkulturalnoj kompetenciji i suradnji s učenicima iz različitih dijelova svijeta.

8. Podrška mentalnom zdravlju

Očuvanje i podrška mentalnom zdravlju neophodni su kako bi se osiguralo da učenici ostvare svoj puni potencijal u akademskom, emocionalnom i socijalnom smislu.

9. Vrednovanje

Formativno vrednovanje, *portfolio* vrednovanje, vršnjačko vrednovanje i alternativni oblici vrednovanja samo su neki od primjera praksi koje su usmjerene na stvaranje poticajnog okruženja za učenje. Te inovativne prakse vrednovanja ne samo da pomažu učenicima da postignu akademski uspjeh, već razvijaju ključne vještine i sposobnosti potrebne za uspjeh u 21. stoljeću.

10. Upravljanje promjenama i kontinuirano praćenje

Upravljanje promjenama zahtijeva sistematski pristup, uključivanje svih relevantnih dionika i kontinuirano praćenje rezultata implementiranih promjena kako bi se osiguralo postizanje pozitivnih rezultata učenja i razvoja školske zajednice.

Implementacija suvremenih pedagoških pristupa zahtijeva suradnju svih dionika te promjene koje vodi ravnatelj škole. Posvećenost kontinuiranom poboljšanju odgojno-obrazovne prakse ključna je za pripremu učenika za zahtjeve suvremenog svijeta.

Preporučuje se poticati odgojno-obrazovne djelatnike na održavanje redovitih sastanaka s ciljem praćenja napretka u realizaciji zadanih ciljeva te analiziranja čimbenika koji su doveli do ostvarenja ciljeva ili onih koji predstavljaju ograničenja ili nedostatke. Otvoren razgovor među učiteljima nužan je za analizu učeničkih postignuća te iznalaženje metoda i načina za njihovo poboljšanje. Sastanci mogu biti neformalni i formalni, u obliku razrednih vijeća ili predmetnih aktiva, a preporučuje se formirati i radne timove povezane sličnim interesnim područjima ili otvorene za međupredmetnu suradnju. Njihova uloga bila bi pratiti ostvarivanje konkretnih zadataka i ciljeva, razmjenjivati primjere dobre prakse ili pak provoditi kolegijalna opažanja nastave. Sastanci i otvoren razgovor doprinijet će prepoznavanju različitih skupina učenika i njihovih specifičnih interesa te pronalaženju učinkovitih načina za poticanje motivacije. Razgovori i razmjena iskustva pomoći će da se uoče i spriječe potencijalni disciplinski izazovi ili pak ukazati na potrebu za osiguravanje određenih resursa. Osiguravanje potrebnih resursa i uvjeta rada za ostvarivanje definiranih ciljeva škole bitan je prediktor provedbe instruktorskog vođenja i uglavnom je vezano za suradnju s vanjskim dionicima.

Uključivanje regionalne i lokalne zajednice bitno je radi osiguravanja financijskih sredstava iznad zajamčenog zakonskog minimuma. Suradnja s vanjskim dionicima podrazumijeva i suradnju s roditeljima ili skrbnicima učenika na način da ih se uključi u rasprave o iznalaženju načina i metoda unapređenja prakse učenja i poučavanja te stvaranja ugodne i prepoznatljive školske kulture i klime.

Zaključak

Implementacija suvremenih pedagoških spoznaja o odgoju, učenju i poučavanju u praksu škole koja još uvijek preferira tradicionalan pristup ključna je za stvaranje relevantnog i učinkovitog obrazovnog sustava.

Suvremene pedagoške spoznaje uzimaju u obzir promjene u društvu, tehnologiji i ekonomiji. Škole moraju osigurati da njihove metode odgoja i poučavanja odražavaju stvarne potrebe današnjih učenika i pripremaju ih za uspjeh u suvremenom svijetu.

Tradicionalan pristup temelji se na pasivnom primanju informacija i memoriranju, dok suvremeni pristup potiče kritičko razmišljanje, analizu, sintezu i evaluaciju informacija. To omogućuje učenicima da razviju sposobnost samostalnog promišljanja i rješavanja problema.

Svaki je učenik jedinstven i ima različite stilove učenja, interese i potrebe. Suvremene pedagoške metode pružaju prilagodljive strategije koje mogu adresirati raznolike potrebe učenika i potaknuti njihov individualan napredak.

U današnjem brzo mijenjajućem svijetu ključne su vještine poput kreativnosti, suradnje, komunikacije i kritičkog razmišljanja. Suvremene pedagoške spoznaje naglašavaju razvoj tih vještina kroz aktivno učenje, rješavanje problema, projektno učenje i druge metode koje potiču primjenu znanja u stvarnim situacijama.

Korištenje suvremenih pedagoških pristupa može povećati motivaciju učenika i njihovu želju za učenjem. Interaktivne metode učenja potiču aktivno sudjelovanje učenika te ih čine svjesnima svrhe i važnosti obrazovanja.

Informacijsko-komunikacijska tehnologija (IKT) u nastavi postaje nužna u suvremenom obrazovanju radi prilagodbe nastavnog procesa potrebama učenika koji odrastaju u digitalno doba poticanjem njihove motivacije i angažmana. IKT pruža širok spektar resursa i alata koji olakšavaju individualizaciju nastave i podržavaju različite stilove učenja.

Uporaba IKT-a u nastavi zahtijeva etičnost i odgovornost, što uključuje osvješćivanje važnosti pravilnog citiranja, zaštite autorskih prava te razvijanje digitalne pismenosti zbog prepoznavanja negativnih pojava na internetu i odgovornog upravljanja vlastitim digitalnim identitetom.

IKT predstavlja više od strojeva te omogućuje interakciju i povezivanje. *Online* poučavanje ima vrijednost jer omogućuje suradnju i komunikaciju bez geografskih ili vremenskih ograničenja te potiče globalno povezivanje i razmjenu ideja, promovirajući međukulturalno razumijevanje i suradnju.

Unatoč tome, istraživanje pokazuje da su mnogi učenici usmjereni na učenje radi ocjene. Stoga je važno usmjeriti učenje na stjecanje kompetencija, naglašavajući razumijevanje i primjenu koncepta, razvoj vještina i sposobnosti te važnost dugoročnog učenja koje nadilazi fokusiranost na ocjenu. Na taj način potiče se dublje angažiranje učenika, njihov cjelovit razvoj te priprema za uspjeh ne samo u školi, već i u životu izvan nje.

Zbog svega navedenoga, implementacija suvremenih pedagoških spoznaja o odgoju, učenju i poučavanju u praksu škole ključna je za osiguranje relevantnog, inkluzivnog i učinkovitog obrazovnog iskustva koje će pripremiti učenike za uspjeh u budućnosti.

Popis tablica

Tablica 1. Razlike između tradicionalnog i suvremenog pristupa poučavanju i učenju

Tablica 2. Razvoj pedagoške spoznaje tijekom povijesti

Tablica 3. Teorije odgoja

Tablica 4. Prikaz razvoja pedagoških strategija

Tablica 5. Prikaz tradicionalnog i suvremenog pristupa odgoju, učenju i poučavanju

Tablica 6. Suvremene metode poučavanja

Tablica 7. Prednosti i izazovi e-učenja

Literatura i izvori

1. 69th OMEP World Assembly and International Conference „Early Childhood Relationships: The Foundation for a Sustainable Future” (2017), Školska knjiga, Zagreb
2. Aličković-Malkić, A. (2017): Ispitivanje socijalnih vještina učenika osnovnoškolske dobi u odnosu na dob i spol, Školski vjesnik: časopis za pedagošku teoriju i praksu, Vol. 66 br. 3
3. Aristotel, Politika, preveo Tomislav Ladan, Globus i Sveučilišna naklada Libar, Zagreb 1988.
4. Bagarić, M. (2012): Pedagoške nenamjernosti protiv pedagoških pojmova, Pedagoška istraživanja, 7 (1), 43 – 53.
5. Bandura, A. (1986): Social foundations of thought and action: A social cognitive theory. Prentice-Hall.
6. Bandura, A. (1991): Social cognitive theory of self-regulation. *Organizational Behavior and Human, Decision Processes*, 50(2), 248–287., dostupno na: [https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90022-1](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90022-1)
7. Bandura, A. (2001): Social Cognitive Theory: An Agentic Perspective. *Annual Review of Psychology*, 52(1), 1–26., dostupno na: <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.1>
8. Bandura, A. (1997): Self-efficacy. The exercise of control. New York: W.H. Freeman
9. Barabaš-Seršić, S., Modrić, Ž., Hitrec, S., Rogач, M i Đaković, O. (2009): Ravnatelj škole – upravljanje – vođenje. Agencija za odgoj i obrazovanje, Zagreb.
10. Baumrind, D. (1967): Effects of Authoritative Parental Control on Child Behavior, dostupno na: <http://persweb.wabash.edu/facstaff/hortonr/articles%20for%20class/baumrind.pdf> , pristupljeno: 11. 10. 2023.
11. Baumrind, D. (1991): The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *J. Early Adolesc.* 2: 56–95.
12. Bognar, L. (2016). Socijalni oblici. Ladislav Bognar. [Ladislav-Bognar.net.](http://Ladislav-Bognar.net), dostupno na: <https://ladislavbognar.net/node/78>
13. Božin, S., Milović, S., Pašalić, A., Schröder, B. (2011): Svatko uči na svoj način, Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje.
14. Branden, N. (2001): The psychology of self-esteem (1994) (32. izd.). New York: Jossey Bass, Inc.
15. Breslauer, N. (2011): Obrazovanje uz pomoć informacijsko-komunikacijskih tehnologija, Zbornik radova Međimorskog veleučilišta u Čakovcu, Međimorsko veleučilište u Čakovcu
16. Brophy J. (2015): Kako motivirati učenike da uče, Clio, Beograd
17. Brophy, J. (2010): *Motivating Students to Learn*. 3. izdanje, Routledge, Abingdon-on-Thames.

18. Buchberger, I. (2023): Kritičko mišljenje: peace, love & rock and roll: priručnik za edukatore, *Critical Thinking: Peace, Love & Rock and Roll: A Handbook for Teachers*, dostupno na: <https://izdavastvo.ffri.hr/category/kategorije/pedagogija/>
19. Bucherger, I., Bolčević, V., Kovač, V. (2017): Kritičko mišljenje u obrazovanju: dosadašnji doprinosi i otvoreni smjerovi. *Metodički ogledi: časopis za filozofiju odgoja*, 24(1): 109–129, Repozitorij Filozofskog fakulteta Rijeka, dostupno na: <https://uniri.hr/>, pristupljeno: 14. 2. 2022.
20. Bušljeta, R. (2006): “Robert J. Marzano, Debra J. Pickering & Jane E. Pollock, *Nastavne Strategije: Kako Primijeniti Devet Najuspješnijih Nastavnih Strategija*. Zagreb: Educa, 2006, 185 str.”, *Pedagoški Istraživanja*, vol. 5, br. 2, 23. 12. 2008., str. 259–260.
21. Cameron, J. i Pierce, W. D. (1994): Reinforcement, Reward, and Intrinsic Motivation: A Meta-Analysis. *Review of Educational Research*, 64(3), 363–423., dostupno na: <https://doi.org/10.3102/00346543064003363>
22. Causton-Theoharis, J. i Giangreco, M. F. (2013): The impact of inclusion on students with and without disabilities. *Remedial and Special Education*, 34(2), 86–95., dostupno na: <https://doi.org/10.1177/0741932511426973>, pristupljeno: 9. 8. 2023.
23. Cerinski, T. (2021): *Nastava u online okruženju*, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/395049>, pristupljeno: 17. 11. 2023.
24. Cerinski, T., Bilal Zorić, A. i Čović, K. (2023): *Nastava na daljinu: nužnost ili ne – stavovi učenika i studenata*. *ET²eR – ekonomija, turizam, telekomunikacije i računarstvo*, 5(1), 14–21.
25. Cleveland, H. H., Herrera, V. M., Stuewig, J. (2003): Abusive males and abused females in adolescent relationships: risk factor similarity and dissimilarity and the role of relationship seriousness. *Journal of Family Violence*, 18(6), 325–339., dostupno na: <https://doi.org/10.1023/A:1026297515314>
26. Colvin Clark, R. i Mayer, R. E. (2016): *e-Learning and the Science of Instruction: Proven Guidelines for Consumers and Designers of Multimedia Learning*, dostupno na <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/book/10.1002/9781119239086>, pristupljeno: 17. 8. 2023.
27. Dewey, J. (2001): *Democracy and Education* a Penn State Electronic Classics Series Publication, dostupno na: <https://nsee.memberclicks.net/assets/docs>
28. Dr. Ginott., H.G. (2003) : *Between Parent and Child: Revised and Updated: The Bestselling Classic That Revolutionized Parent-Child Communication*, Harmony/Rodale
29. Felder, R. M. i Brent, R. (2003): *Learning by Doing*. *Educational Psychology*, dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/279589632_Learning_by_doing, pristupljeno: 5. 8. 2023.
30. Ferguson, R. F., Phillips, S. F., Rowley, J. F. S., Friedlander, J. W. (2015): *The Influence of Teaching Beyond Standardized Test Scores: Engagement, Mindsets, and Agency*, dostupno na: https://www.google.com/search?q=10.%09Holmes%2C+E.A.+%282016%29.%3A+Mental+imagery+and+imaging+mental+disorders&sca_esv=f0d8b6dbc2182cd0&ei=8

IPQZfOVB5yI9u8PoPGysAs&udm=&ved=0ahUKEwjzdzdJj7KEAxUchPOHHaC4DLYQ4dUDCBA&uact=5&oq=10.%09Holmes%2C+E.A.+%282016%29.%3A+Mental+imagery+and+imaging+mental+disorders&gs_lp=Egxnd3Mtd2l6LXNlcniAiRTEwLgllb2xtZXMsiEUuQS4gKDIwMTYpLjogTWVudGFsIGltYWdlcnkgYW5kIGltYWdpbmcbWVudGFsIGRpc29yZGVyc0gAUABYAHAAeACQAQCYAQCgAQCqAQ C4AQPIAQD4AQL4AQE&scient=gws-wiz-serp, pristupljeno: 28. 9. 2023.

31. Fudge, Phillips, and Ferebee, (2021): Curriculum Development and Online Instruction for the 21st Century. Hershey, IGI Global, dostupno na: <https://www.igi-global.com/newsroom/archive/resource-online-learning-curriculum-developers/5753/>
32. Fullan, M., Hargreaves, A. (1996): What's Worth Fighting for in Your School?, Revised Edition, Teachers College Press, 1234 Amsterdam Avenue, New York, NY 10027.
33. Gazibara, S. (2013): Aktivno učenje: put prema uspješnom odgoju i obrazovanju; Školski vjesnik : časopis za pedagogijsku teoriju i praksu, Vol. 62 No. 2-3, 2013. Odsjek za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Osijeku
34. Giangreco, M. (2013): Teacher Assistant Supports in Inclusive Schools: Research, Practices and Alternatives, Australasian Journal of Special Education 37(02)
35. Gjurković T. (2019): Terapija igrom: kako razviti vještine za razumijevanje djeteta i produbiti odnos s njim, dostupno na: <https://www.antikvarijat-biblos.hr/autor/gjurkovic-tatjana/pedagogija>
36. Goleman, D. (2022): Emocionalna inteligencija, Znanje, Zagreb
37. Gudjons, H. (1994): Pedagogija, Naklada Slap
38. Hattie, J. (2012): Visible Learning for Teachers: Maximizing Impact on Learning, London, Routledge
39. Hercigonja, Z. (2021): Suvremeni programi, pravci i zahtjevi pedagogije, Varaždinski učitelj : digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje, Vol. 4 No. 5, 2021., V.osnovna škola Varaždin, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/357630>
40. Holmes, A.G.D. (2021): Can We Actually Assess Learner Autonomy? The Problematic Nature of Assessing Student Autonomy. Shanlax International Journal of Education, 9 (3): 8–15., dostupno na: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1300770.pdf>, pristupljeno: 12. 8. 2022.
41. Holmes, E.A. (2016): Mental imagery and imaging mental disorders, dostupno na: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20116915/>, pristupljeno: 16. 6. 2023.
42. Hrabar, D. (1994): Prava djece u obitelji, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Revija za socijalnu politiku, Vol. 1 No. 3.
43. Hrvatska enciklopedija, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2024.
Dostupno na: <https://ed.stanford.edu/news/supporting-distance-learning-home>, pristupljeno: 6. 6. 2023.
44. Illeris, K. (2009): Contemporary Theories of Learning, First published 2009 by Routledge 2 Park Square, Milton Park, Abingdon, Oxon OX14 4RN
45. Jelačić, M. (2021): Cjeloživotno učenje: put ka budućnosti, Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet.

46. Jokić, B., Ristić Dedić, Z., Erceg, I., Košutić, I., Kuterovac Jagodić, G., Marušić, I., Matić Bojić, J. i Šabić, J. (2019): *Obrazovanje kao cilj, želja i nada. Završno izvješće znanstveno-istraživačkog projekta Obrazovne aspiracije učenika u prijelaznim razdobljima hrvatskog osnovnoškolskog obrazovanja: priroda, odrednice i promjene (COBRAS)*. Zagreb: Institut za društvena istraživanja u Zagrebu. ISBN 978-953-6218-82-0
47. Kara, Bennie (2021): *A Little Guide for Teachers: Diversity in Schools.*, dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=HJa4YFNTBD0>, pristupljeno: 23. 10. 2021.
48. Karamatić Brčić, M. (2012): Implementacija i provedba inkluzivnog odgoja i obrazovanja u sustavu redovnih škola, *Magistra Iadertina*, Vol. 7 br. 1, Odjel za pedagogiju Sveučilišta u Zadru
49. Kil, H., Grusec, J. E., Chaparro, M. P. (2018): *Maternal disclosure and adolescent prosocial behavior: The mediating roles of adolescent disclosure and coping*, dostupno na: https://tspace.library.utoronto.ca/bitstream/1807/105659/1/Maternal%20Disclosure_TSpace.pdf
50. Kohn, A. (2018): *Punished by Rewards*, Boston: Houghton Mifflin.
51. Kolb, D. A. (1984): *Experiential Learning: Experience As The Source Of Learning And Development*, Publisher: Prentice-Hall, ISBN: 0132952610
52. Koludrović, M. (2015): Kako poticati kreativno i metakognitivno mišljenje putem udžbenika?, *Zrno (Zagreb)*, 115–116 (2015), 141–142; 11–12
53. Koludrović, M. i Rajić, V. (2019): Razvoj i uloga školskog kurikuluma u Republici Hrvatskoj: Povijesno-komparativna analiza, *Metodički ogledi: časopis za filozofiju odgoja*, Vol. 28 br. 2
54. Koludrović, M. i Rajić, V. (2019): Što je (ne) suvremeno u hrvatskom školstvu?, *Suvremene teme u odgoju i obrazovanju – STOO Pedagogija i psihologija: od ispravljanja nedostataka do poticanja osobnih snaga i vrlina, zbornik radova Simpozij Symposium 15. – 17. 11. 2019*, Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet
55. Koludrović, M. i Reić Ercegovac, I. (2010): Poticanje učenika na kreativno mišljenje u suvremenoj nastavi, *Odgojne znanosti*, 12(2)., 427–439. Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet
56. Koretz, D. M. (2019): "Teacher Practices and Student Motivation: A Study from Harvard Educational Lab." Harvard Educational Lab.
57. Kostanjevec, D. (2021): Kako motivirati učenike kod nastave na daljinu? *Varaždinski učitelj: digitalni stručni časopis za odgoj i obrazovanje* 4(6): 255–262., dostupno na: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=370686, pristupljeno: 9. 8. 2021.
58. Koštić, I. (2017): *Psihosocijalni razvoj djece prema Eriksonu. Završni rad*. Pula: Sveučilište Jurja Dobrile u Puli. Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti.
59. Kožuh, A. (2022): *Djetinjstvo kao razdoblje od djetetova rođenja do njegove punoljetnosti - tradicionalni i moderni pristupi odgoju djece*, Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet
60. Langer, E. J. (2016): *The Power of Mindful Learning*. Hachette UK, 5. travnja 2016.

61. Lareau, A. (2011): *Unequal Childhoods: Class, Race, and Family Life*, dostupno na <https://www.jstor.org/stable/10.1525/j.ctt1ppgj4>, pristupljeno: 1. 11. 2023.
62. Magnisi, M. i Pesare, F. (2017): *La pedagogia di Herbart, da „scienza del metodo” a „scienza dell'educazione dell'uomo”*, Aracne.
63. Mališa, N. (2022): *Suvremene nastavne metode*, Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, 2022.
64. Marzano, R. J., Pickering D., Pollock, J. E. (2001): *Classroom instruction that works*, dostupno na: <https://books.google.hr/books?hl>
65. Matijević. M., Bilić. V, Opić. S. (2014): *Pedagogija za učitelje i nastavnike*, Školska knjiga, 2016.
66. Mayer, R. (2003): *e-Learning and the Science of Instruction: Proven Guidelines for Consumers and Designers of Multimedia Learning, Performance Improvement 42(5)*, DOI: 10.1002/pfi.4930420510
67. McNiff, J., Lomax, P. i Whitehead, J. (1996): *You and your action research project*. London/New York: Hyde publications.
68. Milat, J.(2007): *Epistemologija pedagogije: dileme, pitanja, moguća rješenja*, Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu Odsjek za pedagogiju, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/174843>
69. Miloš, M. (2021): *Razvoj filozofije odgoja kroz povijest i utjecaj na suvremenu filozofiju odgoja*, Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet, dostupno na: <zir.nsk.hr/en/islandora/object/ffst%3A2985/datastream/PDF/view>
70. Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske (MZOS). *e-rudnik.*, dostupno na: <https://mzo.gov.hr/ser-skolski-e-rudnik-3419/3419>, pristupljeno: 17. 9. 2022.
71. Montessori, M. (2003): *Dijete*. Naklada Slap
72. Morin, E. (2001): *Odgoj za budućnost: Sedam temeljnih spoznaja nužnih u odgoju za budućnost*, Educa, Zagreb
73. Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NCVVO), *Rezultati nacionalnih ispita provedenih u školskoj godini 2022./2023.*, dostupno na: <https://data.e-skole.hr>, pristupljeno: 15. 9. 2023.
74. Nickerson, R. S. (1999): *How we know—and sometimes misjudge—what others know: Imputing one's own knowledge to others*. *Psychological Bulletin*, 125(6), 737–759., dostupno na: <https://doi.org/10.1037/0033-2909.125.6.737>
75. Nikić, M. (1994): *Osamostaljivanje mladih u obitelji*, *Obnovljen život* 50, str. 595–608, *Obzori*, dostupno na: <hrcak.srce.hr>, pristupljeno: 9. 8. 2023.
76. Nižić, M. (2021): *Obrazovanje učenika s teškoćama u razvoju u redovitome i segregiranome sustavu*, Sveučilište u Mostaru, Filozofski fakultet
77. Nižić, M. (2021): *Obrazovanje učenika s teškoćama u razvoju u redovitome i segregiranome sustavu*, *Mostariensia : časopis za društvene i humanističke znanosti*, Vol. 25 br. 1–2, Sveučilište u Mostaru, Filozofski fakultet
78. OECD (2006): *Schooling for Tomorrow Think Scenarios, Rethink Education*. OECD Publishing, 24. 4. 2006.

79. OECD. (2016): Supporting Teacher Professionalism: Insights from TALIS 2013. TALIS, OECD Publishing, dostupno na: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264248601-en>
80. Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019): „Programme for International Student Assessment“. Paris, France, dostupno na: <https://www.oecd.org/pisa/contacts/whoswhoinpisa.htm>
81. Palekčić, M. (2010): Herbartova teorija odgojne nastave – izvorna pedagoškijska paradigma, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu Odsjek za pedagogiju, Pedagoškijska istraživanja, Vol. 7 br. 2.
82. Pastuović, N. (1997): Osnove psihologije obrazovanja i odgoja. Zagreb: Znamen
83. Pavličević-Franić, (2011): Utjecaj načina poučavanja na motivaciju i stav učenika prema hrvatskome jeziku kao nastavnome predmetu; Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju, Vol. 152 br. 2.
84. Piaget, J. (1973): To understand is to invent: The future of education. Grossman Publishers, dostupno na: <https://unesdoc.unesco.org/search/N-EXPLORE-eaa24f73-c9e6-4597-b512-a166777f0cee>
85. Pintar, Ž. (2020): Slika suvremenog odgojitelja u paradigmi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, Dječji vrtić Kustošija, Zagreb, Hrvatska, Metodički ogledi: časopis za filozofiju odgoja, Vol. 27 br. 2.
86. Platon, Država, preveli Albin Vilhar i Branko Pavlović, Beogradski izdavačko-grafički zavod, Beograd, 2002.
87. Razum, R. (2007): Odgojno djelovanje suvremene škole: izazovi i mogućnosti za religiozni odgoj, Bogoslovska smotra, Vol. 77 br. 4, Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska
88. Reason, P. (1994): Three approaches to participative inquiry. U: N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (ur.), Handbook of qualitative research (str. 324–339). Sage Publications, Inc.
89. Renzulli, J. S. i Reis, S. M. (2008): „Enriching Curriculum for All Students“, Roper Review, 33(3), str. 209–210.
90. Research-based strategies for increasing student achievement, dostupno na: www.books.google.com
91. Robinson, K. (2011): Out of Our Minds: Learning to Be Creative. Oxford, Capstone, dostupno na: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/9780857086>
92. Rosić, V. (2005): Odgoj, obitelj, škola : Mala enciklopedija odgoja, Rijeka : Žagar
93. Ryan, R. M. i Deci, E. L. (1985): Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior. New York: Plenum Press, dostupno na: <http://dx.doi.org/10.1007/978-1-4899-2271-7>
94. Ryan, R. M. i Deci, E. L. (2000): Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. American Psychologist, 55(1)
95. Seemiller, C. i Grace, M. (2017): „Generation Z: Educating and Engaging the next Generation of Students.“ About Campus, vol. 22, br. 3, str. 21–26.

96. Seitz, Marielle (1997): *Montessori ili Waldorf? : Knjiga za roditelje, odgajatelje i pedagoge*, Zagreb, Educa
97. Sekulić-Majurec, A. (1997). Integracija kao pretpostavka uspješnije socijalizacije djece i mladeži s teškoćama u razvoju: očekivanja, postignuća, perspektive, Filozofski fakultet, Zagreb, Društvena istraživanja : časopis za opća društvena pitanja, Vol. 6 br. 4–5 (30–31).
98. Siegel, Daniel J. (2012): *The Developing Mind, Second Edition: How Relationships and the Brain, Interact to Shape Who We Are 2nd Edition*
99. Siemens, G. (2005): *Connectivism: A learning theory for the digital age*. International Journal of Instructional Technology & Distance Learning, 2, 3–10.
100. Slavin, R. (2014): *Educational Psychology : Theory and Practice*. Harlow, Pearson Education, dostupno na: <https://ucarecdn.com/ab7c6da4-e51a-401a-9442-f337a4d41e64/>
101. Staničić, S. (2017): *Suvremeni izazovi u radu (školskog) pedagoga : Zbornik u čast Stjepana Staničića*, Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet
102. Stradling, R. (2001): *Teaching 20th-Century European History*, Strasbourg, Council Of Europe Pub, dostupno na: <https://rm.coe.int/1680494235>
103. Sun, A. i Chen, X. (2016): *Online education and its effective practice: A Research Review*, Journal of Information Technology Education: Research, 15, 157–190, dostupno na: <http://www.informingscience.org/Publications/3502>
104. Škomrlj, S. (2022): *Uloga roditeljskih odgojnih stilova u razvoju emocionalne inteligencije kod djece i mladih*, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet, dostupno na: <https://repositorij.erf.unizg.hr/islandora/object/erf:1199>
105. Šlibar, N. (2018): *Utjecaj odgoja na razvoj empatije*, Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet
106. Španja, S. (2019): *Evaluacija kao pedagoški fenomen*, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet, Osijek, Hrvatska, Školski vjesnik : časopis za pedagošku teoriju i praksu, Vol. 68 br. 1.
107. Štrljčić, M. (2014): *Kako motivirati učenike za učenje povijesti i potaknuti njihovu kreativnost*, Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet
108. Terhart, E. (2001): *Metode poučavanja i učenja : uvod u probleme metodičke organizacije*, Školski vjesnik, časopis za pedagošku teoriju i praksu, vol. 65, no.4, dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/178256>
109. Tight, M. (2002): *Key Concepts in Adult Education and Training*. London: RoutledgeFalmer.
110. Tòth T, Mészáros G i Marton A (2018): *We Should've Made a Revolution: A Critical Rhapsody of the Hungarian Education System's Catching-up Revolutions since 1989*, Policy Futures in Education, 16 (4): 468–481., dostupno na: <https://doi.org/10.1177/1478210317751268>

111. Tuck, K. D. (2006): Parent Satisfaction and Information (A Customer Satisfaction Survey), dostupno na: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED401326.pdf>, pristupljeno: 21. 6. 2023.
112. United Nations, The 2030 Agenda and the Sustainable Development Goals: An opportunity for Latin America and the Caribbean (LC/G.2681-P/Rev.3), Santiago, 2018., dostupno na : <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>, pristupljeno: 1.9.2023.
113. Vignjević Korotaj, B. (2020): Formiranje i razvoj profesionalnoga identiteta nastavnika stručno- teorijskih sadržaja u Republici Hrvatskoj, Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet, dostupno na: https://www.ffri.uniri.hr/files/dokumentiodsjeka/PED/Doktorski_rad-B_Vignjevic_Korotaj.pdf
114. Vorkapić, S. T. i LoCasale-Crouch J. (2021): Supporting Children's Well-Being during Early Childhood Transition to School. Hershey, PA, IGI Global
115. Vrcelj, S. (2018): Što školu čini školom; teorijski pristupi, koncepti i trendovi, Metodčki obzori : Časopis za odgojno-obrazovnu teoriju i praksu, Vol. 15 br. 1 (28), Rijeka: Filozofski fakultet
116. Vuksanović, I. (2009): Mogućnosti za e-učenje u hrvatskom obrazovnom sustavu. Napredak : časopis za pedagogijsku teoriju i praksu, 150(3–4), 451–466.
117. Vygotsky, L. S., Rieber, R. W., Carton, A. S. (ur.). (1993): The collected works of L. S. Vygotsky: The fundamentals of defectology (abnormal psychology and learning disabilities). (J. E. Knox i C. B. Stevens, Trans.). Plenum Press, dostupno na: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-1-4615-4833-1>
118. World Economic Forum. (2020): Preparing Students for the Future of Work. Geneva, Switzerland, dostupno na: <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2020/>, pristupljeno: 1. 9. 2023.
119. World Economic Forum. (2020): The Global Skills Gap in the 21st Century. Geneva, Switzerland, dostupno na: https://www3.weforum.org/docs/WEF_Future_of_Jobs_2020., pristupljeno: 1. 9. 2023.
120. World Economic Forum. (2022): The role of education in the Fourth Industrial Revolution. Geneva, Switzerland, dostupno na: <https://www.weforum.org/publications/schools-of-the-future-defining-new-models-of-education-for-the-fourth-industrial-revolution/>, pristupljeno: 1. 9. 2023.
121. Zloković, J. (2007): Suvremene obitelji između tradicionalnih i virtualnih odnosa, Pedagogija prema cjeloživotnom obrazovanju i društvu znanja, Zagreb: Hrvatsko pedagoško društvo

Osnovna škola Kostrena

Kostrena, Žuknica 1

Tel. 289-768

E-mail: ured@os-kostrena.skole.hr

KLASA: 007-04/22-01/10

URBROJ: 2170-40-01-22-06

U Kostreni 22. prosinca 2022.

Temeljem članka 118. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 5/12, 16/12, 86/12, 126/12, 94/13, 152/14, 7/17, 68/18, 98/19, 64/20) i članka 80. Statuta Osnovne škole Kostrena, Školski odbor Osnovne škole Kostrena na sjednici održanoj 22. prosinca 2022. godine donio je sljedeću

ODLUKU

Odobrava se ravnateljici Adriani Glavan, dipl. teol. provođenje istraživanja putem anonimnog anketnog upitnika za učenike od 5.-8. razreda, učitelje, roditelje i stručne suradnice na platformi Google forms za potrebe specijalističkog rada "Suvremene pedagoške spoznaje o odgoju, učenju i poučavanju s osvrtom na on line učenje" pri Filozofskom fakultetu u Rijeci, Odjelu za pedagogiju, Specijalistički studiji za ravnatelje odgojno-obrazovnih ustanova.

**PREDSJEDNICA ŠKOLSKOG
ODBORA:**

Iva Kamenić

Iva Kamenić, mag.cin.

IZJAVA O SUGLASNOSTI RODITELJA

za sudjelovanje u istraživanju:

„Suvremene pedagoške spoznaje o odgoju, učenju i poučavanju s osvrtom na online učenje“

Ovom izjavom, u svojstvu roditelja/ skrbnika, učenika/učenice:

_____

(ime i prezime učenika/učenice),

koji/koja pohađa: _____ razred OŠ Kostrena,

svojim potpisom potvrđujem da sam ja, _____ (ime i prezime roditelja/ skrbnika) iz _____ (navesti mjesto i adresu stanovanja) suglasan/suglasna sudjelovati u istraživanju koje provodi Adriana Glavan, za potrebe specijalističkog studija za ravnatelje na temu: „Suvremene pedagoške spoznaje o odgoju, učenju i poučavanju s osvrtom na online učenje“.

Adriana Glavan je polaznica Specijalističkog studija za ravnatelje odgojno - obrazovnih ustanova kojg provodi Odsjek za pedagogiju Filozofskog fakulteta u Rijeci. Sudjelovanje u istraživanju je dobrovoljno i anonimno i nema pitanja koja mogu uznemiriti učenika. Rezultati upitnika bit će korišteni poštujući anonimnost.

Mjesto i datum:

_____

Potpis roditelja/skrbnika

_____

Naslov istraživanja: Suvremene pedagoške spoznaje o odgoju, učenju i poučavanju

UPITNIK ZA UČITELJE

<p>Molim vas da pažljivo pročitate sva pitanja i odgovorite na njih iskreno i točno. Odgovori su anonimni i povjerljivi te će se koristiti samo u svrhu istraživanja. Očekivano vrijeme za popunjavanje upitnika je oko 10 minuta. Molim vas da označite odgovore prema uputama i obavezno popunite sva polja. Hvala vam na sudjelovanju.</p>	<p>Stavovi su izraženi pomoću Likertove ljestvice kao ispitanik označavate broj koji najbliže odgovara odg odgovara vašem stavu i to:</p> <p>1 – uopće se ne slažem 2 – uglavnom se ne slažem 3 – niti se slažem niti se ne slaže 4 – uglavnom se slažem 5 – slažem se u potpunosti</p> <p>Ostali stavovi ispitani su ocjenama koje ukazuju na frekventnost (nikad – ponekad – uvijek) pa molimo zaokružite onu koja najbliže opisuje vas stav.</p>				
Pozitivni odnosi UČENIK – UČITELJ					
Učitelji razumiju probleme učenika	1	2	3	4	5
Učitelji su zainteresirani za budućnost učenika	1	2	3	4	5
Učitelji su dostupni učenicima žele s njima razgovarati.	1	2	3	4	5
Učenici mogu jednostavno razgovarati s učiteljima.	1	2	3	4	5
Učenici se dobro slažu s učiteljima.	1	2	3	4	5
Učitelji u našoj školi pomažu učenicima u rješavanju njihovih problema.	1	2	3	4	5
Učitelji brinu o učenicima.	1	2	3	4	5
Učitelji djeluju da učenici misle dobro o sebi.	1	2	3	4	5
Učitelji pravedno ocjenjuju. Ocjena ovisi o radu i znanju učenika.	1	2	3	4	5
Učitelje naše škole ocijenila/ocijenio bih ocjenom	1	2	3	4	5
Tijekom pandemije COVID svoju on line nastavu ocijenio/ocijenila bih s	1	2	3	4	5
Školska povezanost					
Rad u školi učenicima je uzbudljiv.	1	2	3	4	5
Učenici mogu predlagati aktivnosti za školski kurikulum.	1	2	3	4	5

Učenici su javno pohvaljivani za posebna postignuća.	1	2	3	4	5
Učenici su pohvaljivani za pridržavanje školskih pravila.		2	3	4	5
Ova škola motivira učenike na učenje.	1	2	3	4	5

Akadska podrška					
Učenici najčešće dobro razumiju što se njih traži u domaćoj zadaći.	1	2	3	4	5
Učitelji jasno daju do znanja što treba učiniti za višu ocjenu.	1	2	3	4	5
Učitelji očekuju da svi učenici uče.	1	2	3	4	5
Učenici imaju osjećaj da mogu napredovati u školi.	1	2	3	4	5
Učitelji vjeruju da učenici mogu napredovati u školi.	1	2	3	4	5
Učenici se jako trude postići što bolji uspjeh.	1	2	3	4	5

Red i disciplina					
Pravila škole se primjenjuju jednako kod svih učitelja	1	2	3	4	5
Pravila škole se provode dosljedno i pošteno prema svim učenicima	1	2	3	4	5
Učenici se nađu u problemu kada ne poštuju pravila škole.	1	2	3	4	5
Probleme u školi rješavaju učenici i zaposlenici škole.	1	2	3	4	5
Pravila škole su jasna svim učenicima i učiteljima	1	2	3	4	5
Učitelji jasno daju do znanja kada se učenik ponaša neprimjereno na nastavi.	1	2	3	4	5
Disciplinska pravila su poštena, prema svim učenicima koji ih ne poštuju odnosim se na jednaki način	1	2	3	4	5

Materijalni uvjeti škole					
Školsko dvorište je čisto.	1	2	3	4	5
Škola je najčešće uredna i čista.	1	2	3	4	5
Naša škola je najčešće ugodno i dobro održavano mjesto.	1	2	3	4	5
Naša škola dobro je opremljena IKT opremom	1	2	3	4	5

Školsko društveno okruženje					
Zadovoljan/zadovoljna sam kako zajednica brine o školi	1	2	3	4	5
Zadovoljan/zadovoljna sam, uglavnom, sa ostalim učenicima koji idu u našu školu.	1	2	3	4	5

Poseban tretman					
U našoj školi uvijek isti učenici dobivaju pomoć od učitelja	1	2	3	4	5
U našoj školi se uvijek isti učenici biraju za sudjelovanje u posebnim aktivnostima (priredbama, programima, projektima, natjecanjima i sl.)	1	2	3	4	5
Uvijek se isti učenici služe opremom koja nije dostupna svima	1	2	3	4	5

Akademsko zadovoljstvo					
Zadovoljan sam s brojem pisanih provjera koje se provode, mislim da su pravilno raspoređena	1	2	3	4	5
Zadovoljan sam s količinom domaće zadaće koju dajem učenicima, mislim da je optimalna	1	2	3	4	5
Zadovoljan sam s načinom i brojem usmenih provjera koje su mi na raspolaganju	1	2	3	4	5
Moja nastava je zanimljiva i dinamična, dobro pripremljena	1	2	3	4	5
Način na koji tumačim gradivo zanimljiv je i motivirajući	1	2	3	4	5
Atmosfera na nastavi je radna i opuštena	1	2	3	4	5
Mislim da je učenicima najdraži predmet					
Predmet kojeg učenici najmanje vole je					
Nastavni satovi su uglavnom dinamični i dobro iskorišteni	1	2	3	4	5
Nastojim govoriti glasno i razgovjetno	1	2	3	4	5
Moja tumačenja gradiva su jasna i razumljiva, služim se svim dostupnim materijalima i sredstvima da olakšam učenicima	1	2	3	4	5
Učenici su uglavnom aktivno uključeni u rad kroz razgovor, izradu zadataka, praktične radove i učenička izlaganja.	1	2	3	4	5
Ako se pazi na satu kod kuće ne treba previše učiti.	1	2	3	4	5

Obiteljsko ozračje					
Naši roditelji razumiju učitelja	1	2	3	4	5
Naši roditelji podržavaju rad učitelja	1	2	3	4	5
Trudim se prema roditeljima i učenicima biti otvoren/otvorena i objektivna	uvijek	ponekad	nikad		
Imamo dojam da pojedini roditelji govore učenicima protiv učitelja	uvijek	ponekad	nikad		

Roditelji učenike uspoređuju s drugim učenicima	uvijek	ponekad	nikad		
Dio roditelja rješava učeničke zadatke	uvijek	ponekad	nikad		
Učenici uče zbog ocjene	uvijek	ponekad	nikad		
Učenici uče jer žele znati	uvijek	ponekad	nikad		
Roditelji ograničavaju vrijeme koje učenici provode na internetu	uvijek	ponekad	nikad		
Roditelji znaju s kim se njihova djeca družu	uvijek	ponekad	nikad		
Roditelji kažnjavaju naše učenike	uvijek	ponekad	nikad		
Roditelji razgovaraju s učenicima o tome kako provode slobodno vrijeme	uvijek	ponekad	nikad		
Roditelji razgovaraju s učenicima o tome kako učenik provodi vrijeme u školi	uvijek	ponekad	nikad		
Roditelji razgovaraju s učenicima o njihovoj budućnosti	uvijek	ponekad	nikad		
Roditelji razgovaraju s učenicima o njihovim osjećajima	uvijek	ponekad	nikad		
Mišljenja sam da roditelji premalo razgovaraju sa svojom djecom	uvijek	ponekad	nikad		
Mišljenja sam da su roditelji neobjektivni prema očekivanjima od vlastite djece	uvijek	ponekad	nikad		
Milim da naši roditelji ponekad opravdaju izostanak učenika i onda kada nije opravdan	uvijek	ponekad	nikad		

Osjećaji					
Mislim da naši učenici osjećaju strah ili nelagodu zbog škole	uvijek	ponekad	nikad		
Mislim da se naši učenici boje reakcija svojih roditelja na lošu ocjenu	uvijek	ponekad	nikad		
Mislim da se naši učenici boje neuspjeha	uvijek	ponekad	nikad		
Kao učitelj bio sam izložen pritisku zbog vrednovanja učenika	uvijek	ponekad	nikad		
Mislim da naši učenici vjeruju u sebe	uvijek	ponekad	nikad		
Mislim da naši učenici imaju problema o kojima ne žele razgovarati	uvijek	ponekad	nikad		
Mislim da se naši učenici boje budućnosti	uvijek	ponekad	nikad		
Mislim da se naši učenici raduju odrastanju	uvijek	ponekad	nikad		
Većina naših učenika omiljena je u društvu	uvijek	ponekad	nikad		
Većina naših učenika se osjećam voljeno	uvijek	ponekad	nikad		
Dio naših učenika osjeća se usamljeno	uvijek	ponekad	nikad		
Naši učenici imaju složne obitelji	uvijek	ponekad	nikad		
Kao učitelj osjećam da me roditelji učenika podržavaju i cijene	uvijek	ponekad	nikad		
Naši učenici previše su u školi opterećeni	uvijek	ponekad	nikad		
Naši učenici imaju previše aktivnosti	uvijek	ponekad	nikad		
Učiti kako učiti					

Naši učenici znaju samostalno učiti	1	2	3	4	5
Naši učenici znaju iz nastavnog materijala samostalno izdvojiti bitno od manje bitnog	1	2	3	4	5
Naši učenici znaju napraviti umnu mapu	1	2	3	4	5
Naši učenici znaju samostalno prepričati ono što je naučio/naučila	1	2	3	4	5
Naši učenici znaju samostalno postaviti pitanja o gradivu koje uči	1	2	3	4	5
Naši učenici znaju jasno pitati učitelja što nije razumio/razumjela	1	2	3	4	5
Naši učenici znaju povezivati gradivo o kojem je prije učio/učila s gradivom koje uči	1	2	3	4	5
Naši učenici uče redovito, prema rasporedu sati u školi	uvijek	ponekad	nikad		
Za ispite se spremaju dan ranije	uvijek	ponekad	nikad		

Anketni upitnik za roditelje

Naslov istraživanja: Suvremene pedagoške spoznaje o odgoju, učenju i poučavanju

UPITNIK ZA RODITELJE

<p>Molimo vas da pažljivo pročitate sva pitanja i odgovorite na njih iskreno i točno. Odgovori su anonimni i povjerljivi te će se koristiti samo u svrhu istraživanja. Očekivano vrijeme za popunjavanje upitnika je oko 10 minuta. Molimo vas da označite odgovore prema uputama i obavezno popunite sva polja. Hvala vam na sudjelovanju.</p>	<p>Stavovi su izraženi pomoću Likertove ljestvice kao ispitanik označavate broj koji najbliže odgovara odg odgovara vašem stavu i to:</p> <p>1 – uopće se ne slažem 2 – uglavnom se ne slažem 3 – niti se slažem niti se ne slaže 4 – uglavnom se slažem 5 – slažem se u potpunosti</p> <p>Ostali stavovi ispitanici su ocjenama koje ukazuju na frekventnost (nikad – ponekad – uvijek) pa molimo zaokružite onu koja najbliže opisuje vas stav.</p>
Pozitivni odnosi UČENIK – UČITELJ	
Učitelji razumiju probleme učenika	1 2 3 4 5
Učitelji su zainteresirani za budućnost učenika	1 2 3 4 5
Učitelji su dostupni kada učenici žele s njima razgovarati.	1 2 3 4 5
Učenici mogu jednostavno razgovarati s učiteljima.	1 2 3 4 5
Učenici se dobro slažu s učiteljima.	1 2 3 4 5
Učitelji u našoj školi pomažu učenicima u rješavanju njihovih problema.	1 2 3 4 5
Učitelji brinu o učenicima.	1 2 3 4 5
Učitelji djeluju da učenici misle dobro o sebi.	1 2 3 4 5
Učitelji pravedno ocjenjuju. Ocjena ovisi o radu i znanju učenika.	1 2 3 4 5
Učitelje naše škole ocijenila /ocijenio bih ocjenom	1 2 3 4 5

Školska povezanost	
Rad u školi učenicima je uzbudljiv.	1 2 3 4 5
Učenici mogu predlagati aktivnosti za školski kurikulum.	1 2 3 4 5
Učenici su javno pohvaljivani za posebna postignuća.	1 2 3 4 5
Učenici su pohvaljivani za pridržavanje školskih pravila.	1 2 3 4 5

Ova škola motivira učenike na učenje.	1	2	3	4	5
Tijekom pandemije COVID on line nastavu učitelja naše škole ocijeni/ocijenila bih s	1	2	3	4	5

Akadska podrška					
Učenici najčešće dobro razumiju što se njih traži u domaćoj zadaći.	1	2	3	4	5
Učitelji jasno daju do znanja što treba učiniti za višu ocjenu.	1	2	3	4	5
Učitelji očekuju da svi učenici uče.	1	2	3	4	5
Učenici imaju osjećaj da mogu napredovati u školi.	1	2	3	4	5
Učitelji vjeruju da učenici mogu napredovati u školi.	1	2	3	4	5
Učenici se jako trude postići što bolji uspjeh.	1	2	3	4	5

Red i disciplina					
Pravila škole se primjenjuju jednako kod svih učitelja	1	2	3	4	5
Pravila škole se provode dosljedno i pošteno.	1	2	3	4	5
Učenici se nađu u problemu kada ne poštuju pravila škole.	1	2	3	4	5
Probleme u školi rješavaju učenici i zaposlenici škole.	1	2	3	4	5
Pravila škole su jasna, kao roditelj upoznat/upoznata sam s njima.	1	2	3	4	5
Učitelji jasno daju do znanja kada se učenik ponaša neprimjereno na nastavi.	1	2	3	4	5
Disciplinska pravila su poštena, učitelji se prema svima koji ih ne poštuju odnose na jednak način	1	2	3	4	5

Materijalni uvjeti škole					
Školsko dvorište je čisto.	1	2	3	4	5
Škola je najčešće uredna i čista.	1	2	3	4	5
Naša škola je najčešće ugodno i dobro održavano mjesto.	1	2	3	4	5
Naša škola dobro je opremljena IKT opremom	1	2	3	4	5

Školsko društveno okruženje					
Zadovoljan/zadovoljna sam kako zajednica brine o školi	1	2	3	4	5
Zadovoljan/zadovoljna sam, uglavnom, sa ostalim učenicima koji idu u našu školu .	1	2	3	4	5

Poseban tretman					
------------------------	--	--	--	--	--

U našoj školi uvijek isti učenici dobivaju pomoć od učitelja	1	2	3	4	5
U našoj školi se uvijek isti učenici biraju za sudjelovanje u posebnim aktivnostima (priredbama, programima, projektima, natjecanjima i sl.)	1	2	3	4	5
Uvijek se isti učenici služe opremom koja nije dostupna svima	1	2	3	4	5

Akademsko zadovoljstvo					
Zadovoljan sam s brojem pisanih provjera koje se provode, mislim da su pravilno raspoređena	1	2	3	4	5
Zadovoljan sam s količinom domaće zadaće koju dobiva moje dijete, mislim da je optimalna	1	2	3	4	5
Zadovoljan sam s načinom i brojem usmenih provjera koje su na raspolaganju mojem djetetu	1	2	3	4	5
Nastava je zanimljiva i dinamična, dobro pripremljena	1	2	3	4	5
Način na koji učitelji tumače gradivo zanimljiv je i motivirajući	1	2	3	4	5
Atmosfera na nastavi je radna i opuštena	1	2	3	4	5
Nastavni satovi su uglavnom dinamični i dobro iskorišteni	1	2	3	4	5
Učitelji nastoje govoriti glasno i razgovjetno	1	2	3	4	5
Tumačenja gradiva su jasna i razumljiva, učitelji se služe svim dostupnim materijalima i sredstvima da olakšaju učenicima	1	2	3	4	5
Učenici su uglavnom aktivno uključeni u rad kroz razgovor, izradu zadataka, praktične radove i učenička izlaganja.	1	2	3	4	5
Kao roditelj sam mišljenja da ako se pazi na satu kod kuće ne treba previše učiti.	1	2	3	4	5

Obiteljsko ozračje					
Kao roditelji razumijem učitelje	1	2	3	4	5
Kao roditelj, podržavaju rad učitelja	1	2	3	4	5
Razumijem svoje dijete	1	2	3	4	5
Trudim se prema svome djetetu biti otvoren/otvorena i objektivna/objektivna	uvijek	ponekad	nikad		
U našoj obitelji govorimo djetetu protiv učitelja	uvijek	ponekad	nikad		
Svoje dijete uspoređujem s drugim učenicima	uvijek	ponekad	nikad		
Rješavam učeničke zadaće	uvijek	ponekad	nikad		
Moje dijete uči zbog ocjene	uvijek	ponekad	nikad		

Moje dijete uči jer želi znati	uvijek	ponekad	nikad		
Najbitnija mi je ocjena	uvijek	ponekad	nikad		
Kao roditelji ograničavam vrijeme koje dijete provede na internetu	uvijek	ponekad	nikad		
Kao roditelji Moje dijete zna s kim se moje dijete druži	uvijek	ponekad	nikad		
Kao roditelji kažnjavam svoje dijete	uvijek	ponekad	nikad		
Kao roditelji razgovaram s djetetom o tome kako provode slobodno vrijeme	uvijek	ponekad	nikad		
Kao roditelj razgovaram s djetetom o tome kako provodi vrijeme u školi	uvijek	ponekad	nikad		
Kao roditelji razgovaram s djetetom o njegovoj budućnosti	uvijek	ponekad	nikad		
Razgovaram s djetetom o njegovim osjećajima	uvijek	ponekad	nikad		
Mišljenja sam da roditelji danas premalo razgovaraju sa svojom djecom	uvijek	ponekad	nikad		
Mišljenja sam da su roditelji danas neobjektivni prema očekivanjima od vlastite djece	uvijek	ponekad	nikad		

Osjećaji					
Mislím da moje dijete osjećaju strah ili nelagodu zbog škole	uvijek	ponekad	nikad		
Mislím da se moje dijete boji neuspjeha	uvijek	ponekad	nikad		
Mislím da se moje dijete boji moje reakcije na lošu ocjenu	uvijek	ponekad	nikad		
Sa svoje strane vršio/vršila sam pritisak prema učitelju/učiteljici vezano uz vrednovanje mojeg djeteta	uvijek	ponekad	nikad		
Mislím da moje dijete vjeruje u sebe	uvijek	ponekad	nikad		
Mislím da moje dijete ima problema o kojima ne žele razgovarati	uvijek	ponekad	nikad		
Mislím da se moje dijete boji budućnosti	uvijek	ponekad	nikad		
Mislím da se moje dijete raduju odrastanju	uvijek	ponekad	nikad		
Moje dijete omiljeno je u društvu	uvijek	ponekad	nikad		
Moje dijete se osjeća voljeno	uvijek	ponekad	nikad		
Moje dijete se osjeća usamljeno	uvijek	ponekad	nikad		
Moje dijete ima složnu obitelj	uvijek	ponekad	nikad		
Kao roditelj, podržavam i cijenim učitelje svoga djeteta	uvijek	ponekad	nikad		
Ponekad opravdam izostanak svoga djeteta i kada nije opravdan	uvijek	ponekad	nikad		
Kao roditelj mislim da je moje dijete u školi previše opterećeno	uvijek	ponekad	nikad		
Moje dijete ima previše aktivnosti	uvijek	ponekad	nikad		
Moje dijete obavlja dio kućanskih poslova	uvijek	ponekad	nikad		

Učiti kako učiti					
Moje dijete zna samostalno učiti	1	2	3	4	5
Moje dijete zna iz nastavnog materijala samostalno izdvojiti bitno od manje bitnog	1	2	3	4	5
Moje dijete zna napraviti umnu mapu	1	2	3	4	5
Moje dijete zna samostalno prepričati ono što je naučio/naučila	1	2	3	4	5
Moje dijete zna samostalno postaviti pitanja o gradivu koje uči	1	2	3	4	5
Moje dijete zna jasno pitati učitelja što nije razumio/razumjela	1	2	3	4	5
Moje dijete zna povezivati gradivo o kojem je prije učio/učila s gradivom koje uči	1	2	3	4	5
Moje dijete uči redovito, prema rasporedu sati u školi	uvijek	ponekad	nikad		
Za ispite se sprema dan ranije	uvijek	ponekad	nikad		

Naslov istraživanja: Suvremene pedagoške spoznaje o odgoju, učenju i poučavanju

UPITNIK ZA UČENIKE					
<p>Molimo vas da pažljivo pročitate sva pitanja i odgovorite na njih iskreno i točno. Odgovori su anonimni i povjerljivi te će se koristiti samo u svrhu istraživanja. Očekivano vrijeme za popunjavanje upitnika je oko 10 minuta. Molimo vas da označite odgovore prema uputama i obavezno popunite sva polja. Hvala vam na sudjelovanju.</p>	<p>Stavovi su izraženi pomoću Likertove ljestvice kao ispitanik označavate broj koji najbliže odgovara odg odgovara vašem stavu i to:</p> <p>1 – uopće se ne slažem 2 – uglavnom se ne slažem 3 – niti se slažem niti se ne slaže 4 – uglavnom se slažem 5 – slažem se u potpunosti</p> <p>Ostali stavovi ispitani su ocjenama koje ukazuju na frekventnost (nikad – ponekad – uvijek) pa molimo zaokružite onu koja najbliže opisuje vas stav.</p>				
Pozitivni odnosi UČENIK – UČITELJ					
Učitelji razumiju moje probleme.	1	2	3	4	5
Učitelji su zainteresirani za moju budućnost.	1	2	3	4	5
Učitelji su dostupni kad želim s njima razgovarati.	1	2	3	4	5
Jednostavno je razgovarati s učiteljima.	1	2	3	4	5
Učenici se dobro slažu s učiteljima.	1	2	3	4	5
Učitelji u mojoj školi pomažu učenicima u rješavanju naših problema.	1	2	3	4	5
Moji učitelji brinu o meni.	1	2	3	4	5
Moji učitelji mi pomažu misliti dobro o sebi.	1	2	3	4	5
Učitelj pravedno ocjenjuje. Ocjena ovisi o radu i znanju učenika.	1	2	3	4	5
Koju biste ocjenu dali svojim učiteljima	1	2	3	4	5
Tijekom pandemije COVID rad svojih učitelja ocijenio/ocijenila bih s	1	2	3	4	5
Školska povezanost					

Rad u školi mi je uzbudljiv.	1	2	3	4	5
Učenici mogu predlagati aktivnosti za školski kurikulum.	1	2	3	4	5
Učenici moje škole su javno pohvaljivani za posebna postignuća.	1	2	3	4	5
Učenici moje škole su pohvaljivani za pridržavanje školskih pravila.	1	2	3	4	5
Ova škola motivira učenike na učenje.	1	2	3	4	5
Strogoću u mojoj školi ocijenio bih s	1	2	3	4	5
Osjećaj ugone u mojoj školi ocijenio/ocijenila bih s	1	2	3	4	5

Akadska podrška					
Najčešće dobro razumijem što se od mene traži u domaćoj zadaći.	1	2	3	4	5
Učitelji jasno daju do znanja što treba učiniti za višu ocjenu.	1	2	3	4	5
Vjerujem da učitelji očekuju da svi učenici uče.	1	2	3	4	5
Imam osjećaj da mogu napredovati u školi.	1	2	3	4	5
Moji učitelji vjeruju da ja mogu napredovati u školi.	1	2	3	4	5
Jako se trudim da postignem što bolji uspjeh.	1	2	3	4	5
On line učenje ocijenio/ocijenila bih	1	2	3	4	5

Red i disciplina					
Pravila škole se primjenjuju jednako kod svih učitelja	1	2	3	4	5
Pravila škole se provode dosljedno i pošteno.	1	2	3	4	5
Učenici imaju problema kada ne poštuju pravila škole.	1	2	3	4	5
Probleme u školi rješavaju učenici i zaposlenici škole.	1	2	3	4	5
Jasna su mi školska pravila	1	2	3	4	5

Učitelji mi jasno daju do znanja kada se ponašam neprimjereno na nastavi.	1	2	3	4	5
Disciplinska pravila su poštena, kada ih ne poštujemo učitelji su prema svima jednaki	1	2	3	4	5

Materijalni uvjeti škole					
Školsko dvorište je čisto.	1	2	3	4	5
Škola je najčešće uredna i čista.	1	2	3	4	5
Moja škola je najčešće ugodno i dobro održavano mjesto.	1	2	3	4	5
Moja škola dobro je opremljena IKT opremom	1	2	3	4	5

Školsko društveno okruženje					
Zadovoljan/zadovoljna sam kako naša zajednica brine o školi	1	2	3	4	5
Sretan sam, uglavnom, s ostalim učenicima koji idu u moju školu.	1	2	3	4	5

Poseban tretman					
U mojoj školi uvijek isti učenici dobivaju pomoć od učitelja	1	2	3	4	5
U mojoj školi se uvijek isti učenici biraju za sudjelovanje u posebnim aktivnostima (priredbama, programima, projektima i sl.).	1	2	3	4	5
Uvijek se isti učenici služe opremom koja nije dostupna svima (računalo, klavir, lopta...).	1	2	3	4	5
U mojoj školi/razredu postoje "ljubimci" kojima je dopušteno više nego ostalima	1	2	3	4	5

Akademsko zadovoljstvo					
Zadovoljan sam s brojem pisanih provjera koje se provode	1	2	3	4	5
Zadovoljan sam s količinom domaće zadaće koju dobivam	1	2	3	4	5

Zadovoljan sam s načinom i brojem usmenih provjera	1	2	3	4	5
Predmeti su mi zanimljivi	1	2	3	4	5
Način tumačenja gradiva zanimljiv je i motivirajući	1	2	3	4	5
Atmosfera na nastavi je radna i opuštena	1	2	3	4	5
Nastavni satovi su uglavnom dinamični i dobro iskorišteni	1	2	3	4	5
Učitelj govori glasno i razgovjetno	1	2	3	4	5
Tumačenja gradiva su jasna i razumljiva	1	2	3	4	5
Učenici su uglavnom aktivno uključeni u rad kroz razgovor, izradu zadataka, praktične radove i učenička izlaganja.	1	2	3	4	5
Ako se pazi na satu kod kuće ne treba previše učiti.	1	2	3	4	5
Učitelji nam govore da neuspjeh nije razlog za odustajanje	1	2	3	4	5
Učitelji nas potiču na suradnju tijekom učenja (rad u paru, rad u skupini, rad na zajedničkim projektima).	1	2	3	4	5
Moji učitelji/učiteljice potiču me istraživati	nikad	ponekad	uvijek		
Moji učitelji/učiteljice traže od mene da učim definicije napamet	nikad	ponekad	uvijek		
Tijekom sata slobodno mogu izraziti svoje mišljenje o onome što učimo	nikad	ponekad	uvijek		
Tijekom sata tražimo i uočavamo probleme	nikad	ponekad	uvijek		
Tijekom sata samo rješavamo probleme	nikad	ponekad	uvijek		
Učim jer sam radoznao	nikad	ponekad	uvijek		
Volim tražiti dodatne informacije o onome što učimo u školi	nikad	ponekad	uvijek		
Učim jer moram dobiti dobru ocjenu	nikad	ponekad	uvijek		
Ono što učim u školi vrijedno je i potrebno za moju budućnost	nikad	ponekad	uvijek		
Ono što učimo u školi mi je dosadno	nikad	ponekad	uvijek		
Tijekom sata mogu iskazati svoju kreativnost	nikad	ponekad	uvijek		

Obiteljsko ozračje					
Moji roditelji me razumiju	1	2	3	4	5
Sve kažem roditeljima	nikad	ponekad	uvijek		
U mojoj obitelji govori se protiv učitelja	nikad	ponekad	uvijek		
Moji roditelji uspoređuju me s drugim učenicima	nikad	ponekad	uvijek		
Moji roditelji rješavaju moje zadaće	nikad	ponekad	uvijek		
Učim zbog ocjene	nikad	ponekad	uvijek		
Ono što učim u školi, mislim da će mi biti korisno u životu	nikad	ponekad	uvijek		
Učim jer želim znati	nikad	ponekad	uvijek		
Roditelji mi ograničavaju vrijeme koje provodim na internetu	nikad	ponekad	uvijek		
Roditelji znaju s kim se družim	nikad	ponekad	uvijek		
Roditelji me kažnjavaju	nikad	ponekad	uvijek		
Roditelji razgovaraju sa mnom o tome kako provodim slobodno vrijeme	nikad	ponekad	uvijek		
Roditelji razgovaraju sa mnom o tome kako provodim vrijeme u školi	nikad	ponekad	uvijek		
Roditelji razgovaraju sa mnom o mojoj budućnosti	nikad	ponekad	uvijek		
Roditelji razgovaraju sa mnom o mojim osjećajima	nikad	ponekad	uvijek		
Moji roditelji opravdaju moj izostanak i onda kada sam izostao/izostala bez opravdanog razloga	nikad	ponekad	uvijek		
Moji roditelji misle da u školi radimo previše	nikad	ponekad	uvijek		
Moji roditelji kažu kako nam ono što učimo u školi neće koristiti u životu	nikad	ponekad	uvijek		

Osjećaji					
Osjećam strah ili nelagodu zbog škole	nikad	ponekad	uvijek		

Bojim se reakcije svojih roditelja na lošu ocjenu	nikad	ponekad	uvijek		
Bojim se neuspjeha	nikad	ponekad	uvijek		
Moji roditelji vršili su pritisak na moje učitelje/učiteljice vezano za moje vrednovanje (moje ocjene).	nikad	ponekad	uvijek		
Vjerujem u sebe	nikad	ponekad	uvijek		
Imam problema o kojima ne želim razgovarati	nikad	ponekad	uvijek		
Bojim se budućnosti	nikad	ponekad	uvijek		
Radujem se odrastanju	nikad	ponekad	uvijek		
Omiljen/omiljena sam u društvu	nikad	ponekad	uvijek		
Osjećam se voljeno	nikad	ponekad	uvijek		
Osjećam se usamljeno	nikad	ponekad	uvijek		
Moja obitelj je složna	nikad	ponekad	uvijek		
Moja obitelj me podržava	nikad	ponekad	uvijek		
Imam previše aktivnosti	nikad	ponekad	uvijek		
Obavljam dio kućanskih poslova	nikad	ponekad	uvijek		
Svoju vještinu čitanja ocijenio/ocijenila bih s	1	2	3	4	5
Svoje matematičke kompetencije ocijenio/ocijenila bih s	1	2	3	4	5
Ako je 1 najmanje, a 5 najviše, kako bih ocijenio/ocijenila svoju opterećenost školskim obavezama	1	2	3	4	5
Ako je 1 najmanje, a 5 najviše, kako bih ocijenio/ocijenila svoju opterećenost obavezama izvan škole (drugim aktivnostima).	1	2	3	4	5

Učiti kako učiti					
Znam samostalno učiti	1	2	3	4	5
Znam iz nastavnog materijala samostalno izdvojiti bitno od manje bitnog	1	2	3	4	5
Znam napraviti umnu mapu	1	2	3	4	5

Znam samostalno prepričati ono što sam naučio/naučila	1	2	3	4	5
Znam samostalno postaviti pitanja o gradivu koje učim	1	2	3	4	5
Znam jasno pitati učitelja što nisam razumio/razumjela	1	2	3	4	5
Znam povezivati gradivo o kojem sam prije učio/učila s gradivom koje učim	1	2	3	4	5
Učim redovito, prema rasporedu sati u školi	nikad	ponekad	uvijek		
Za ispite se spremam dan ranije	nikad	ponekad	uvijek		
Služim se nedopuštenim sredstvima tijekom provjere znanja (šalabahter, prepisivanje).	nikad	ponekad	uvijek		

Dragi učenici,

želja nam je bolje razumjeti i vaše potrebe i izazove s kojima se suočavate.

Molimo vas da iskreno ocijenite sebe na način da jedna zvjezdica znači = nedovoljno (1), dvije = dovoljno (2), tri = dobro (3), četiri = vrlo dobro (4) i pet = izvrsno (5).

Nema točnog ili netočnog odgovora, važno je da odgovorite onako kako se doista osjećate.

Vaši odgovori su potpuno anonimni. Upitnik je sačinjen s ciljem unapređenja nastavnog procesa.

Savladavanje rada s digitalnom tehnologijom koja ti je potrebna da bi pratio/pratila i riješio/riješila svoje zadatke

Rješavanje SVIH zadataka u zadanom roku

Održavanje pažnje i usmjerenosti na zadatke - uspijevaš li se usredotočiti

Razumijevanje dostavljenih sadržaja

Dobivanje povratnih informacija od učitelja

Zabrinutost za školski uspjeh

Općenito tvoje raspoloženje prema učenju od kuće

Kako se osjećaš?

Unesite odgovor

Prilog broj 2: Intervju s učiteljima i stručnim suradnicama

Sveučilište u Rijeci

Filozofski fakultet u Rijeci

Odsjek za pedagogiju

INTERVJU S UČITELJIMA I STRUČNIM SURADNICAMA

Akcijsko istraživanje

Ime i prezime studentice: Adriana Glavan

Naziv i vrsta studija: Poslijediplomski specijalistički studij za ravnatelje odgojno-obrazovnih ustanova

Mentorica: prof. dr. sc. Anita Zovko

Akademska godina: 2022./2023.

Mjesto provedbe intervjua: Osnovna škola Kostrena

Vrijeme provedbe intervjua: 21. 12. 2023.

Ispitivač: Poštovane kolegice, za potrebe istraživanja za izradu završnog rada na Poslijediplomskom specijalističkom studiju za ravnatelje odgojno-obrazovnih ustanova pri Filozofskom fakultetu u Rijeci, Odsjeka za pedagogiju na temu Suvremene strategije odgoja, učenja i poučavanja s osvrtom na on line nastavu, molim da mi ukratko iznesete vlastito iskustvo uporabe informacijsko-komunikacijskih tehnologija u svojoj nastavnoj praksi.

T. K., učiteljica razredne nastave u trećem razredu:

„Od IKT-a u razredu koristim se interaktivnom pločom. Ona je kao alat u potpunosti integrirana u moje strategije poučavanja zbog mnoštva razloga: brza dostupnost informacija za učenike, vizualizacija sadržaja koji se obrađuju na pristupačan i originalan način, korištenje mnoštva aplikacija za kvalitetnije i zanimljivije poučavanje učenika. Također, interaktivnom pločom se služimo i za projekciju prezentacija iz gotovo svih nastavnih predmeta, projekciju filmova te korištenje raznih edukativnih igara kojima je moguće procijeniti usvojenost ishoda pojedinih nastavnih sadržaja.

Smatram da je odgojno-obrazovni rad u školi uvelike obogaćen primjenom IKT-a u nastavi.”

N. M. B., učiteljica razredne nastave u drugom razredu:

„Informacijsko-komunikacijska tehnologija omogućuje pripremu nastave na kreativan i inovativan način.

Primjenom informacijsko-komunikacijske tehnologije u nastavnom procesu nastavne sadržaje učenicima činim zanimljivijim i jednostavnijim. Korištenjem digitalnih sadržaja učenicima omogućujem audiovizualni doživljaj predmeta učenja, osobito u nastavi prirode i društva. Njima zadržavam te unaprijed razvijam učenikovu pažnju i koncentraciju. Potičem razvoj istraživačkih vještina te time razvijam želju za učenjem i znanjem. *Wordwall* i *Kahoot* kvizove koristim prilikom uvježbavanja i ponavljanja gradiva.

Smatram da je uporaba IKT-a neizostavna u nastavi, no mora biti dozirana. Ne smijemo zanemariti razvoj komunikacijskih i grafomotoričkih vještina.

IKT alati nam omogućuju da budemo kreativni u procesu osmišljavanja nastave te dozvoljavaju veću slobodu u istom. Svi alati nisu jednako pristupačni te je potrebno uložiti više truda i vremena za učenje.”

N. T., učiteljica glazbene kulture u predmetnoj nastavi (4. – 8. razred).

„IKT se u suvremenoj nastavi Glazbene kulture koristi implicitno ako to uvjeti u školama omogućuju s obzirom na to da je svrha odgojno-obrazovnog predmeta u samom procesu aktivnog učenja kroz aktivnosti pjevanja, sviranja i slušanja glazbe. Ono što su djeca tek nedavno pratila isključivo putem notnog zapisa i teksta iz udžbenika ili slušanja audiozapisa, sada gotovo u potpunosti zamjenjuje vizualno-auditivno-kinestetički bogat i zanimljiv IKT sadržaj kojem se pristupa kroz igru pa djeca vrlo brzo usvajaju obrazovne glazbene sadržaje kroz iskustveno učenje bez potrebe da se isti sadržaji suviše teoretiziraju. Takav način poučavanja ima dodatne prednosti prilagodbe uzrastu i stilovima učenja koji učenicima najviše odgovaraju. Ostale dodatne IKT sadržaje u nastavi koje učenik koristi u samostalnom radu potrebno je koristiti s mjerom i povremeno u svrhu istraživačkog ili kreativnog rada. Pritom, iako ne postoji posebna metodologija rada u digitalnom okruženju, učenike valja usmjeriti na točnost te razvijanje kritičkog mišljenja na temelju dobivenih rezultata kojima raspoložu.”

I. R. Đ, učiteljica hrvatskog jezika, 5. – 8. razred

„U nastavi Hrvatskoga jezika uporaba IKT-a može biti svrhovita i tako je treba rabiti. Izvori na internetu, digitalni alati, digitalni obrazovni sadržaji i mogućnosti koje pružaju platforme za učenje trebaju se uklopiti u nastavu s ciljem poticanja učenika, lakše i jednostavnije komunikacije, razvijanja vještina i ostvarivanja ishoda i uvijek trebaju biti u službi poticanja jezičnih djelatnosti: slušanja, govorenja, čitanja i pisanja.”

L. P., učiteljica razredne nastave u 2. razredu – cjelodnevna nastava

„U svojem radu svakodnevno koristim IKT. Koristim ga prvenstveno kako bih učenicima približila nastavne sadržaje te kako bih svoju nastavu učinila zanimljivijom, interaktivnijom i suvremenijom, a učenike potaknula na aktivno sudjelovanje u nastavnom procesu. Kod usvajanja novih nastavnih sadržaja posebno su mi značajni videoprikazi, 3D modeli,

fotografije i prezentacije s pomoću kojih nastavni sadržaji postaju *živi i stvarni* te ih učenici dožive s pomoću više osjetila. Velika prednost IKT-a jest individualizacija učenja, odnosno prilagodba procesa poučavanja različitim stilovima učenja svakog pojedinog učenika u razredu. Kod uvježbavanja i ponavljanja najznačajnije rezultate donose različiti kvizovi i interaktivne igre u kojima učenici posebno uživaju, potpuno nesvjesni da kroz igru i uče. IKT često koristim i kako bi si olakšala održavanje discipline u razredu (pomoću alata za praćenje buke, semafora i slično), kako bi ih motivirala na pridržavanje razrednih pravila (dodjeljivanje bodova na platformi Classdojo, izbor učenika tjedna itd.), ali i u svakodnevnim, organizacijskim i logističkim izazovima nastavnog procesa (npr. dijeljenje u grupe/parove, brojač vremena i slično).

U cjelodnevnoj nastavi, koja nudi vrijeme i prostor za praćenje učeničkih potreba i interesa, IKT nudi veliki izbor mogućnosti za obogatiti i upotpuniti redovne sadržaje propisane kurikulumom, ali i za kvalitetno ispuniti organizirano slobodno vrijeme. Uz korištenje IKT-a, mi u slobodno vrijeme: gledamo dokumentarce, rješavamo mozgalice i edukativne igre, učimo znakovni jezik, surađujemo s kolegama iz Norveške, uvježbavamo suvremene plesove, istražujemo biljni i životinjski svijet, tražimo ideje za kreativne projekte, slušamo i istražujemo različite glazbene stilove, virtualno putujemo po gradovima, muzejima, pratimo aktualna događanja u svijetu, gledamo kazališne predstave, pretražujemo informacije koje nas potaknu na raspravu itd. Govorim i pišem u množini jer to zaista i je tako, korištenje IKT-a u nastavi je zajednička aktivnost mene i mojih učenika. Uključivanjem učenika u korištenje IKT-a razvijam njihovu digitalnu i medijsku pismenost te ih tako pripremam za život i rad u suvremenom društvu.

Osim što je olakšao, IKT je svakako i obogatio našu školsku svakodnevicu i u ovom trenutku ne mogu ni zamisliti kako bi bilo raditi i podučavati bez njega.”

Ispitivač: Zahvaljujem na vašim odgovorima.

Gospođo T., niz godina surađujete sa školom kao vanjski suradnik, socijalni pedagog. U redovnom radu imate iskustvo rada u posebnom razrednom odjelu. Odnedavno ova škola ima senzorni kabinet. Možete li reći nešto više o tome kako vidite nastojanja škole da odgovori potrebama učenika s potrebama?

Ispitivač: Zahvaljujem na Vašem odgovoru.

Kolegice K., pedagog ste škole od početka njezina samostalnog djelovanja. Kako kao stručna suradnica vidite moguću implementaciju suvremenih pedagoških spoznaja vezano uz praksu Vaše škole? Koliko su učenici motivirani, imate li zadovoljavajuće uvjete rada za razvoj vještina 21 stoljeća?

N. K., pedagoginja: „Kao stručna suradnica, vidim velik potencijal za implementaciju suvremenih pedagoških spoznaja u praksu naše škole. Uz stalno praćenje i primjenu najnovijih metoda učenja i poučavanja, možemo poboljšati kvalitetu obrazovanja i osigurati da učenici steknu relevantne vještine za 21. stoljeće. Motivacija učenika igra ključnu ulogu u ovom procesu, stoga bi se implementacija trebala temeljiti na strategijama koje potiču angažman, znatiželju i samoinicijativu kod učenika.

Što se tiče uvjeta rada, važno je osigurati da škola ima zadovoljavajuću infrastrukturu i resurse koji podržavaju razvoj vještina 21. stoljeća. To uključuje pristup suvremenoj tehnologiji, prostornim i materijalnim resursima te kontinuiranu edukaciju za učitelje kako bi mogli adekvatno primjenjivati nove metode u nastavi. U tom smislu mi smo u posljednje četiri godine učinili značajni iskorak vezano uz opremanje škole. Nedostaje nam adekvatan prostor, primarno trebamo proširenje postojeće školske zgrade.

Kroz suradnju s učiteljima, učenicima i roditeljima te kontinuiranom evaluacijom i prilagodbom pristupa vjerujem da možemo postići uspjeh u implementaciji suvremenih pedagoških spoznaja i osigurati da naši učenici budu uspješni u budućnosti.”

Ispitivač: Škola je uključena u razne projekte, opremljen je senzorni kabinet, započela je edukacija za detekciju i rad s darovitima. Može li navedeno potaknuti motivaciju učenika?

N. K., pedagoginja: „Uključivanje škole u razne projekte poput opremanja senzornog kabineta i pokretanja edukacije za detekciju i rad s darovitima svakako ima potencijal za značajno povećanje motivacije učenika.

Prvo, senzorni kabinet može pružiti učenicima s potrebama bogato iskustvo učenja kroz praktične aktivnosti koje potiču njihovu znatiželju i istraživački duh, reguliraju osjetilne informacije te doprinose osjećaju smirenosti i opuštenosti. Ova vrsta terapije može biti korisna za osobe s različitim stanjima, uključujući osobe s poremećajem spektra autizma, senzornim integracijskim poremećajem, ADHD-om, anksioznošću te osobe s drugim senzornim

izazovima. Osim terapijskih svrha, senzorne sobe također mogu biti korisne za poboljšanje koncentracije, smanjenje stresa i poticanje osjetilne stimulacije.

Edukacija za detekciju i rad s darovitima omogućuje identifikaciju potencijalno talentiranih učenika te prilagođavanje njihova obrazovanja kako bi se potaknula njihova izvrsnost. Ovo može rezultirati time da se daroviti učenici osjećaju prepoznato i podržano, što može značajno utjecati na njihovu motivaciju za učenjem.

U kombinaciji, ovi projekti mogu stvoriti poticajno okruženje u kojem će učenici osjećati veću motivaciju za učenjem, istraživanjem i razvojem svojih vještina. Važno je kontinuirano pratiti njihov napredak i prilagođavati aktivnosti kako bi se osiguralo da se motivacija održava i potiče na dugoročnoj razini.”

Ispitivač: Mislite li da je Vaša škola praksom bliža tradicionalnom ili suvremenom pristupu poučavanju?

N. K. pedagoginja: „Mišljenja sam da je naša praksa još uvijek bliža tradicionalnom pristupu. Tradicionalan pristup poučavanju obično uključuje više pasivnog prijenosa znanja od učitelja prema učenicima, naglasak na pamćenju činjenica i reprodukciji gradiva te manje interaktivnih ili iskustvenih aktivnosti.

Znamo da suvremeni pristup poučavanju obično uključuje više interaktivnosti, aktivnog sudjelovanja učenika u učenju, uporabu tehnologije kao alata za učenje, diferenciran pristup prema individualnim potrebama učenika te poticanje kritičkog razmišljanja i rješavanja problema.

Rekla bih da kao škola idemo u smjeru suvremenih pristupa, imamo veliki broj izvrsnih kolegica koje su donijele „novo vrijeme” u naše učionice. Integracija suvremenijih metoda poučavanja u školski program je proces. Nastojimo pratiti edukacije za učitelje i stručne suradnike o suvremenim pedagoškim pristupima, prilagoditi kurikulum interesima i potrebama učenika te osigurati resurse za implementaciju novih metoda učenja i poučavanja. Ključno je praksu poučavanja prilagoditi potrebama i interesima učenika kako bi se osiguralo da škola pruža najbolje moguće iskustvo učenja koje će ih pripremiti za život u suvremenom svijetu. Ovo je generacija kojoj je sve dostupno, mi smo ti koji ih moraju usmjeriti kako da sve ono što im je „na dlanu” iskoriste na pravi način.”

Ispitivač: Koja je uloga ravnatelja u implementaciji suvremenih pedagoških spoznaja u praksu škole?

N. K. pedagoginja: „Ravnatelj treba imati jasnu viziju o tome kako škola može integrirati suvremene pedagoške spoznaje u svoju praksu kako bi unaprijedila kvalitetu obrazovanja. Treba biti lider koji će inspirirati i motivirati zaposlene da prihvati promjene i da se aktivno uključe u proces implementacije. Na ravnatelju je i zadaća da osigura potrebne resurse – financijske, materijalne ili ljudske – kako bi se podržala implementacija suvremenih pedagoških pristupa. Ravnatelj treba raditi na stvaranju poticajnog okruženja u školi koje podržava eksperimentiranje, inovacije i kontinuirano učenje. Promjene u organizaciji rasporeda, poticanje suradnje među učiteljima te poticanje otvorene komunikacije i dijaloga o pedagoškim praksama neki su od načina kako djelotvorno pokrenuti proces. Bitno je redovito pratiti napredak u implementaciji suvremenih pedagoških spoznaja te provoditi evaluaciju kako bi se utvrdilo što funkcionira dobro, a što treba poboljšati ili prilagoditi. To uključuje analizu rezultata učenja, povratne informacije za učenike, roditelje i učitelje te identifikaciju potencijalnih izazova ili prepreka. Rekla bih da kroz svoju ulogu vizionara, lidera, podržavatelja i evaluatora ravnatelj ima važnu ulogu u stvaranju dinamičnog okruženja u školi koje podržava suvremene pedagoške pristupe i osigurava najbolje moguće obrazovanje za sve učenike. U našoj školi ne manjka vizije i podrške. Imamo i velik broj izvrsnih učitelja i učiteljica, međusobno dobro surađujemo, stoga sam mišljenja da imamo potencijala stvarati i poticati izvrsnost.”

Ispitivač: Zahvaljujem na Vašim odgovorima.

Prilog broj 3: Osobni dnevnik

Sveučilište u Rijeci

Filozofski fakultet u Rijeci

Odsjek za pedagogiju

OSOBNI DNEVNIK

Akcijsko istraživanje

Ime i prezime studentice: Adriana Glavan

Naziv i vrsta studija: Poslijediplomski specijalistički studij za ravnatelje odgojno-obrazovnih ustanova

Mentorica: prof. dr. sc. Anita Zovko

Akademski godina: 2021./2022. i 2022./2023.

Rijeka, 2023.

29. travnja 2021.

Specijalistički studij za ravnatelje odgojno-obrazovnih ustanova upisala sam kako bih dobila priliku upoznati se sa suvremenim trendovima, istraživanjima i praksama u području obrazovanja te kako bih bila bolje informirana i osposobljena za primjenu najboljih praksi u svojoj ustanovi. Od početka sam znala koje je područje moga interesa – unapređenje. Naime, imajući privilegiju promatrati praksu poučavanja u osnovnoj školi u danskom mjestu Seaby, koja je primjer škole po mjeri učenika, željela sam istražiti kako se u školi u kojoj radim, a koju trenutačno vodim, osjećaju učenici i na koji način kao ravnatelj mogu doprinijeti unapređenju nastavne prakse i iskoristiti snage i prednosti te potaknuti promjene u područjima na kojima postoje slabosti i izazovi, a na što je ukazalo i provedeno samovrednovanje tijekom pilot-projekta NCVVO-a 2018. godine. Razgovarala sam s potencijalnom mentoricom i ukratko joj predstavila ideju te je tako započelo stvaranje ovog specijalističkog rada.

30. travnja 2021. – 15. svibnja 2021.

Osobni dnevnik, kao jedna od aktivnosti akcijskog istraživanja u svrhu izrade specijalističkog rada, provodi se tijekom provedbe istraživanja o primjeni suvremenih pedagoških spoznaja u nastavnoj praksi škole u odnosu na učenike iz perspektive odgojno-obrazovnih djelatnika u jednoj urbanoj školi, iz perspektive učenika i iz perspektive roditelja.

Osobni dnevnik prati tijek prikupljanja podataka i prikazuje osobna promišljanja o temi koja se istražuje u skladu s prikupljenim podacima i teorijskim dijelom rada na temelju literature koja govori o navedenoj temi, promatranja prakse, analize anketnih upitnika i razgovora s praktičarima.

Područje interesa usmjereno je na unapređenje nastavne prakse i kulture škole.

U skladu s time, aktivnosti koje slijede bit će: prikupljanje i proučavanje literature i primjera iz prakse na temu odgoja, učenja, poučavanja, inkluzije, emocionalne inteligencije, uporabe informacijsko-komunikacijske tehnologije u nastavi, praksi poučavanja u razvijenim zemljama.

16. svibnja 2021. – 15. listopada 2022.

S obzirom na činjenicu da sam u prvom ravnateljskom mandatu, velik dio vremena posvećujem školi. Nevezano samo za rad, nastojim proučavati relevantna istraživanja o unapređenju rada škole. Posebno su mi zanimljive prakse razvijenih zemalja. Bitno mi je osluhnuti bilo učenika i učitelja jer je škola mjesto u kojem provode najveći dio svojeg vremena.

Proučavajući dostupnu literaturu, zaključila sam da i ona većinom govori o teoriji te da prikazuje malo konkretnih primjera iz prakse poučavanja, stoga mi je mogućnost razgovora s dijelom obitelji koji živi u Danskoj bila dragocjena. Posebno mi je bilo zanimljivo čuti kako školu percipiraju moji brat (sada 17) i sestra (sada 25), njihova majka, prijateljica koja poučava u školi, prijatelji školarci i njihovi roditelji raznih profila i socijalnog statusa. Već prvi iskazi pokazali su jasnu razliku i snažan utjecaj protestantske etike na njihovo promišljanje o sustavu odgoja i obrazovanja. Kod njihovih učenika primjećuje se veća razina samostalnosti, slobode, uključenosti, jednostavnosti, zadovoljstva, skromnosti i svjesnosti vlastite odgovornosti za napredak i promjene. Također, odmah se primjećuje da stavljaju naglasak na dužnosti.

Suvremene prakse odgoja i obrazovanja često su rezultat istraživanja iz područja psihologije, pedagogije, sociologije i drugih srodnih disciplina. Ključni je cilj suvremenog odgoja poticanje cjelovitog razvoja djeteta, uzimajući u obzir individualne razlike, potrebe i sposobnosti. Istraživanja sugeriraju da svako dijete posjeduje jedinstvene osobine, sposobnosti i stilove učenja. Suvremene prakse odgoja i obrazovanja teže prilagoditi obrazovne strategije i metode kako bi zadovoljile individualne potrebe svakog djeteta. Socijalni i emocionalni aspekti odgoja sve se više naglašavaju u novijoj literaturi. Naučeno ponašanje, emocionalna inteligencija i razvoj socijalnih vještina ključni su za uspješan život djeteta u društvu.

Novija istraživanja podržavaju inkluzivan pristup obrazovanju koji promiče sudjelovanje svih učenika, uključujući one različitih sposobnosti. Inkluzivno obrazovanje potiče raznolikost i razumijevanje među učenicima. Pri posjetu Danskoj u praksi sam vidjela što znači inkluzija i koliko je velika briga zajednice za djecu s teškoćama, Namjera mi je proučiti mogu li se slični pristupi implementirati u našu odgojno-obrazovnu praksu i kulturu škole.

Osim mogućnosti koje pruža danski sustav – besplatan prijevoz do škole i u školu, prilagođen prostor za dnevni boravak u školi, otvorenost i mogućnost da učenik samostalno bira aktivnosti (naime, samo je nekoliko predmeta obavezno, sve ostalo učenik sam bira, ovisno o vlastitim interesima), opremljenost škole (npr. kabinet za domaćinstvo, zona za odmor, kabinet za kreativan rad, kabinet za glazbu i umjetnost, „soba s jastucima” za vrijeme kada dijete osjeća napetost i frustraciju, senzorna soba, kuhinja, blagovaonica, prostor za učenje), motivirajući radni prostor s mnogo svjetla i veselih boja i namještaja, mogućnost iskustvenog učenja na terenu, veliko školsko dvorište s didaktičkom opremom, svakodnevni boravak učenika u prirodi, kompletna stručna služba i asistenti, mogućnost boravka djeteta s potrebom u izdvojenoj kući zajedno s timom potpore, brojne dodatne aktivnosti itd. – fascinira i

prilagodljivost i sveprisutan osjećaj pozitivnog stava i radosti, ponosa i zadovoljstva uključenih jer su dio sustava i jer doprinose boljitku svoje zemlje (snažno je razvijen osjećaj pripadnosti i ponosa na svoju zemlju). Učenici se od najranije dobi uče odgovornosti, potiče se samostalnost i kreativnost te ih se stavlja u situacije u kojima se nauče suočiti sa stresom, problemom, preprekama i da pokušaju sami (uz nadzor odrasle osobe) i u suradnji s vršnjacima pronaći rješenje. Roditelji imaju povjerenja u školu, u učitelja i aktivno su uključeni u život i rad škole djelatnom participacijom. Kod učenika se potiče osjećaj da je to njihova škola i da uspjeh tima ovisi o svakom pojedincu; otvorenost za kritiku je sveprisutna, odnos učenik – učitelj neformalan je, prisan, a rezultati rada i osjećaji zajednički se komentiraju. Tako djeca uče iskazati svoje mišljenje i stavove i zauzeti se za sebe.

Suvremena istraživanja ukazuju na potrebu integracije tehnologije u obrazovni proces. U tom smislu učinili smo veliki iskorak nabavkom nove opreme za školu, no to nije dovoljno, valja unaprijediti praksu i staviti poseban naglasak na odgovornost i etičnost pri korištenju. Pametne metode učenja, *online* resursi i personalizirane aplikacije sigurno mogu poboljšati učinkovitost nastave i potaknuti interes učenika za učenje.

Naglašava se važnost poticanja kritičkog razmišljanja, samostalnosti i rješavanja problema. Te vještine pomažu učenicima da razviju sposobnost analize, sinteze informacija te donošenja informiranih odluka. U našoj odgojno-obrazovnoj praksi ovo je segment koji treba razvijati. Plan je izraditi strategiju s jasno definiranim ciljevima i aktivnostima.

Sva recentna istraživanja ističu važnost suradnje između roditelja i učitelja. Aktivno sudjelovanje roditelja u obrazovnom procesu pomaže u stvaranju poticajnijeg okruženja za djecu. No, bitno je naglasiti nešto vezano za primjer prakse u razvijenim zemljama: ta suradnja počiva na zdravim osnovama; roditelji imaju realna očekivanja, a s obzirom na iskustvo iz prakse rada u školi, čini se da to kod nas djelomično izostaje. Pronaći model unapređenja suradnje škole i roditelja u interesu učenika jedan je od prioriteta.

Suvremene prakse odgoja temelje se na prilagodljivosti i fleksibilnosti. Istraživanja pokazuju da dinamički pristup obrazovanju, koje se prilagođava promjenama u društvu i tehnologiji, može bolje zadovoljiti potrebe djece.

Poseban naglasak stavlja se na cjeloživotno učenje. Potiče se stvaranje okoline koja potiče ljubav prema učenju i razvoju ne samo tijekom školovanja, već tijekom cijelog života. Stručnjaci i praktičari naglašavaju važnost holističkog pristupa odgoju, gdje se u obzir uzimaju emocionalni, socijalni, fizički i kognitivni razvoj djeteta.

Učenje u modernom društvu prolazi kroz značajne promjene potaknute brzim tehnološkim razvojem, globalizacijom i društvenim transformacijama.

Tehnologija je transformirala način na koji pristupamo informacijama i učimo. Internet, mobilne aplikacije, e-učenje i druge tehnološke inovacije omogućuju pristup obrazovnim resursima iz bilo kojeg dijela svijeta. Tehnološki alati potiču interaktivnost i personalizaciju učenja. Ipak, iz primjera koje sam vidjela, zaključujem da pretjerana uporaba tehnologije itekako utječe na grafomotoriku, što valja imati na umu u korištenju metoda koje pridonose razvoju motorike. Slijedom dobrih primjera iz prakse, mogu se koristiti sadržaji praktičnog rada, ali i drugi rekreativni sadržaji. Razvijene zemlje stavljaju velik naglasak na praktičan rad; djecu se od najranije dobi potiče da istražuju što mogu raditi i koje je područje njihova interesa. Izostaje pretjerana protektivnost roditelja prema djeci na koju smo u našem okruženju navikli.

Globalizacija je povećala potrebu za globalnim razumijevanjem i suradnjom. Učenje u modernom društvu uključuje svijest o raznolikostima i globalnim pitanjima. Obrazovanje postaje sredstvo za stvaranje svijesti o globalnim izazovima i suradnji u njihovu rješavanju. Iako se tehnologija uvukla u sve sfere društva, pa tako i u suvremenu školu, socijalna interakcija ostaje važan element učenja. Suradnja i dijalog pridonose razvoju socijalnih vještina i razumijevanju različitih perspektiva.

Promišljanje o učenju u modernom društvu zahtijeva prilagodbu tradicionalnih obrazovnih paradigmi, koji još uvijek dominiraju u našim učionicama, kako bi se stvorile prilike za osobni i profesionalni razvoj u uvjetima stalnih promjena.

U modernim društvima posebna se pažnja posvećuje znanstvenim, tehnološkim, inženjerskim, umjetničkim i matematičkim (STEAM) disciplinama. Cilj je potaknuti kreativnost, inovaciju i pripremiti učenike za zahtjeve suvremenih radnih mjesta koja često zahtijevaju stručnost u tim područjima. Imala sam priliku vidjeti kako osnovci u školi uče o npr. slobodnom padu: pokus se izvodi na otvorenome te se povezuje sa stvarnim životom tako da svaki učenik može vizualizirati ono što definicija određuje, a što doprinosi boljem razumijevanju. Učitelji potiču učenike da postavljaju pitanja, analiziraju informacije, razvijaju vlastite stavove i aktivno sudjeluju u procesu učenja.

Fleksibilnost učenja postaje imperativ kako bi se zadovoljile različite potrebe učenika. Različite opcije, poput kombiniranog učenja, udaljenog učenja i alternativnih obrazovnih putanja, omogućuju prilagodbu obrazovanja individualnim životnim okolnostima i potrebama. Poučavanje u modernim i razvijenim društvima nužno se prilagođava promjenama u

tehnologiji, društvu i ekonomiji kako bi se osiguralo da obrazovanje bude relevantno, poticajno i da pripremi učenike za uspjeh u suvremenom svijetu.

Generaciju Z, koja obuhvaća osobe rođene od sredine 1990-ih do početka 2010-ih, karakterizira odrastanje u eri tehnoloških inovacija, digitalne povezanosti i brzih društvenih promjena. Pripadnici te generacije odrasli su okruženi tehnologijom, uključujući pametne telefone, društvene mreže i brz pristup informacijama. Njihova digitalna pismenost i ovisnost o tehnologiji oblikovat će način na koji pristupaju radnom okruženju, uče, komuniciraju i sudjeluju u društvu.

Generacija Z suočava se s izazovima vezanima uz psihičko zdravlje, poput povećane razine stresa, anksioznosti i depresije. U praksi primjećujemo da sve više učenika ima poteškoća s koncentracijom, izražavanje je siromašno, a dostupnost informacija u svakom trenutku potiče nestrpljivost. U budućnosti će prilike za rad na poboljšanju mentalnog zdravlja biti ključne i u obrazovanju i na radnom mjestu.

Generacija Z ističe važnost različitosti, uključenosti i jednakosti. Razvoj tehnologije vjerojatno će se ubrzati, a nove generacije nakon generacije Z mogu očekivati još značajnije inovacije u području umjetne inteligencije, računalnog programiranja, zdravstva i drugih područja. Generacija Z odrasla je u svijetu globalne povezanosti. Očekuje se da će buduće generacije nastaviti raditi na jačanju međunarodne suradnje, globalne svijesti i rješavanju globalnih izazova.

Generacija rođena nakon 2010. često se naziva generacija Alfa. Generacija Alfa odrasta u potpuno digitaliziranom okruženju. Pametni uređaji, društvene mreže i tehnologija sastavni su dio njihove svakodnevnice od najranije dobi, što može utjecati na način na koji komuniciraju, uče i zabavljaju se. Budući da je odrasla u doba brze dostupnosti informacija, generacija Alfa vjerojatno će razviti vještine fleksibilnog učenja. Očekuje se da će pripadnicima te generacije biti prirodno koristiti različite izvore informacija kako bi stekli znanje. Ta generacija očekuje brza rješenja za sve, zanima ih isključivo korisnost aktivnosti za postizanje željenog cilja u što kraćem vremenu i uz što manje napora.

S obzirom na globalizaciju i snažnu povezanost preko interneta, generacija Alfa vjerojatno će imati snažnu globalnu svijest. Komunikacija s vršnjacima i pristup informacijama iz cijelog svijeta mogli bi oblikovati njihovu percepciju društva. Očekuje se da će generacija Alfa biti potaknuta razvojem kritičkog razmišljanja, kreativnosti i inovacija kako bi se suočila

s izazovima budućnosti. Razvoj tih vještina bit će ključan za prilagodbu u svijetu koji se brzo mijenja.

Generacija Alfa može utjecati i na obiteljske dinamike jer će roditelji vjerojatno biti suočeni s potrebom prilagodbe i razumijevanja novih tehnoloških i društvenih trendova koje donosi ova generacija.

30. listopada 2022.

Kod odluke o temi koju želim proučavati znala sam da će škola u kojoj će se provesti istraživanje biti škola u kojoj radim jer mi je u središtu promišljanja bilo unapređenje nastavnog procesa i prakse poučavanja. Stoga sam, nakon što je mentorica pregledala anketni upitnik koji sam sastavila, predstavila ideju rada Školskom odboru i zatražila dopuštenje za provedbu istraživanja.

1. studenoga 2022. do 31. siječnja 2023.

Prikupljanje podataka provodi se preko *online* obrasca koji prosljeđujem učiteljima predmetne nastave, učenicima od 5. do 8. razreda i njihovim roditeljima te je u potpunosti anonimno. U početku učitelji djeluju nezainteresirano i vrlo mali broj pristupa davanju podataka. Roditelji su puno brži, a učenici iskazuju izvrstan odaziv. Nakon nekog vremena ponovo upućujem apel učiteljima. Opet slijedi zatišje, nakon čega i treći put molim učitelje da pristupe davanju podataka. Učitelji otvoreno priznaju zasićenost anketnim upitnicima na dnevnoj bazi. Tijekom razgovora utvrđujem da manjak vremena i volje utječu na spremnost učitelja da pristupe davanju podataka. Upravo zbog navedenog razloga, a nakon razgovoru s kolegicama i kolegom ravnateljem, odustajem od namjere da istraživanje proširim i na druge škole u okruženju. Rezultati jedne škole sigurno mogu doprinijeti promišljanju o potrebnim promjenama, a na široj razini mogu potaknuti slična istraživanja.

20. siječnja 2023. do 15. svibnja 2023.

Analiza podataka prikupljenih anketnim upitnikom, konzultacije s kritičkim prijateljem te priprema pitanja za intervju kojim želim dobiti dodatne informacije o uporabi IKT-a te praksi inkluzije učenika s potrebama. To je razdoblje intenzivnog rada u školi vezano za projekt cjelodnevne škole Ministarstva znanosti i obrazovanja koji je u javnosti jako loše predstavljen pa je samim time izazvao velik otpor među učiteljima, a posebno učiteljima razredne nastave.

Prirodno je da se ljudi boje promjena. I sama sam na temelju dostupnih informacija iz medija u početku imala negativan stav prema toj inicijativi MZO-a, no na prijedlog da upravo

naša škola bude škola uzorak, intenzivno sam analizirala sve detalje projekta, njegove prednosti i mane za svakog pojedinog zaposlenika škole i zaključila da projekt otvara brojne prilike za školu, učenike i učitelje. Važno je istaknuti da se radi o pilot-projektu – dakle, sama ta činjenica govori u prilog da bi upravo škole koje uđu u pilot-fazu modelirale konačnu inačicu. Smatrala sam da učitelji naše škole imaju znanja, vještina i iskustva postaviti stvari na ispravan način u korist svih učenika i u službi zaposlenih. No, otpor dijela učitelja zbog straha i neizvjesnosti, ali i zbog izlaska iz vlastite zone komfora, rezultirao je negativnim ishodom i škola nije ušla u projekt. To je bio dobar primjer kako ne treba započeti promjene. Da bi se potaknula promjena, potrebni su kvalitetna priprema, jasno definirani ciljevi i očekivanja i ono najvažnije: transparentna i pravovremena komunikacija, osjećaj slobode i izbora te participacija dionika u donošenju odluka.

Škola je zajednica i živi organizam, stoga valja ostaviti ono što ne ide i brzo krenuti prema novim prilikama i izazovima. Jedan od takvih bio je projekt vezan za unapređenje STEM-a i rada s potencijalno darovitim učenicima. Projekt predstavlja velik iskorak za školu zbog značajnog poboljšanja uvjeta rada s obzirom na namještaj i opremu, kao i zbog prilike da pokrene aktivnosti vezane za detekciju i rad s darovitim učenicima.

16. svibnja 2023. – 16. prosinca 2023.

Usporedba dobivenih podataka prikupljenih istraživanjem literature, vlastitih očekivanja na temelju radnog iskustva, dobivenih rezultata anketnog upitnika te konzultacije s kritičkim prijateljem, školskom pedagoginjom. Usporedbom rezultata istraživanja s rezultatima samovrednovanja iz 2018. godine zaključujemo da je i ovog puta očita različita percepcija učitelja u odnosu na percepciju učenika te da, iako su promjene u praksi škole prisutne, ima velikog prostora za poboljšanje kako bi se učenici osjećali motivirano i uključeno.

Promjene čine ljudi. Ponosna sam na učitelje i suradnike koji idu ususret izazovima, traže nove prilike, educiraju se i promišljaju o novim pristupima, koji još uvijek vjeruju da možemo više i bolje. Svjesna sam da promjene ne nastupaju preko noći, potrebna je postupnost, stoga sam još više motivirana poticati stvaranje timova koji žele otvarati i stvarati nove mogućnosti za našu školu, podržati pozitivne prakse i tražiti načina kako motivirati za više i bolje.

Ravnatelj je menadžer. Uvijek ističem da sam posebno sretna što vodim školu kojoj je osnivač Primorsko-goranska županija koja ima sluha za potrebe svojih škola i podupire svaku aktivnost usmjerenu na napredak. Promjene zahtijevaju velik angažman svakog pojedinca i

traže vrijeme, dobru pripremu, uporan i dosljedan rad te kontinuiranu evaluaciju, kritičnost i samokritičnost, fleksibilnost i prilagodljivost, otvorenost i spremnost na izlazak iz vlastite zone komfora kako bi u konačnici rezultirale uspjehom.

„Jedina konstanta u životu jest promjena”, rekao je Heraklit. Ta mudra izreka naglašava da su promjene neizbježne i da su sastavni dio ljudskog iskustva. Umjesto da se bojimo promjena ili da im se odupiremo, važno je prihvatiti ih kao priliku za rast, učenje i napredak. Promjene nas potiču da budemo fleksibilni, prilagodljivi i otvoreni novim iskustvima te nam omogućuju da izgradimo otpornost i snagu kako bismo se suočili s izazovima života.